ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

11. 1. 1985. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVI • 40 ДИН. • БРОЈ 1724

У овом броју:
ГДЕ ЈЕ ЗЕМЉА ЛЕГОЛЕНД?

NIKOLA

Веровали или не!

ЕДВАРД ТАРЛОУ

(1781 - 1829)

БИО ЈЕ ПОСТАВЉЕН ЗА МАТИЧАРА БИСКУПИЈЕ ЛИНКОЛН (ВЕЛ.БРИТАНИЈА) СА ЗАДАТКОМ ДА РЕГИСТРУЈЕ СВА РОЂЕЊА, БРАКОВЕ И СМРТИ КАДА ЈЕ ИМАО САМО 4 ГОДИНЕ.

СТАРУ ПУМПУ

ЗА ВАЂЕЊЕ НАФТЕ У КОЛИНГУ У КАЛИФОРНИЈИ (САД), УМЕТНИК ЏИН ЏЕКСЕН ПРЕТВОРИО ЈЕ У ТЕЛО ЏИНОВСКОГ ЛЕПТИРА.

ПРАВА ПЕШЧАНА ПУСТИЊА

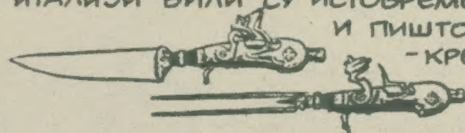
НАЛАЗИ СЕ У ЈЕДНОЈ ДОЛИНИ НА АНТАРКТИКУ. ОКРУЖЕНА ЈЕ СНЕГОМ И ЛЕДОМ, А У ЊОЈ СНЕГ НЕ ПАДА ЧАК НИ УСРЕД ЗИМЕ.

ЏОЗЕФ ТРОЈ И ЏОЗЕФ Ј. ТРОЈ

ИЗ ГРАДА ЈОНКЕРСА У ДРЖАВИ ЊУЈОРК (САД) НИСУ БИЛИ НИ У КАКВОМ СРОДСТВУ, ПА ИПАК СУ ИМАЛИ СЕСТРЕ ПО ИМЕНУ РОУЗ, СИНОВЕ КОЈИ СУ СЕ ЗВАЛИ ЏОН, А БИЛИ СУ ОЖЕЊЕНИ 44 ГОДИНЕ. ОБОЈИЦА СУ УМРЛИ У 77. ГОДИНИ, И 24. МАЈА У ЛОКАЛНИМ НОВИНАМА ОБЈАВЉЕНЕ СУ ЊИХОВЕ ЧИТУЉЕ.

НОЖ И ВИЉУШКА

УПОТРЕБЉАВАНИ У 17. ВЕКУ У ИТАЛИЈИ БИЛИ СУ ИСТОВРЕМЕНО И ПИШТОЉИ - КРЕМЕЊАЧЕ.

ЖИВОПИСАН ТЕПИХ

ОД РАЗНОБОЈНОГ ВУЛКАНСКОГ КАМЕНА ПРАВИ СЕ СВАКЕ ГОДИНЕ ИСПРЕД ОПШТИНСКЕ ЗГРАДЕ У ОРОТАВИ, НА КАНАРСКОМ ОСТРВУ ТЕНЕРИФЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ● ● ●

● ● ● човек који доживи старост од седамдесет година, у кревету проведе добар део свог века – око 23 године, тврди часопис „Медикал информејшн”.

● ● ● на пролеће ће лондонска издавачка кућа „Мирор” читаоцима понудити нови лист који ће имати тираж од милион примерака. Директор листа из-

јавио је да ће ове новине бити бесплатне јер ће тако најлакше решити разноразне невоље око дистрибуције и продаје.

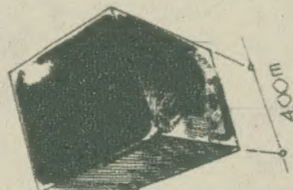
● ● ● Шведска влада одлучила је да покрене акцију за смањење употребе шећера. У ту сврху штампаће се књижица рецепата и савета за правилну исхрану и биће бесплатно послата на адресе око три и по милиона породица. Такође, влада ове

земље увешће плаћање посебних дажбина на чоколаде, бомбоне, кекс и све остале слаткише.

● ● ● израчунато је да у једном килограму кавијара има око тридесет до четрдесет хиљада рибљих јаја.

● ● ● зашто је платина тако скупа? Зато што је на свету досад извађено само толико овог метала да би од њега могла да се направи коцка чије би странице биле дугачке четири метра.

● ● ● у Сакраменту у Калифорнији постоји школа у коју се могу уписати само жабе. Ови необични ђаци у школи вежбају и уче јахање, дизање терета, скакање увис и удаљ, ходање по жици и многе друге вештине.

● ● ● Ханс Рудолф Сатер, директор једне фабрике сапуна из Берна недавно је успео да

надува дугуљаст балон од сапунице дуг пет метара. Тако је надмашио претходни рекорд који је износио три метра.

● ● ● још седамдесетих година бразилска влада покушала је да укроти амазонску прашуму и кроз њу просече ауто-пут. Али, сав труд био је узалудан. Прво су се побунила домородачка племена, а онда је овај подухват спречила сама природа: ас-

фалтне траке је једноставно уништило и прогутало бујно прашумско растиње. Од ауто-пута се одустало, а приступило се изградњи железничке пруге. Већ је изграђено 600 километара, а укупно ће бити дуга 890.

● ● ● наши бубрези састоје се од безброј цевчица. Кад би се оне спојиле, створиле би танку цев дугу 65 километара.

● ● ● краставац води порекло из северне Индије где се гајио још пре три хиљаде година. Код нас је пренет тек пре нешто мање од четири стотине година.

У ПОТРАЗИ ЗА ИЗГУБЉЕНИМ ПРЕЦИМА

Душан Ковачевић са својим потомцима, ћерком Леном, сином Александром и њиховом мајком Надом.

ДУШАН КОВАЧЕВИЋ, КЊИЖЕВНИК

У МРЂЕНОВЦУ, КРАЈ ШАПЦА

Село Мрђеновац у близини Шапца: четири рата за четрдесетак година пресекла су сећање на претке.

Историја мојих предака и краја где сам одрастао историја је страшних ратова, великих страдања и уништавања" – каже аутор драма „Маратонци трче почасни круг", „Радован III", „Балкански шпијун", „Сабирни центар"....

Постоје срећни народи који никад нису ратовали. Постоје проклети народи који су увек покушавали некога да униште и сатру. И, постоје несрећни народи који су већи део своје историје провели у борби за голи живот. Историја мојих предака и краја где сам одрастао историја је страшних ратова, великих страдања и уништавања. То је мало село Мрђеновац, у близини Шапца, испод Мишара и Цера (Бој на Мишару с Турцима 1806, церска битка августа 1914. с Аустријанцима). Овде ко памти деду запамтио је далеке претке. За последњих четрдесетак година четири пута се ратовало: 1912, 1914, 1941. Села су паљена, подизана, па опет паљена. Најређи и најдрагоценији материјал у то доба било је црно платно. Имао сам срећу да ми деда Цветко прича о тим временима, што би се рекло, из првог погледа... Многи нису очеве запамтили.

Затим, постоје богати и сиромашни народи.

У богатим народима деца напуштају кућу, беже, јер су им се преци попели на врх главе својим причама о законима, реду, моралу, успеху, лепом понашању и правилима живота. Деца одлазе, оснивају своје породице из којих, опет, беже њихова деца.

Постоје сиромашни народи, као што је наш, у којима дете мора да оде из куће јер за све нема места. Не беже него морају. Мој отац и његова браћа кренули су у свет јер су морали.

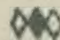
Отац једног мог пријатеља је стално причао сину како је цело детињство, из пуког сиромаштва, ишао у школу бос. И, син је једног дана отишао бос у школу. Добио је батине од оца и укор у школи. Ни данас ми није јасно ко је кога погрешно разумео.

И још нешто веома важно: постоје народи који изузетно воде рачуна о својим прецима. Поштују их, чувају им споменике, куће у којима су живели, школе где су учили, предмете које су волели и дела која су оставили. Наш народ, на жалост, поприлично је „забораван". Преци су нам зарасли у коров, споменици пропадају, дела се заборављају. Сами смо себи и преци и потомци. Поносни смо на незнање јер да знамо нешто, не би нам куће наших предака служиле као грађевински материјал за зидање разних чуда. Ту убрајам, рецимо, и рушење краја где сад живим – Дорћола, најстаријег дела Београда.

КО ПАМТИ ДЕДУ, ЗАПАМТИО ЈЕ ДАЛЕКЕ ПРЕТКЕ

Хтео сам рећи три ствари: немам далеких предака јер је мачвански сељак једном орао, а два пута годишње ратовао. Они који су преживели, напуштали су сиромаштво и одлазили на разне стране света, а куће су остајале пусте. И треће, оно што је и остало, што је требало сачувати за потомство, углавном је уништавано јер смо, трчећи за напредним светом, заборавили да је напредно оно што ваља, а помодно нешто сасвим друго.

Кад одем у своје село, прошетам покрај Саве и сетим се приче како су Ковачевићи потомци једног ковача који је дошао почетком 18. века из Црне Горе бежећи од зулума и ту, у срцу Мачве, подигао ковачницу, засновао дом, изродио децу. Па, пошто волим свој крај и своје село, ја се шалим и кажем: „Сва срећа што моји далеки преци нису знали да пливају јер би препливали Саву и данас би мој завичај био ко зна где. А ја волим баш овај".

Хтео бих, ако ми дозволите, да додам, као што је ред, један пост скриптум. Читам „Забавник" од времена кад нисам знао да читам, и мој син Александар га чита, па бих предложио да после ове дивне идеје о изгубљеним прецима једнога дана само наставите серију са причама о изгубљеном потомству. То ми некако дође као логичан след.

С вама трага:
Вера Смиљанић

КО СУ ТОПАЛОВИЋИ ИЛИ КАКО СЕ ДУШАН КОВАЧЕВИЋ У ДРАМИ „МАРАТОНЦИ ТРЧЕ ПОЧАСНИ КРУГ" ПОДСМЕХНУО ПРАВЉЕЊУ ПОРОДИЧНЕ ТРАДИЦИЈЕ НА СИЛУ

МАКСИМИЛИЈАН ТОПАЛОВИЋ, 126 година. Син великог Пантелије. Одузет у обе ноге, не може да говори и готово сасвим глув.

АКСЕНТИЈЕ ТОПАЛОВИЋ, 102 године. Син непомичног Максимилијана. Одузете обе ноге и слаби живци. У души веома добар.

МИЛУТИН ТОПАЛОВИЋ, 79 година. Син Аксентија. Човек који води главну реч у породици. Душа – добра.

ЛАКИ ТОПАЛОВИЋ, 44 године. Милутинов син. Највише ради у целој породици. У души такође...

МИРКО ТОПАЛОВИЋ, 24 године. Син марљивог Лакија. Породични проблем. И он...

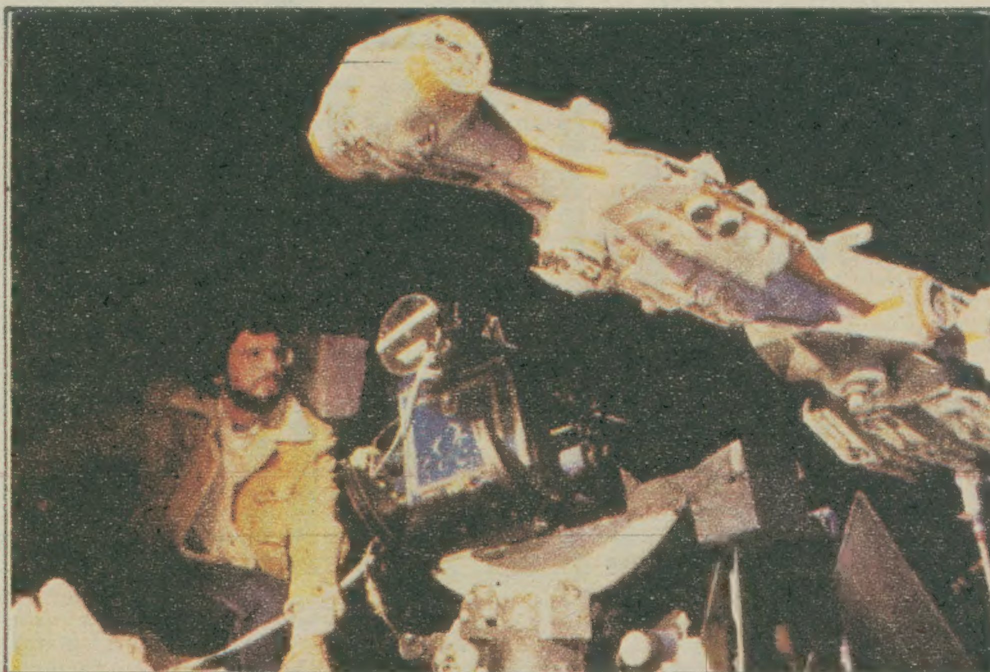
Борци против Империје: Чубака, принцеза Леиа, Лук Скајвокер и Хан Соло

Најгледанији филмови на свету: Џорџ Лукас поред макете незавршене „Звезде смрти"

„ЗВЕЗДАНИ РАТОВИ" - ТРЕЋИ ПУТ

ВРАТИО СЕ ЏЕДАЈ

Царство специјалних ефеката: снимање макете камером са компјутером

Галерија ванземаљаца: завршна одредба једне маске (горе); Џаба Хат са својим саветником Бибом Фортуном (доле)

Ових дана на филмском екрану поново су се укрстили светлосни мачеви Луја Скајвокера и Дарта Вејдера. Од исхода њихове борбе зависи судбина целе галаксије. Критичари „секу" филм који је трећи на списку најкомерцијалнијих филмова свих времена

Никада у историји кинематографије један нови филм није очекиван са толиким нестрпљењем као „Повратак џедаја". Не само због тога што је реч о „наставку" два изузетно успешна филма – „Звездани ратови" и „Империја узвраћа ударац" – већ, пре свега, зато што је нови филм представљао велики финале мноштва заплета који су публику очаравали, узнемиравали и узбуђивали пуних шест година.

Јавност је на све начине покушавала да сазна расплет још пре него што је филм завршен. Али читаву причу је знао само сценариста и редитељ Џорџ Лукас, а он није хтео ни да проговори. Чак и најважнији глумци добијали су у руке лажне сценарије. Главни глумац Марк Хамил (игра Лука Скајвокера) испричао је недавно како је у „правом" рукопису који је добио за учење улоге стајало неколико „лажних сцена", које су се добро уклапале, али им је, по његовом осећању „нешто" ипак недостајало; у том тренутку он није знао да су лажне.

Забуну је у почетку изазвао и сам наслов филма. Трећи наставак „Звезданих ратова" био је прво најављиван као „Освета џедаја", па је касније прекрштен у „Повратак џедаја". Кад погледате филм,

можда ћете и ви закључити да би му онај први наслов одговарао исто колико и други – то јест, да му не одговара ниједан од њих.

Сценарио за треће „Звездане ратове" био је завршен у јесен 1981. године. Почетком следеће године кренуло се са снимањем – у Сједињеним Америчким Државама и Тунису, а у другој половини године рад је настављен у студију у Лондону. У току зиме и пролећа размршено је комплетирање специјалних ефеката и монтирање. Средином 1983. године филм је кренуо у биоскопе, публици која га је жељно очекивала. Колико жељно – најбоље показује податак да је „Повратак" већ постао, (а још се приказује по свету) трећи на списку најкомерцијалнијих филмова свих времена (трећи филм по заради коју је донео).

Филмска критика, међутим, није „Повратак џедаја" дочекала тако добро као публика.

Вејдер испод маске

Неки критичари кажу да је Џорџ Лукас „изгубио критеријуме". Познати писац научне фантастике Норман Спинрад у подужем тексту о филму недвосмислено вели да је „Повратак џедаја" лош филм:

„Као драма, он је антидраматичан. Као авантура, оне је успео да нам приближно два часа готово непрекидне акције и специјалних ефеката учини досадним. Као завршница трилогије „Звезданих ратова" то је ужасно разочарање.

Спинрад нарочито замера што је читава једна (прва) четвртина филма утрошена само на то да би карбонизовани Хан Соло био отет из руку (које, узгред, једва да постоје) разбојничког боса Џабе Хата и уведен у игру. Друга кључна замерка иде на рачун завршног скидања маске са Дарта Вејдера, „најмоћније архетипске фигуре у читавој саги".

Кључеви ненадмашног комерцијалног успеха Лукасове трилогије (сва три филма спадају међу десет најбоље продаваних филмова свих времена) по свој прилици крију се у специјалним ефектима и маскама. Премда је то дело специјализоване компаније помало чудног имена „Индустријска светлост и магија" – прави идејни творац је сам Лукас који је власник ове компаније. Специјалних ефеката у

Лутке које живе: екипа са моделом Јоде, учитеља џедаја

Двобој између оца и сина, зла и добра: Дарт Вејдер и Лук Скајвокер са светлосним мачевима

филму има толико да бисте тешко нашли неку сцену дужу од минута у којој их уопште нема.

Истина о страшном створу

Највећа васионска битка свих времена у филму приказује нам стотине бродова одједном, који лете, обилазе једни око других, испаљују хице, комешају се, експлодирају – уверљиво до савршенства.

Сваки елемент снима се камерама којима управљају компјутери. Програм за компјутер раде млади мајстори компјутерских игара. Сваки елемент се прво снима црно-белим филмом, па се комбинује са осталима све док се сцена не осмисли до краја и буде развијен програм. Онда се снима у боји и праве негативи и маске и уклапају се кадар по кадар.

„Индустријска светлост и магија", која запошљава 140 људи, сама израђује макете бродова, као и све друге моделе за филм. Пуних шест месеци фирма је утрошила на израду макета и маски разноразних свемирских створења. Направљено је више од шездесет мање или више покретљивих модела.

Покретљива макета шестметарског чудовишта Ранкора, са којим се „свемирски самурај" џедај Лук Скајвокер сукобљава у јами испод владарске дворане Џабе Хата, висока је само 45 центиметара. Вешто покретана лутка, добра камера и стручна обрада трикова уверљиво дочарава утисак да је реч о правом, страшном створу кога може да савлада само млади џедај.

Скандал због стрипа

Америчка кућа за производњу и дистрибуцију стрипа „Марвел", већ позната по својим „службеним" стрип верзијама комерцијалних филмова, није, наравно, пропустила да стрипује „Повратак џедаја". Тај посао био је урађен у време док је завршавана обрада филма. „Марвелу" се изгледа журило да заради који долар, па је стрип у неким америчким градовима пуштен у продају пре филма. Избио је скандал, стрип је повучен из продаје. „Марвел" је обећао да то више никада неће урадити – јер би компанија „Лукасфилм" убудуће ускратила „Марвелу" право да ради стрип верзије њених филмова – и скандал је смирен.

Главни разлог што се „Лукасфилм" уплашио „Марвеловог" преурањеног изласка на тржиште био је чињеница да стрип открива све битне тајне филма, разрешава ствари до краја и тиме смањује интересовање за филм који још није стигао у биоскопе. Не би, међутим, страх Лукасове компаније био тако велик да није посреди изванредно урађена стрип верзија „из оловке" Ала Виљемсона и Карлоса Гарзона, тандема који се прославио и стрипом према филму „Империја узвраћа ударац" (објављеном и у „Политикином забавнику"). Оно „из оловке" треба схватити дословно, јер је туширање стрипа „Повратак џедаја" радила екипа од седам људи. Уз њих се још троје позабавило колорисањем (за верзију у боји) а једна особа исписивањем изворног енглеског текста. Као што видимо, и стрип се ради тимски, али његов основни квалитет припада Алу Виљемсону – баш као што квалитет филма припада Џорџу Лукасу.

Есад Јакуповић

Грејс Џонс за почетнике

АМАЗОНКА И „КОНАН УНИШТИТЕЉ"

Грејс Џонс смо до сада знали као манекенку и певачицу, а сада нам она показује и своје треће лице – глумачко. Игра у два филма, али, с обзиром на њен темперамент и амбиције, можемо рећи да ће их бити још. За сада је амазонка заводљивог изгледа у „Конану уништитељу" партнерка супер-момку Арнолду Шварценегеру, а у најновијем филму о Џемсу Бонду, Роџеру Муру. У обе улоге Грејс Џонс у исто време је и „елементарна" и „фина", ратоборна и заводница.

Шта се све од таквих контраста у једном лицу може направити, први је схватио човек који ју је „лансирао", Жан-Пол Гуд.

Први пут је срео 1978. године. Тада је била само манекен. Убрзо затим, појављује се њена верзија песме „Ла ви ан роз" коју је некада певала Едит Пјаф. Француски језик с изразитим америчким акцентом постаје „заштитни знак" њеног певања које убрзо осваја свет. Захваљујући фотографијама Жан-Пол Гуда, који јој је у међувремену постао и вереник, наметнула је моду геометријских фризура.

Својим „имиџом" подсећа на мушкарца па су зли језици почели да шире гласине да је променила пол. Такве гласине су већ неколико пута збуниле обожаваоце (обожаватељке) познатих рок-звезда, као што су Аманда Лир или Дејвид Боуви. Чак је и сам Жан-Пол једном приликом изјавио како се плаши да Грејс једнога дана заиста не постане мушко...

Албуми „Нај Клабинг", „Портфолио" и „Ливин Мај Лајф", донели су јој славу рок-звезде. Она је, међутим, не прихвата, јер јој је наступање на сцени важније од музике. Сан јој је, каже, да направи спектакл који ће по скупоћи и сјају надмашити онај који је 1981. године приредила у Токију.

У последње време Грејс је некако природнија и женственија. Можда је то последица раскида веридбе са Жан-Пол Гудом с којим има и сина по имену Поло. Он има четири године и најватренији је обожавалац своје маме. Све њене песме зна напамет. Свиђа му се и као глумица.

Ханс Линдгрин, шведски шампион у тајландском боксу, који такође игра у филму о Џемсу Бонду – агента који Грејс у једној сцени подиже високо изнад главе и баца... игра нову, значајну улогу и у животу Грејс Џонс. Грејс је, каже, срећна што глуме у истом филму, јер су тако стално заједно.

Њено срце, међутим, није у Њујорку, а ни у другим градовима у којима је живела. Оно је на Јамајци, где живи део њене породице. Грејс је на овом острву изградила и лепу кућу са погледом на море.

Грејс Џонс, с „Кононом", Арнолдом Шварценегером

М. П. П.

ОРКЕСТАР КОЈИ НЕЋЕ ОСТАРИТИ

У МУЗИЦИ ЈЕ СВЕ ЛЕПО

ПО ЧЕМУ СЕ ФИЛХАРМОНИЈА МЛАДИХ „БОРИСЛАВ ПАШЋАН" РАЗЛИКУЈЕ ОД ОСТАЛИХ СИМФОНИЈСКИХ САСТАВА?

Свака проба младих филхармоничара Београда почиње бурно. Треба поразговарати о свему што се догађало за неколико дана колико се нису видели (пробе су обично два пута недељно). После увежбавања неких старих или нових композиција настаје право „народно весеље". Кад се поново састати? Један не може због писменог из математике, други иде код зубара, ту су тренинзи, редовна, па музичка школа... И тако – сто двадесет разлога, тачно онолико колико има чланова садашња Филхармонија младих „Борислав Пашћан".

У ову филхармонију улази се без аудиција и неких строгих правила и комисија. Довољно је волети дружење, волети музику а, наравно, довољно добро свирати инструмент и – члан си једине омладинске филхармоније у Југославији (постоји и Војвођанска али се они састају само две недеље током лета). Диригент Антон Колар, који са овим оркестром ради готово три године, одлучиће да ли ће нови члан бити ближе или даље од његовог пулта (најбољи музичари су најближи диригенту).

– Нико се не буни, нема нестрпљивих – каже нам диригент Колар. – У Филхармонији младих сви су, и нико није, „звезда". Ти млади људи знају због чега су се окупили, свесни су да само рад претходи успесима. Понашају се као прави професионалци, а у музику уносе дах младости и свежине.

А шта кажу ти мали велики музичари?

– У музици је све лепо – поручује Предраг Ивановић који се на концерту у Дому синдиката у Београду, у новембру, појавио као солиста на хорни. Његова две године млађа „колегиница", тринаестогодишња Теа Петровић, виолинисткиња, одушевљена је дружењем. У овом оркестру се живи као у некој великој породици са пуно старије и млађе браће и сестара. Ранко Јозић, обучен више као рокер него као члан симфонијског оркестра, каже да га његови другари из школе и улице гледају са одређеним поштовањем откад свира у Филхармонији младих „Борислав Пашћан".

Садашњи диригент и руководилац Филхармоније младих „Борислав Пашћан" – Антон Колар.

Шеснаестогодишњи први челиста Игор Митровић, свирао је скоро три године док није дошао у „прве редове". Други челиста Војислав Михајловић, студент електротехнике, спада већ у „стару гарду". Има двадесет три године (!).

С воза у „Болеро"

За улазак у Филхармонију младих нису услов године. Само како нам каже Данка Томковић, која учествује у руковођењу филхармонијом од њеног оснивања, свако појединачно осети кад је време да оде.

– Чак и они који одлазе, или који су тренутно по „белом свету" редовно се јављају и долазе да се и даље дружимо. Кад смо, септембра, наступали на Фестивалу „београдских уличних свирача у Кнез Михаиловој", требало је да свирамо Равелов „Болеро". Фаготиста Владимир Качар, који је на школовању у Бечу, баш тог дана је дошао у Београд. Тако рећи са воза дошао је на пробу јер су му родитељи рекли да је Филхармонији потребан први фаготиста.

Кад је пре три године Филхармонију младих преузео диригент Колар у њој је било око четрдесетак музичара (после Пашћанове смрти оркестар је прошао кроз неколико криза). Било је тешкоћа са салом за пробу, свирало се и по хладним дворанама, у капутима, рукавицама. Услови су се побољшали откад је овај млади оркестар постао „подстанар" Београдске филхармоније. Сада пробају у њиховој сали. Од пре неколико месеци бригу о њима преузео је Дом синдиката. Организоваће им концерте по земљи, можда и у иностранству.

Млади музичари немају хонораре, за њих је једина награда аплауз публике. Новац који зараде (уколико га буде довољно) употребиће за радно летовање. Ова „свирачка" петнаестодневна летовања на мору престала су 1982. кад је понестало новца.

Дворжак у фармеркама

– Пошто код нас не постоји традиција младих филхармонија као у свету (У Европи сваки већи културни центар има младе симфоничаре, у САД постоје чак 162 оваква оркестра) једини начин да се увежба нови програм је то „радно" летовање. Две пробе недељно мало су за неки озбиљнији рад и проширивање репертоара – каже диригент Колар. – Ми ћемо и даље инсистирати на популарној класичној музици, али бисмо волели да поред Дворжакових „Словенских игара", Равеловог „Болера", Сен-Сансовог „Лабуда", „Рапсодије у плавом" Гершвина поваримо публици и нешто друго, ново.

У свету се то друкчије ради. Кад сам био у Лос Анђелесу пре неколико година познати диригент Леонид Бернштајн водио је курс за младе диригенте који су радили са младим музичарима. На једном концерту под Бернштајновом управом појавило се, заједно, више од 250 музичара на сцени!

Данка Томковић каже да ће Филхармонија младих припремати музику Јохана Штрауса. Са њима би се појављивале и балерине, нешто слично традиционалном првојануарском концерту у Бечкој опери. Затим ће увежбавати симфонијску рок музику! Планови су ту, само још и да их остваре.
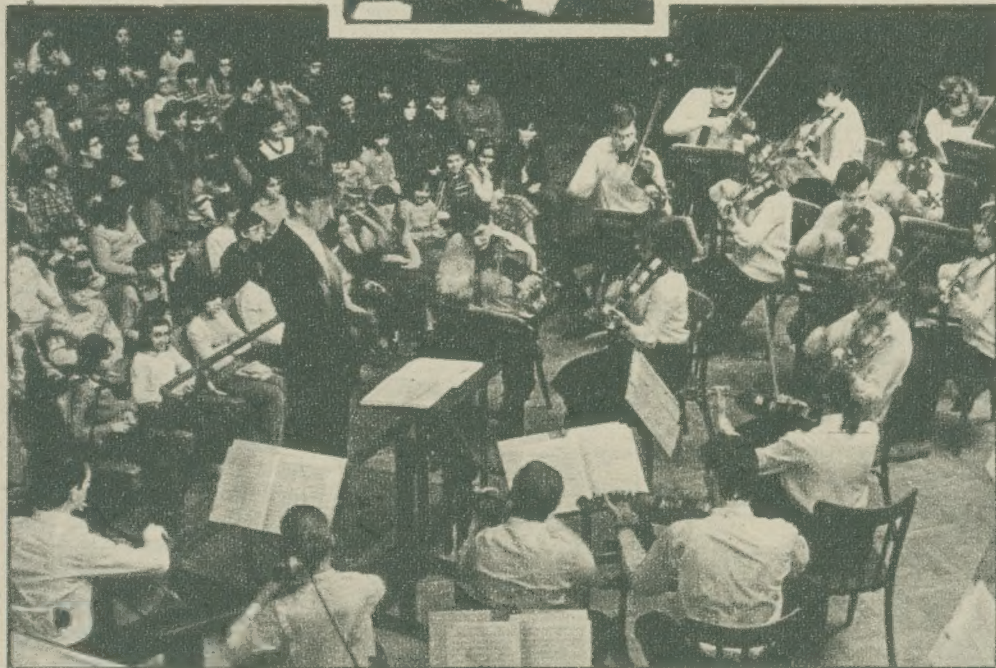
До тада, вероватно ће се трудити да се и самом својом појавом разликују од „старијих" филхармонија.

Зар је важна гардероба? Важно је да млади донесу нешто ново. А са њихових концерата они други млади, као и старији у публици, одлазе задовољни. Озарени, као кад се враћају са успелог концерта рок-музике.

Филхармонија младих изгледа има посебну „тактику" – ако публика неће да долази на концерте озбиљне, уметничке музике (сем кад гостују чувена имена) млади филхармоничари се труде да приђу тој публици и да је освоје. У (како где код нас) прилично замрлом оркестарском животу ови млади људи нашли су своје место. По речима диригента Колара сви који заврше Академију треба да се увежбавају још следећих пет година да би се уклопили у оркестар. Овако, уз школовање и праксу од раних година биће спремнији да попуне празнине које постоје у нашим оркестрима. И неће можда више одлазити у иностранство као до сада (вероватно су током времена три комплетна симфонијска оркестра отишла из Југославије у свет).

Филхармонија младих „Борислав Пашћан" у програму који прати њихов концерт поручује: „Ми смо вежбали дуго и упорно, ви нас саслушајте пажљиво. То што после концерта остане у вама – најлепше је признање за наш рад и заљубљеност у музику. Ми волимо музику. Ви волите музику. Ми волимо вас".

Весна Софреновић

Пошто не стари, овај оркестар се мења, подмлађује: с једног концерта на „Коларцу" 1982. године.

БЛА–БЛА–БЛА–БЛА– БЛА–БЛА–БЛА–БЛА–БЛА–БЛА–

ВОЛТЕР: ШЕКСПИР ЈЕ ШАРЛАТАН

КЊИГА ЈЕ У ФРАНЦУСКОЈ БЕСТСЕЛЕР. ЗОВЕ СЕ „ЗБОРНИК БУДАЛАШТИНА". СУДЕЋИ ПО ЗБОРНИКУ, РЕКЛО БИ СЕ ДА ЈЕ ТЕШКО НАЋИ ВЕЛИКАНА КОЈИ НИЈЕ ИЗРЕКАО ИЛИ НАПИСАО БАР ЈЕДНУ, И ТО ПОПРИЛИЧНУ, ГЛУПОСТ

Емил Зола је 1875. године, вероватно мртав озбиљан, у роману „Грех опата Мореа" написао, а штампари штампали: „... појела је супу, мртва озбиљна, не отворивши уста..." Исти аутор, друго дело („Приче Нинони"): „... Онда угледа ногу која се смејала на сунчевом зраку".

Ги де Мопасан је, изгледа, муку мучио с најпростијим рачуном: „... Пешачили су 11 сати што је, са 2 сата одмора, чинило 14 сати..." (новела „Наша Дунда", 1880). Алфонс Доде у „Тартарену Тарасконцу": „Нем, прекрштених руку, гледа, суди и на сав глас критикује".

"Што човек дуже живи, мање му живота преостаје", закључио је 1858. (у стиху) писац, политичар и члан француске академије Понс Вијене.

Александру Дими Оцу се као олакшавајућа околност може узети чињеница да је за живота, што сам, што уз помоћ својих пријатеља написао око три стотине романа, те је разумљиво што му се у понеком провукла и понека глупост: „... леш стражара био је потпуно мртав". („Краљица Марго"). Или: „Ах, рече дон Мануел на португалском" („Краљичина огрлица", 1849). „Провео је сат не дишући..." Потом је, чита се даље, наставио да дише.

Господ Бог, стајање на једној нози и немачко пиво

Ако неће свештено лице, ко ће да размишља о Господу? У случају париског надбискупа Келена то је изгледало овако: „Исус Христ није само син Божји, он и по мајчиној линији води порекло од изванредне породице".

У „Војном билтену" француске армије из 1917. године недовољно упућенима се, између осталог, надугачко и нашироко објашњава како: „... стопало које се налази позади треба да се одлепи од тла тек пошто оно које је избачено напред добије ослонац".

Глава је свакако важнија од ногу, чак и војничких те је господин Арман Вилет 1902. обавестио читатељство листа „Л'Голоаз" да: „Воља ни најмање не утиче на издуженост главе".

Жозефен Пеладан (1859–1918) није био физичар, али је зато био прилично познат књижевник, ватрени поклоник магије и самозвани маг што му нипошто није сметало да се мало позабави и егзактним наукама: „... вода поприма облик суда у који се сипа: округао, правоугаон, вертикалан, хоризонталан".

Кад је коњ сасвим црн

Војска је војска и у њој су дилеме недопустиве. Према „Артиљеријском приручнику" француске армије из 1937. године: „... коњ је црн када му је свака длака на телу, гриви и у репу сасвим црна." Јасно? Јасно.

Глупост нипошто не бира где ће се појавити. Лист „Саут Трибјун" из америчке државе Индијане предложио је 1926. следеће решење што се тиче прохибиције (државна забрана производње и точења алкохола у САД, 1920–33): „Најбољи начин да се реши проблем прохибиције јесте да људи потпуно престану да пију."

Глупости су се кроз векове писале и о женама. Да ли пре или пошто је Питагора смислио ону теорему о квадрату над хипотенузом, учени Грк се мало позабавио и женским родом: „Постоји принцип добра који је створио ред, светлост и мушкарца и принцип зла који је створио хаос, таму и – жену."

Оноре де Балзак: „... емацниповати жене исто је што и покварити их. Непоправљиви романтичар и женољубац Лорд Бајрон: „... оне би требало да проучавају религију, забораве на поезију и политику и не читају ништа изузев светих књига и кувара."

Излишно је истицати колико су тек папе биле нетолерантне: Папа Лав X (за световног живота Ђовани де Медичи) нипошто није био светац, али му то није сметало да често призива Свемогућег, а каткада и Светог духа, као рецимо у були коју је издао 1520. године: „... јерес је проповедати и веровати како је спаљивање јеретика супротно вољи Светог духа."

До времена Наполеона III (19. век) више нико никога није спаљивао, али је поданике и даље требало просвећивати: „Богатство једне земље зависи од општег просперитета." То већ нико није могао да оспори.

Какав истанчан осећај за логику!

Десетог октобра 1905. „Лион Републикен" је прво у одговарајућем тиражу штампао, а затим растурио вест: „Цар је допутовао у Лондон где ће се задржати до свог одласка." Белгијски „Л'Етоал" 10. новембра 1907. године: „Едвард VII ће сутра навршити шездесет и шест година и према томе заћи у шездесет седму." „Датум отварања изложбе одлаже се на неодређено време до 16. новембра", обавестио је париски „Л'Еко" своје читаоце.

Колико да не заостане за колегама из супарничког листа „Пари миди" је своје верне читаоце известио како је једна особа „... умрла у Риму разгледајући Партенон." Ако је дотична особа и издахнула, биће да јој се то догодило услед напора да шеткајући по Риму погледом обухвати Партенон који се одувек налазио у Атини.

За утеху новинарима, новине се обично бацају, а књиге обично чувају. Професор Гастон Дешан је у „Историји француске књижевности" написао од речи до речи: „У петак ујутру, у један и двадесет седам после подне, умро је Виктор Иго." Када је заправо умро Иго?

Илустровао Ненад Милићевић

Александар Дима, отац

Оноре де Балзак

Волтер

Госпођо, будите срце, престаните да пишете

Каже се да је честа судбина уметника да их њихово време не схвата. Некада их не схватају ни будућа времена, а дешавало се да се, благо речено, ни међусобно не разумеју баш најбоље.

Овако је 1855. Шопена оценио лондонски Тајмс: „... салонски композитор." Дега? „Осредњи уметник и модерниста" (Гистав Кокијо). Ајнштајн? По научничкни непристрасном суду професора Ле Руа са универзитета у Рену: „... вулгарни фалсификатор науке." Гистав Флобер? С њим је, рече опет Сање, пошто је жмурећи од гађења прочитао „Мадам Бовари": „Литератури дошао крај, враћамо се варварству."

Џорџ Гершвин? По Херберту Пејсеру из „Телеграма": „Американац у Паризу је једно мучно, вулгарно, бескрајно бла, бла, бла" (14. јануар 1928). Како је већ и сам писао песме о животу кога је све мање што се више троши, академик Понс Вијене је као меродавно лице овако оценио Молијеровог „Тартифа": „... дело бедно, прави злочин."

Ни велики о великима нису увек најлепше мислили. Петрарка по Волтеру „... нема друге заслуге до те што је елегантно писао о све самим глупостима." Јадни Франсоа Рабле прошао је далеко горе: „... мешавина најдрскијих и највулгарнијих гадости које један пијани калуђер може да исповраћа (Литерарна газета, 6. јун 1764).

Што се Виктора Игоа тиче, Жан Расин јесте био трагичар, али нипошто велики... другоразредни писац." А шта значи сво оно награђивање о повратку природи и природности Жан Жак Русоа? Само једно, да је био „... убоги лудак", како рече извесни Жан Рамо.

Силно потресен што залуд траћи своју женственост на сасвим неженствену ствар, писање књига, француски економиста и филозоф Пјер Жозеф Прудон овако се обратио Жорж Сандовој (1803–1876): „Ах, госпођо! Били сте дивна девојчица, престаните да пишете и бићете дивна жена!"

Шекспир? „Неразумљив", записао је енглески песник Драјден. „Шарлатан" – Волтер, такође о Шекспиру. Толстој? Како за кога, али за професора Циришког универзитета Ернеста Бовеа: „Веома значајан за Русију, код нас је то тек мода."

Моде долазе и пролазе. Неке будалаштине чувају се у зборницима, као у овом за који су 35 година скупљали бисере новинар Ги Бештел и позоришни и филмски критичар Жан-Клод Карије.

М. Илић

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

7-15

Аркадије Аверченко:

СЛАБА ТАЧКА

Седео сам код Красавиних. Собарица ми приђе и рече:
– Траже вас на телефон.
Ја се зачудих:
– Мене? То је грешка. Ко ме може тражити, кад никоме нисам рекао да ћу бити овде!
– Не знам.
Изишао сам у предсобље, подигао слушалицу и радознало је принео уху.
– Хало! Ко говори?
– Ја сам... Чебаков. Слушај, окупили смо се у „Алхамбри" и чекамо те. Дођи што пре.
– Ја одговорих:
– Пре свега, не могу да дођем, јер морам да се вратим кући. Стан ми је празан, и зато...
– Лажеш! – узврати Чебаков. – Како може стан да ти буде празан, кад сам малочас телефонирао и тамо су ми рекли где да те потражим.
– Не знам! Можда сам поблесавио или ме ти мистифицираш... Стан је закључан, а кључ је у моме џепу. Ко је с тобом разговарао?
– Немам појма. Неки непознат мушки глас. Лепо ми је рекао: „Он је код Красавиних..." – и одмах је спустио слушалицу.
– Невероватно!!! – Одмах трчим кући.
– Треба ти доста времена док стигнеш – рече Чебаков. – Боље телефонирај.
Пола минута касније неко је подигао слушалицу у моме кабинету и нестрпљиво одговорио:
– Шта је сад опет?
– Је ли то број 232-20?
– Да, да! Шта хоћете?
– Ко сте ви? – упитах.
Око пола минута у моме кабинету владала је тишина.
– Домаћин није код куће.
– Таман посла! – викнух љутито.
– Разуме се да није код куће, јер сам ја власник стана!!! Ко сте ви и шта тамо радите?
– Нас смо двојица. Сачекајте да позовем колегу. Гриша, дођи на телефон...
Други глас рече:
– Шта се дешава? Час зврцка један, час други. Не дају нам да радимо! Шта хоћете?
– Шта радите у моме стану? – заурлах.
– Ах, то сте ви... Власник стана? Слушајте... где су вам кључеви од писаћег стола?
– Какви кључеви? Зашто?
– Нећемо ваљда да поломимо свих једанаест фиока! – одговори глас сталожено. – Наравно, ако не нађемо кључеве морађемо обити браве, али то је велика петљавина. А верујем да је и вама жао да се упропасти овакав сто. Сигурно кошта двеста рубаља, а?
– Лопуже одвратне! Копилади! – викао сам у слушалицу, трудећи се да својим речима дам што више гневног и огорченог призвука. – Кладим се да омча одавно плаче за вама!
– Блесан си ти, мој господине – одговори исти глас с непомућеним спокојством. – Ми разговарамо с тобом као људи а ти...
– Не желим с таквим олошем да разговарам! – завапих ја право из срца.
– Еј, мој господине... Зар мислиш да ћеш проћи тек тако за те твоје речи? Извадићу перорез из џепа и сву постељину и јастуке распарати. Орман и сто нећеш препознати. Твој кабинет личиће на шупу! То хоћеш, је ли?
– Богами, чудан сте ви човек – рекох помирљивије. – Ставите се у мој положај. Упали сте у мој стан, кидате ми живце и упропашћујете ме, а још бисте хтели да разговарам с вама као с маркизима.
– Ко то тражи? Само немој да вичеш и псујеш!
– Ја и не псујем. Видим – ви сте паметни, разумни људи. Слажем се такође да нешто морате добити и за свој напор. Сигурно сте ме неколико дана пратили у стопу, зар не?
– Него! Не мислиш ваљда да се тек тако може упасти у нечији стан?
– Разумем! Одлично разумем. Само ми једно није јасно: шта ће вам кључеви од писаћег стола?
– Да узмемо новац... Зар није у столу?
– Ни слично!
– Где је?
– Морам признати да сам новац добро сакрио, мада га нема много. Коликом се плену надате, реците ми искрено?
– Па... много се нећемо овајдити! – одговори глас са искреним жаљењем. – Сами знате, кућепазитељ увек на нас може натрапати. Дакле овако: узели смо нешто сребрног посуђа, капут, шубару, будилник, сребрни упијач...
– Упијач уопште није од сребра – другарски их опоменух.
– Онда ћемо узети кутију. Није ваљда и она нека тричарија, а?
– Слушајте, браћо! – викнух ја, уносећи у те речи сву снагу свог говорничког талента. – Ја сам схватио ваш положај и ваше гледиште... Успели сте, пратили сте ме, упали сте у стан... Ваша срећа! Претпоставимо да узмете све те ствари и да их пронесете поред кућепазитеља. Шта даље? Однећете их, разуме се, трговцу који купује крадене ствари, и он ће вам исплатити једва трећину или четвртину праве вредности. Знам ја добро те ниткове! Излажете се ризику, опасности, можете чак и батине да добијете, а они седе у заветрини и узимају лављи део.
– Тачно – сложи се мој саговорник.
– Драги пријатељи! Видим да се разумемо. Мој новац је у кући... то је тачно... сто петнаест рубаља, али без мене их нећете наћи. А ја ћу вам рећи где сам их сакрио. Узмите сто рубаља... мени је петнаест потребно за сутрашње расходе... и идите! Ни пријаве полицији, ни истраге неће бити. Једноставно – то је наша интерна ствар.
– Чудан предлог – неодлучно рече лопов. – Ми смо већ сав сребрни прибор спаковали.
– Не смета. Оставите га тако... Ја ћу га касније вратити на своје место.
– Добро нека буде. С њим бисмо имали само муке...
– Хвала вам, браћо! На писаћем столу је кутија за коверте, плаве боје. Горе су коверте и хартија, а на дну новац. Четири новчанице од двадесет пет рубаља и три по пет. Признајте да вам никад на памет не био пало да их тамо тражите. То је све... Не заборавите да угасите светлост кад изађете. Јесте ли ушли преко пожарних степеница?
– Да.
– Молим вас кад изађете да добро закључате врата, како опет неко не би ушао. Ако случајно налетите на кућепазитеља у дворишту, реците: „Доносили смо рукопис на коректуру".
– Где да ставимо кључ од врата?
– У леви угао, испод друге степенице. Да нисте покварили будилник?
– Нисмо. Исправан је.
– Хвала богу. Лаку ноћ...
Кад сам се вратио кући, сребрно посуђе стајало је у бошчи на столу, а поред њега су биле три новчанице по пет рубаља и цедуља:
„Будилник је у спаваћој соби. На капуту су мољци појели оковратник. Добро изгрдите кућепазитеља за његов несавестан рад. Пазите – обећали сте да нас нећете пријавити полицији! Гриша и Сергеј".

Илустровао Љубомир Милојевић ЉУБАЦ

КО СУ СИКИ? ШТА ЈЕ СИКИЗАМ?

ЗАГЊУРИ СЕ У СЕБЕ И ОСЛОБОДИ СЕ

ИНДИРА ГАНДИ, КАО ШТО ЈЕ ПОЗНАТО, ПАЛА ЈЕ КАО ЖРТВА АТЕНТАТОРА ИЗ РЕДОВА СИКА

Радозналост за Сике, њихову прошлост и веру нагло је порасла после смрти индијског премијера. Индире Ганди. Како је објашњено, Индира Ганди је жртва терористичке акције Сика.

Ко су Сики? Шта је сикизам?

Реч „сик" потиче од санскритске речи „shishya", што значи присталица, ученик. У измењеном облику, али с истим значењем, ова реч је преко пали језика ушла у пенџапски. На овом језику реч „сик" именује присталице Гуру Нанака и његових девет духовних настављача. Сикизам је, у ствари, и настао у Пенџабу, и већина његових следбеника живи у овој држави на северозападу Индије. Према попису из 1971. године у Индији је било 10.378.797 Сика. Они чине више од 60 одсто становништва Пенџаба, али Сики живе и у Великој Британији, на западној обали САД, у Канади и југоисточним азијским земљама као што су Малезија и Сингапур.

Сике, чији је оснивач Гуру Нанак, је, иначе, лако распознати: носе браде и турбане. То су видљиви знаци њихове религије.

Нанак, кога су биографи прекрстили у Калу, потиче из племена Беди које је припадало касти кшатриа. Као младић напустио је родно место, село Талванди Раи Бое, и отишао у Султанпур, где су живели његова сестра и зет. У Султанпуру се запослио у трговини, оженио и добио два сина. У 27. години је напустио овај градић и постао проповедник, то јест udasis. Прве речи које је изговорио после ћутње, односно „духовног прочишћења", биле су: „Нема ни Хиндуса ни Муслимана". То је, у ствари, значило да Нанак не дели људе према религији и касти. Но, да би измирио Хиндусе и Муслимане, Нанак је основао „сикизам" који је замислио као „промишљену синтезу хинду и муслиманске праксе".

Праћен и хинду и муслиманским присталицама, Нанак је путовао широм Индије 24 године. Година рођења Гуру Нанака, 1469, представља почетак сикизма.

Нанаково учење било је строго монотеистичко. Врховно биће је, по овој доктрини, Икк (Један). Икк се не може отелотворити нити сликовно представити. Реалност је његово дело, а ослобођење је циљ и смисао постојања. Они који теже ослобођењу (мукти), постају „посвећени". Према Нанаковој доктрини, ослобођење се постиже „загњуривањем у себе" и непрестаним сећањем божанског имена. Тако се човек ослобађа робовања самом себи, робовања чији је главни корен себичност. Себичност ствара око личности зид и одваја је од њеног првобитног извора. Зато је себичан човек – учио је Нанак – слеп, нетрпељив и неспособан да разуме друге људе. Похлепа, гнев, тврдичлук, привржeност и охолост су пет зала и суштинска одлика себичности. Савладавањем себичности, човек постиже истину, ослобађа се и сјeдињује с Једним, учио је Нанак. Међутим, Нанак не прихвата аскетизам, јер то не одговара реалности која је такође божје дело.

При крају живота, Нанак се настанио у Картарпуру, где је основао своју заједницу. То није био никакав манастирски ред, већ заједница и дружење обичних људи који су обављали различите послове, држећи се основне заповести: служити другоме. За његовог живота заједница је постала „света", добивши и своју књигу „Гурмукхи". Каста, обожавање иконе и празан ритуал су одбачени, а усрдна вера, морално деловање и братство су постали главно упориште ове религиозне заједнице.

Да обезбеди трајност свог учења, Нанак је сам одредио свога наследника, кога је, затим, бирао колектив. За свог наследника одредио је Лахина. Лахина је, као део „учитељевог тела и духа" Ангад, постао други гуру, Нанак II.

Ангад (1504–1525), живео је у Кадуру, близу данашњег Амрицара, који је већ за његовог живота постао центар вере Сика. Трећи гуру је био Амар Дас (1479–1574), а четврти Рам Дас (1534–1581).

Гуру Арџуна (1536–1606), који је подигао Златни храм у Амрицару, био је по заповести цара Џахангира убијен. Смрт овог гуруа изазвала је преокрет у историји Сика. Његов наследник, Гуру Харгобинд (1595–1644), увео је нови церемонијал. Уместо светих амблема, почели су да носе оружје. Сам гуру је носио два мача, од којих је један био духовни симбол, а други симбол његовог устоличења. Од тада, мач је постао елемент вере, па је храм Сика ваљда једини на свету у којем је дозвољено држати и носити оружје.

Убеђење шестог гуруа прихватио је његов наследник Хар Раи (1630–1661). Раиев наследник је постао његов син, Хар Кришнан, који је имао само пет година кад је преузео вођство! Иако још дете, он је доживео „славу без граница". Девети гуру је био Тег Бахадур (1621–1675), који је бранећи право људи на религиозно опредељење, био убијен 11. новембра 1675. године.

И њега је наследио син, Гобинд Сингх (1666–1708). То је био последњи гуру Сика. Он је створио тзв. мученички ред „Кхалса". Своје главе су понудила тројица из касте шудра, један из касте кшатриа, а пети је био Џат. Ови „изабраници" су добили презиме Сингх што значи „лав". Тиме су преузели обавезу да увек носе пет амблема: kesa (нешишану косу), kangha (чешаљ у коси), kara (челичну наруквицу), kassh (кратке панталоне) и kirpan (мач). Дужност Кхаласа је да притекну у помоћ беспомоћнима, да се боре прэтив насилника и све људе, независно од касте и религије, подједнако цене.

Закључно с овим гуруом укинуто је звање „гуру" за наследнике. Значи, сикизам има само десет учитеља – пророка, а после Гобинда Сингха, улогу гуруа је преузела Света књига, Гуру Грантх, која је, како се верује, „видљива манифестација" пророка.

Рајко Ђурић

Илустровао Брана Јовановић

ПЛАСТИЧНЕ ЦИГЛЕ ОД КОЈИХ ЈЕ САГРАЂЕН ДЕЧЈИ СВЕТ

ГДЕ ЈЕ ЗЕМЉА ЛЕГОЛЕНД

БИЛУНД У ДАНСКОЈ ИМА ПЕТ ХИЉАДА СТАНОВНИКА И ОСАМ СТОТИНА ХИЉАДА ПОСЕТИЛАЦА ГОДИШЊЕ – ЗБОГ КОЦКИЦА

Дански град Билунд био је прилично „суморно место (тако обично почињу све приче са срећним завршетком). Кроз њега чак ни железница није пролазила. Ни данас се ту не заустављају возови. али зато на оближњи аеродром слети на стотине авиона. Годишње у Билунд дође више од осамсто хиљада посетилаца.

Зашто толики људи долазе у градић с пет хиљада становника? Разлог је само на изглед мали: лего-коцкица величине 3×1,5 сантиметар! О каквој коцкици за слагање је реч, рећи ће вам свако дете. Сматра се да у свету 50 милиона девојчица и дечака (за одрасле, ко зна из којих разлога, нема статистике) проведе четири милијарде часова састављајући препознатљиве и остале, најнемогућије облике лего-„циглицама".

„Играј се лепо"

Отац „лега". Уле Кирк Кристиансен има сасвим прикладну биографију типа „развојни пут сиромашног дечака који се прославио и обогатио". Рођен је 1891. у Филшову, са шест година почео је да ради. Терао је овце на пашу у оближњи Билунд где осим неколико кућа и пашњака није било готово ничега. Од дугог времена џепним ножићем је секао гранчице и правио различите фигуре. Старији брат столар запослио га је после у својој радионици.

Са двадесет пет година Уле је откупио радњу и почео да израђује намештај у дугим зимским месецима, а грађу за куће лети. Једном је ватра прогутала његову радионицу и Уле је остао без посла. (Примерци намештаја које је он урадио, а који су се сачували, сада достижу фантастичне суме.)

Уле је кренуо са новим пословима али је при том почео све више да прави и мини-предмете. Његове мајсторије су се допале људима, потражња је расла. Мајстор Уле одлучио је да „фабрици" да име. Обећао је флашу најбољег вина оном ко измисли најбоље име. Кандидата је било много али му се ниједан назив није допао. Флашу је попио сам и прихватио име које је сам смислио – Лего. Кованица је то од две данске речи: **лек гот** – лепо се играј!

Уле је, дакле, смислио име, правио лепе играчке, али тек је Годфред, један од четворице његових синова, 1958. године, измислио пластичну циглицу која „улази" у другу коцкицу и тако редом... Годфред је заслужан и за Леголенд, свет у малом, смештен у парку око фабрике. Леголенд, изграђен од, наравно, лего-коцкица, простире се на површини великој као 14 фудбалских терена (фабрика лего-коцкица исте је величине). Леголенд, или европски Дизниленд (како га још називају) до сада је посетило 12 милиона људи. То је атракција број 2 у Данској (после чувеног парка Тиволи у Копенхагену).

Увек насмејана лица

Машине у Лего-фабрици избацују, као неке разнобојне колачиће (жуте, црвене, плаве, црне и беле), сваког сата милион и по коцкица и других лего-делова. Ту су животиње, дрвеће, знаци на путу, мачеви, стотине других облика и – точкови. Гомиле точкова. У 1983. направљено је 175.905.700 точкова! Лего се уписао у највећег светског произвођача „гума". Уз то сваке године се обоји више од 76 милиона мини-фигура (у овај број не улазе пластичне циглице).

Лица фигурица које изађу из Лего-фабрике увек су насмејана: ушла су у куће на свим континентима.

Коцкице и остали делови уредно се пакују, стављају се упутства на језику земље где ће се ова играчка продавати. Веома је важно да свако паковање има назнаку за који је то узраст. Читав тим зналаца брине се да комплет лего-коцкица доспе у руке детета које није ни старије ни млађе него што је написано.

Зашто је то важно? У Легу се сваки „комад", пре него што дође у руке детета, проверава. Ту је серија тестова отпорности на удар, искривљење, угриз, пази се да нису преоштре ивице, да ли је коцка запаљива – да се дете не повреди.

Пластична бајка

У Леголенду посетиоци просто не могу да се одлуче коју земљу прво да посете. У шведском селу мостови се дижу да пропусте бродове. Све је као право, све ради и све је направљено искључиво од лего-делова. Ту је и мини-црква из које се, ако се приближите, чује тиха музика.

Данску представља краљевска резиденција Амалиенборг. Изграђена је од 900 хиљада „циглица" и 40 хиљада лего-прозора. У близини је и краљичин летњиковац. Све то окружује неколико данских градова.

Корак даље и већ сте у Немачкој, два корака лево – Холандија. Амстердам са каналима, бродовима који плове, кућама од црвене цигле.

САД су, за почетак, обележене моделом васионског брода „Колумбија". Улицом Легоредо пролази се до села типичног за Дивљи запад, ту је и планина Рашмор са уклесаним ликовима четири америчка председника. За то је утрошено милион и по Лего коцкица!

У Леголенду је и школа за вожњу, ту је и музеј минијатура. Између осталог и 400 лутака из 1580. палата Оберона и Титаније. Ова раскошна палата која се ништа не разликује од оних „великих" дело је енглеског сликара Сер Невила Вилкинсона. Провео је 15 година правећи је заједно са неколико помоћника.

Све је ту мало, – и собе и намештај и новине на столу, и књиге, прозори, врата, али најмањи је, ипак, Титанијин прстен. Величина му је слова „о," баш овакво какво смо написали!

Мачак Гарфилд, рат звезда

У фабрици Лего се не мирује. Спрема се изградња вашингтонског Капитола (биће потребно 900 хиљада циглица). Већ се израђују коцкице којима може да се оживи мачак Гарфилд и његово друштво, Андерсенове бајке. Пројекат „Рат звезда" је на путу.

Лего је зараза. То деца најбоље знају а, и њихови родитеље. Лего краљевству практично нема краја.

Можете да купујете комплете и комплете и никад доста. Увек има још неки део, да се дода.

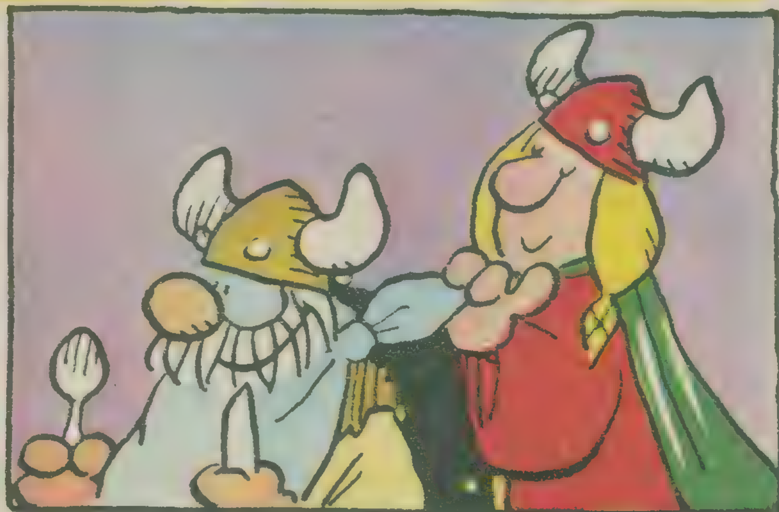
А како тече живот у једној породици која има децу и лего-коцке. Завирили смо у једну са четворо деце која на тераси имају склопљену читаву железницу: локомотиве, вагоне, сигнале, шине, скретничаре. И све се то креће.

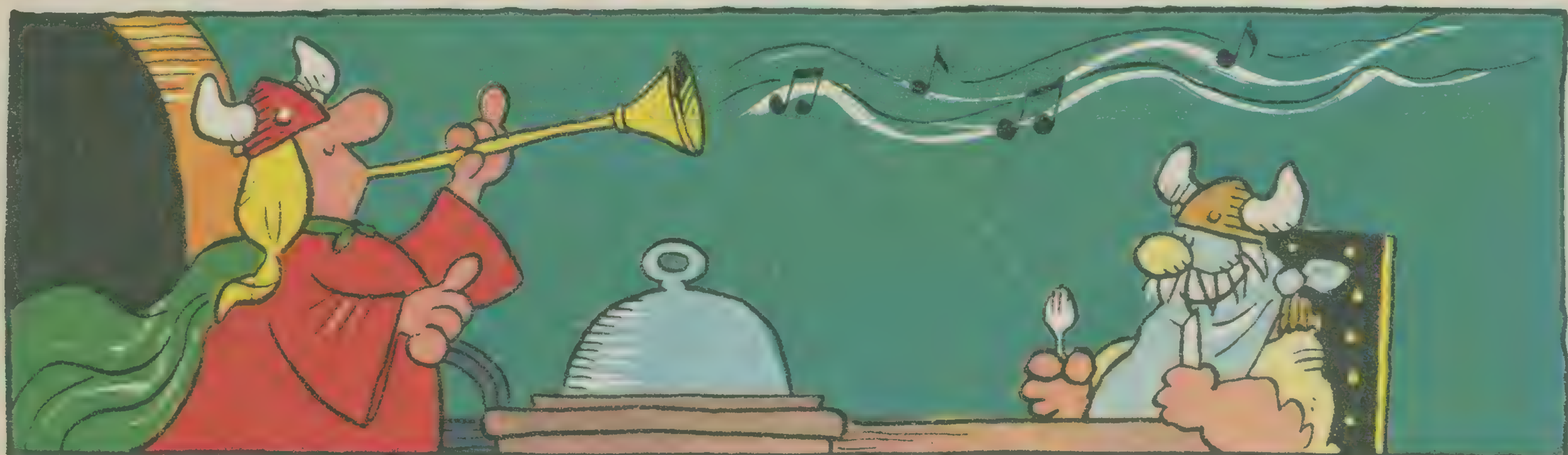
Деца су због нечег naљутила родитеље и ови су све то размонтирали и ставили у кутије. Лего-коцкице претвориле су се у нешто неживо. Лего је, ипак, легенда. А легенде, се не чувају у кутији. Легенда тражи да живи.

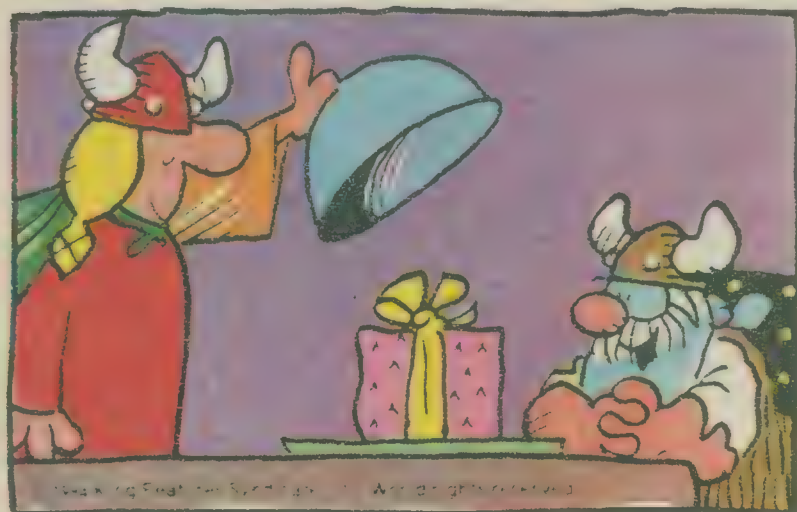
Весна Софреновић

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

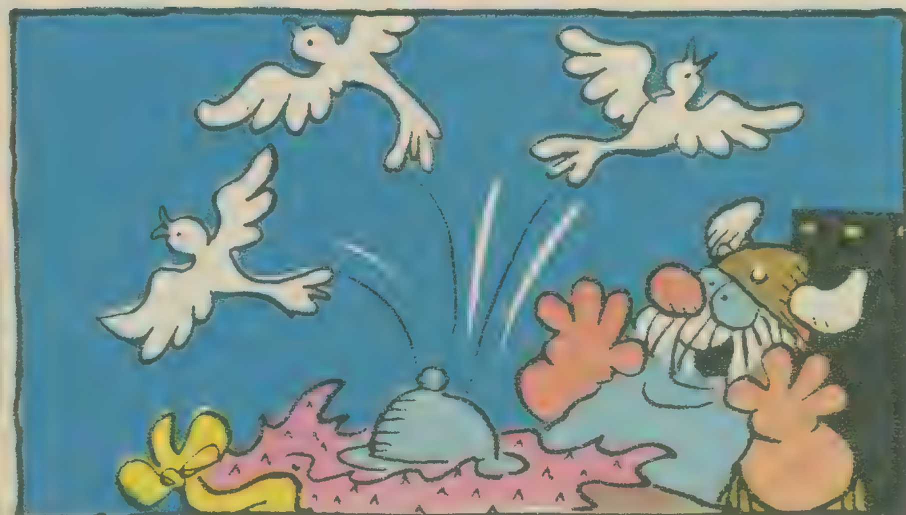

РАДИМ И УСПУТ МИСЛИМ НА ЖЕНИДБУ

ЈЕДАН ДАН МИКИ МАУСА

Устара добра времена док сам још снимао филмове, дан ми је почињао у цик зоре. Режисери су нервозни људи и не трпе закашњења. Док је Паји то падало тешко, мени није много сметало.

Својевремено су се шириле гласине да се наши доживљаји нису никада догодили јер нас нико никад није видео како снимамо. Тврдило се, чак, да смо само плод нечије маште. Али, у Холивуду је одувек владала неописива завист. Претпостављам да је то цена славе

Живим у Сити Холу код Главне улице Дизниленда. Одмах до моје је Минина соба. Често се питам да ли је требало да се венчамо. Волт Дизни је говорио да звезде не смеју да разочарају публику мада, колико знам, Чарлију Чаплину или Хенрију Фонди ни више бракова нимало није нашкодило, бар што се тиче популарности. Али, нисам желео да се замерам господину Дизнију који је за мене толико учинио.

И тако Мини и ја остадосмо у одвојеним собама и ја јој сваког јутра носим доручак у кревет, шољу млека и сендвич са сиром. Ако сте икада били сиромашни, онда знате шта значи почети дан добрим доручком. И поред све славе и богатства нисам заборавио своје скромно порекло.

Више не облачим црвене шортсеве и шпилхозне као некада. Знам да ме многи тако памте заборављајући да сам увелико загазио у шесту деценију и да више не смем да се лудирам. Осим тога, посао ми је сада такав да морам увек да будем беспрекорно елегантан – ја дочекујем госте који долазе у Дизниленд. Од 1955. било их је преко двеста милиона, а међу њима и царева, краљева, председника.

СНИМИО ЈЕ СТО ДВАДЕСЕТ ФИЛМОВА И ДОБИО ЧЕТИРИ „ОСКАРА". НИЈЕДНА ХОЛИВУДСКА ЗВЕЗДА НИЈЕ ПРИМИЛА ТОЛИКО ПИСАМА ОД ОБОЖАВАТЕЉА – ОСАМ СТОТИНА ХИЉАДА САМО 1933. ГОДИНЕ ШТО ЈЕ АПСОЛУТНИ СВЕТСКИ РЕКОРД

Врата отварамо између 9 и 10 ујутро. Највећи део времена проводим с децом и, као што и сами претпостављате, посао ми је чисто задовољство. Ја сам један веома срећан миш, упознао сам многе славне личности, добијао „Оскаре", али ми највеће уживање причињавају деца. Веома сам поносан што ме и клинци који нису били рођени када сам снимио свој последњи филм – да ли то беше још 1953? – познају и воле

Највише ми је жао што с малим посетиоцима не могу да ћаскам. Они ми се обраћају, говоре ми своја имена, траже фотографије са аутограмом, запиткују, али ја не могу да им одговарам. То је зато што деца из разних земаља очекују да говорим баш њиховим језиком, како су ме чула у биоскопу. Међутим, ја нисам неки таленат за језике и не могу све да их научим. Због тога се, уместо одговора, само смешим и климам главом.

Мој радни дан обично почиње на тргу код Сити Хола, односно Градске већнице Дизниленда. Ту свира дувачки оркестар. Понекад ми дозвољавају да их предводим док марширају горе-доле по Главној улици. Дизниленд је велики и састоји се од више делова, али мени су најмилији Фантазиленд и Главна улица.

Неки паметњаковићи ме понекад питају како успевам да будем увек на сваком месту. „Малопре сам вас видео у Главној улици", рекао ми је недавно један дечак испред Снежаниног замка. Па, зар тај малиша није чуо за наш воз, аутомобиле и ракете? Не знам зашто ме још нико није упитао како успевам да истовремено будем и у Дизниленду и у Дизниворлду који су међусобно удаљени готово пет хиљада километара! То би било занимљиво одгонетнути

Око пола дванаест морам да се спремим за прву дневну параду. Све звезде Дизнијевих филмова учествују у великом дефилеу кроз Фантазиленд Све се ори од музике, а ја предводим седећи високо у нарочитим кочијама. Лети имамо три таква дефилеа дневно. За последњи, кад падне мрак, облачим метализирани костим који шљашти као ватромет изнад тврђаве

Дизниленд је лепа, привлачна земља Лепо је ту становати. Храна је измишљена, мислим таква какву би сваки миш могао да сања: сира има у огромним количинама.

Понекад и путујем, на премијере филмова или добротворне приредбе Посећујем и болнице кад год имам времена, али живот је тако кратак.

Лети сам, после ноћне параде, толико уморан да немам снаге ни за шта. Идем право у кревет и заспим пре него што ми глава додирне јастук. Али зато, за зимских вечери, када је Дизниленд затворен дуго седим са Шиљом, Плутоном и осталима из старе дружине и преклапамо о временима када је звучни филм био тек у повоју.

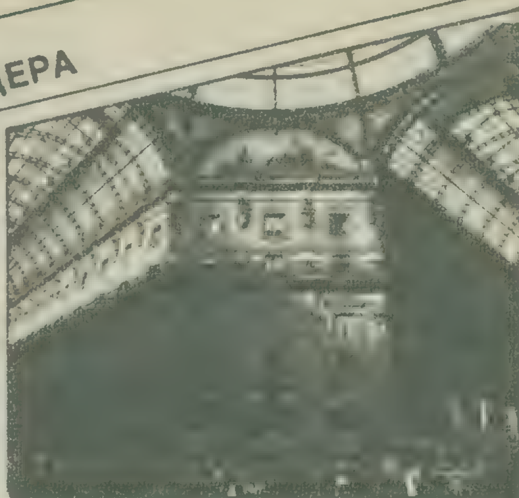
Понекад прочитам да сам популаран зато што представљам оличење некротивог духа , малог обичног човека који без своје кривице допада невоља и увек исплива уз смешак. То ме не занима нарочито, али ми Мини шапуће на уво како је на мене веома поносна.

Можда, ипак, није прекасно да се венчамо?

Б. Дожић

ПРЕТЕЧА ДАНАШЊИХ ОБЛАКОДЕРА

„КРИСТАЛНА ПАЛАТА" У ЛОНДОНУ НАСТАЛА ЈЕ ПРЕ ВИШЕ ОД ЈЕДНОГ ВЕКА, А ПОДИГНУТА ЈЕ ЗА САМО СЕДАМНАЕСТ НЕДЕЉА

Галерија Виторио Емануеле у Милану.

Бартонов торањ висок 305 метара и највиши облакодер у свету, чикашки торањ „Сиерс" (110 спратова и 443 м).

БАШТОВАНОВ ПЛОД ОД СТАКЛА И ЧЕЛИКА

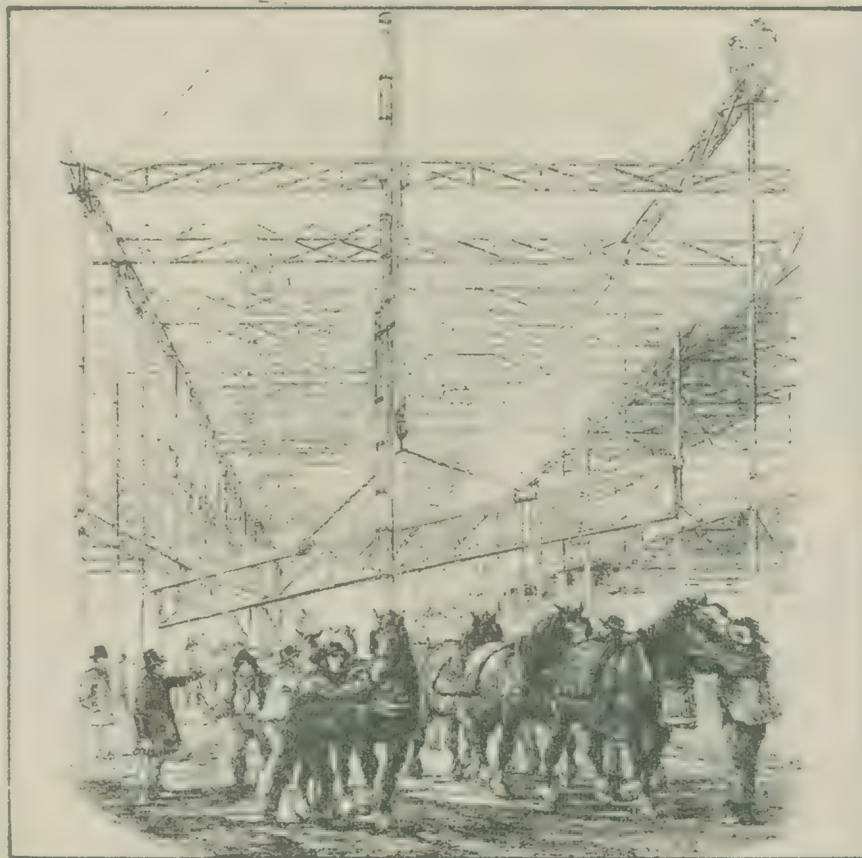
Средином прошлог века, 1850. године, у Лондону се припремала прва Светска индустријска изложба која је требало да се одржи идуће године. Највећа неизвесност организатора изложбе била је – где да сместе гломазне и тешке изложбене предмете. Погодне зграде за тако нешто није било, нити је постојао неки одговарајући пројекат сајамског здања. Зато је 13. марта 1850. године, једва годину дана пре отварања изложбе, расписан конкурс за изложбени павиљон. Требало је да захвата простор од седам хектара, да има само један спрат, буде јевтин и једноставан, лак за изградњу и растављање, отпоран на ватру, а светлост је требало да допире кроз кров.

На конкурс је стигло 245 пројеката, али ниједан није одговарао захтевима. Онда се, дотад непознати градитељ Џозеф Пекстон, одлучио да покаже шта зна. За само седам дана поднео је комисији на увид заиста револуционарни пројекат који је задовољавао све постављене услове.

Чланови комисије били су не мало изненађени када су сазнали да је творац „генијалног" пројекта био обични надзорник баштована војводе од Девоншира, сељачки син скромног образовања, али, очигледно, раскошног дара. Пекстон додуше у градитељском послу није баш сасвим био новајлија јер је 1832. обновио кров једне стаклене баште, а 1849. и изградио један стакленик. Захваљујући нацрту свог сајамског здања од челика и стакла познатом као „Кристална палата" Пекстон је касније добио титулу племића и место у Парламенту.

„Кристална палата" подигнута је у лондонском Хајд парку за дотад нечувено кратко време – само 17 недеља. Велика Светска изложба била је отворена као што је и предвиђено 1. маја 1851. године. Сви су се слагали да је најзначајније и најзанимљивије на изложби био сам павиљон.

Витки гвоздени стубови носили су фине лукове и уоквиравали стаклене површине. Грађевина је била изузетна не само због величине и изгледа, већ и због количине материјала који је за њу утрошен. Уграђено је 83.700 квадратних метара (око 400 тона) равног стакла. Подупирало га је 3.300 стубова од ливеног челика и 2.224 носеће греде, а имао је око 330 километара прозорских оквира и 38 километара жлебова.

Изградња „Кристалне палате".

Сама зграда била је, ипак, веома једноставна. То је била прва велика самостална грађевина у свету која је имала костур од ливеног челика и стаклене зидове. Била је то и прва велика грађевина направљена од монтажних елемената. Начин на који је подигнута још пре више од сто година сличан је начину на који се данас граде модерни облакодери.

„Кристална палата" је најавила значајне грађевинске подухвате двадесетог века.

Када је изложба завршена павиљон је још неко време стајао у Хајд парку, а онда је следеће године расклопљен. Тада је британски архитекта Бартон предложио да се од његових делова изгради кула која би била висока 305 метара. Ова замисао, међутим, никада није остварена јер је израчунато да стубови од ливеног челика не би могли да поднесу тежину „стакленог облакодера" који не би одолео налетима ветра.

На источним падинама брда Сиденема 1854. године поново је никла „Кристална палата" и тамо је стајала све до 1936. године, док није оштећена у једном пожару. Служила је као место за разоноду, изложбу, концерте и разне прославе.

По угледу на Пекстонову „Кристалну палату" убрзо почињу да ничу сличне зграде намењене разним изложбама. Већ 1852. године од дрвета и стакла подигнута је једна у Даблину, а затим и у Њујорку, Минхену и другим градовима. До 1880. већина великих градова имала је тржне центре прекривене стакленим лучним кровoвима. „Галерија Виторио Емануеле" у Милану само је једна од стотине таквих које још привлаче пажњу и изазивају дивљење. Ова „стаклена башта" утицала је и на изградњу великих робних кућа у Француској и Немачкој крајем 19. века.

И сам Пекстон наставио је са предлозима за нове сличне грађевине. Сматрајући да се Пекстон исувише „размахао" један лондонски хумористички лист из тог времена писао је: „Бићемо разочарани ако будуће генерације лондонских „клинаца" не буду одгајене као краставци у стакленој башти".

Слично мишљење делили су и многи Пекстонови савременици, па „Кристалну палату" и њој сличне грађевине нису сматрали неким изузетним архитектонским подвигом. По њима то су биле јадне и ружне зграде, огољене и без икаквог стила. Они су у ствари били навикли на тешку, монументалну архитектуру викторијанског доба.

Данашњи архитекти и историчари уметности диве се „Кристалној палати" баш због оних особина због којих није била цењена у своје време.

В. Минић

ПОСЛЕДЊИ С „ТИТАНИКА"

Едвина Макензи из Калифорније недавно је напунила равно сто година. Сама по себи то и није нешто нарочито, да у биографији госпође Макензи не стоји и следећи податак: она је последњи од преживелих путника с пароброда „Титаник" који је 1912. налетео на ледени брег у водама Атлантика. После удеса, Едвину, којој је тада било двадесет и осам година, узбуркани океан носио је пуна четири дана док је коначно није спасао један брод.

За свој стогодишњи јубилеј Едвина је одлучила да части саму себе: управо пакује кофере да поново пређе Атлантик. Али, овога пута авионом.

ЋУТИ И ПЛИВАЈ!

Амерички психолог Берћусл специјализовао се за проблеме развода брака. После многобројних случајева којих се нагледао и наслушао дошао је до закључка да се кључ за породичну срећу крије у старој пословици „Ћутање је злато". Људи који су издржали много година у браку – показало се – у принципу су врло ћутљиви супружници, ако проговоре једно с другим у врх главе пола сата током једног дана и ноћи.

Други фактор који објашњава дуговечност брака – тврди искусни Берћусл јесте спорт. Али, само ако се оба супружника баве њиме.

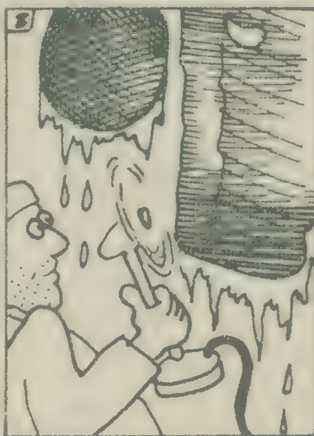
ПУН УТИСАК

Енглески глумац и позоришни редитељ сер Херберт Три (1853–1917) био је неумољив што се једног тиче: да у свакој сцени сви реквизити морају да буду аутентични до детаља.

У једној сцени драме коју је режирао, на позорници се налазио сто са бокалом. Иако је сто био постављен у дну позорнице, а бокал ни на који начин није учествовао у радњи, педантни сер Три изричито је захтевао да се бокал за сваку представу пуни, мада то из гледалишта ни на који начин није могло да се види.

Једне вечери, главни глумац случајно је ударио о сто и преврнуо га. Док је вода истицала из бокала Три је задовољно промрмљао сарадницима: „Ето видите. Шта би било да није био пун?"

КО ТО ХЛАДИ МЕСО?

Један њујоршки месар кажњен је зато што је „фенирао" месо које је продавао. Месар то није радио да месо расхлади, него зато што је открио да ако електрични вентилатор постави довољно близу ваге месо „отежа" за отприлике 112 грама. На његову несрећу до истог открића дошле су и муштерије и инспектори.

ЈЕДАН ТВОР, ДВА ТВОРА

Полиција је ту да помогне грађанину. Управо то мислила је и једна грађанка из Терота у америчкој држави Индијани. Жена је у подруму своје куће открила твора и, пошто сама није знала како да га се отресе, позвала је полицију. Чувар реда с друге стране жице саветовао је да од подрума до баште проспе комадиће хлеба, а онда лепо седне и сачека да проождрљивац изиђе у башту. Жена је села, чекала, вратила се у подрум, а онда поново позвала услужног полицајца да га извести о исходу операције: „Послушала сам вас. Сада у подруму имам два твора".

ОНДА САМ ИЗГУБИО КОНТРОЛУ...

Колико несреће, толико објашњења. Овако је један возач објаснио своју: „Док сам унатраг излазио из гараже, налетео сам на врата, прегазио синовљев бицикл, уништио травњак, прешао нашем мачку преко репа, смрскао браник о ивичњак, улетео у кућу наших суседа, згужвао саобраћајни знак „СТОП", и забио се у дрво". Шта се потом догодило? Потом је, рече човек, изгубио контролу над возилом.

Илустровао Зоран Јовновић

КУКАСТИ И ЗАДОВОЉНИ

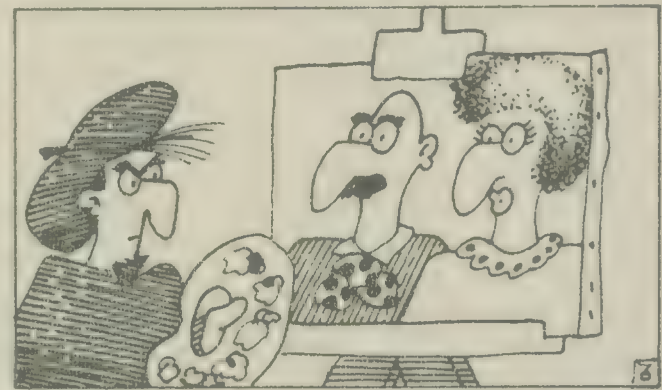
Северноамеричком сликару Џемсу Аботу Вистлеру (1834–1903) десило се што и многим његовим колегама, портретистима: да му муштерије не буду задовољне урађеним. У случају о коме је реч, незадовољан је био муж када је на заједничком портрету видео нос своје жене:

– Кукаст је!

– Али, он и јесте кукаст – одговорио је уметник.

– Сасвим сигурно није – гласио је одговор бесне муштерије – правилан је као мој.

Сликар је пристао да ствар преправи. Неколико дана касније, портрет је коначно био довршен. Обоје супружника су сада имали кукасте носеве.

НЕ ЖЕЛЕ СВИ У ПАКАО

Савезна влада Бразила наложила је држави Серни да са путева уклони известан број упозорења уз образложење да су она „штетна по образовни ниво јавности". На једној од табли је, рецимо, писало: „НЕ ЖЕЛЕ СВИ ДА ДОСПЕЈУ У ПАКАО!"

Можда је, на друму, лепше доспети у рај?!

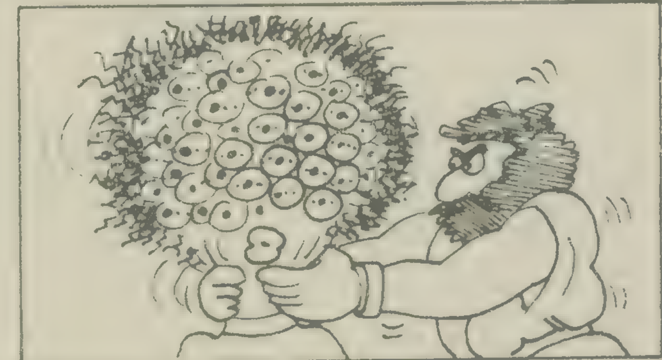

СМАК СВЕТА

Ово није шала! За све је „крив" Персеус - не митски јунак, смртни непријатељ страшне Медузе, већ машина такозвани симулатор, која има двоструку улогу - да имитира најстрашнији земљотрес и ствара услове који владају у тренутку нуклеарне експлозије.

„Застрашујући" уређај састоји се од металне платформе, површине десетак квадратних метара, око које је оквир од армираног бетона. Све заједно лежи на ваздушном јастуку, да би потреси, јачи и од најјачег познатог земљотреса, које у овом случају изазива изузетно снажан мотор, били што уверљивији. Ту је и додатак за постизање термодинамичких услова који владају у тренутку нуклеарне експлозије.

Један од четири оваква уређаја у Европи постављен је у италијанском експерименталном центру Боскето у близини Ђенове. Углавном се користи за проверу кључних и веома скупих делова спремних за уградњу у нуклеарне електране. Последице, веле, могу више да коштају...!"

ЛЕТО НА КОПАКАБАНИ

НАЈЛЕПШИ И НАЈОПАСНИЈИ ГРАД НА СВЕТУ

УЛИЦАМА РИО ДЕ ЖАНЕИРА ХАРАЈУ КРИМИНАЛЦИ. ГРАЂАНИ СЕ САМИ БРАНЕ. САМБА, КАРНЕВАЛ И ФУДБАЛ САМО СУ ЈЕДНО ОД МНОГИХ ЛИЦА РИЈА

Могу Бразилци, који нису из Рио де Жанеира да га оговарају колико хоће, могу тихо да му завиде, али не могу Рио де Жанеиру, под Корковадом и Шећерном главом да оспоре да је најлепши град Бразила, вероватно и света.

Рио је мешавина велеграда и летовалишта. Као да сте ступили истовремено, рецимо, у Београд и Дубровник. Та мешавина, која Рију даје посебан печат и шарм, условљава наравно и животни стил. Ко би у неком велеграду и помислио да из хотела изађе на улицу у купаћем костиму, што је у Рију природно и логично, с оне стране велике авеније је најчувенија плажа на свету, Копакабана.

Док милиони путника долазе у Рио да се диве његовим лепотама, Рио постаје најопаснији град на свету.

Нож у леђа

Само у току прошле године у Рију је погинуло од руке гангстера 2.976 људи – готово хиљаду више него у Њујорку. Сваки седми становник Рија био је бар једном жртва оружаног напада, а многи и неколико пута. Статистика каже да у најлепшем граду Бразила дневно погине осам људи (у Њујорку шест): 45 пута недељно наоружани гангстери нападну банке, мењачнице или трговине, изврше десет отмица, а за седам дана догоде се 23 ватрена окршаја између банди лопова, препродаваца дроге и других криминалаца.

У аутобус који је возио од Копакабане ка центру града, ушла су два путника. Одмах су пиштољима приморали возача да скрене у неку од споредних улица. Један путник се побунио и почео да грди гангстере. Гангстер му је прислонио цев на слепоочницу и хладнокрвно опалио. Затим су опљачкали све путнике и побегли.

У затвору најсигурније

Посебан метеж ствара чувени „Ескадрон смрти". Припадници „Ескадрона" деле „правду" по неком свом аршину. Они убијају најпре криминалце, али страдају и невини. Нико поуздано не зна ко се крије иза „Ескадрона смрти". Претпоставља се да је то група полицајаца која немилосрдно убија гангстере без суђења. С друге стране, криминалци користе то име да би обавили свој посао. Тако се на душу „Ескадрона" ставља и оно што је починио и оно што није.

Када „Ескадрон" убије (у северном предграђу Рија нађено је недавно седам лешева – анонимни глас обавестио је полицију да је то дело „Ескадрона"), лешевима спаљују лице и руке како би била отежана идентификација. Полиција се, званично, по ко зна који пут заклела да ће прекинути мистериозна убиства, да ће открити „Белу руку". „Бела рука" је човек из „Ескадрона" који телефоном обавештава полицију о масакрима, а понекад чак и најављује ко је следећа жртва. Неки криминалци када су чули да су на списку „Ескадрона" одмах су направили ситне прекршаје како би се дочепали затвора, јер то је једино сигурно место. Тешко, међутим, ико успе да сачува главу од „Ескадрона смрти".

Ничија деца Рија

У највећој земљи Јужне Америке живи више од два милиона потпуно напуштене деце и још 14 милиона оних чији родитељи нису у стању да им обезбеде ни најосновније за живот: кров над главом, храну и одећу. Највише их је у Рију.

Та „ничија деца", како их зову, вијају се по улицама свих већих градова. Спавају у водоводним цевима и подрумима препуним пацова. Проводе дане вребајући пролазнике и туристе. Баве се подвођењем, проституцијом и ситнијим криминалом.

Данас се многи у Бразилу питају шта ће бити с тих 16 милиона младих кад одрасту, на који ће се начин укључити у друштво које их је изгледа отписало.

„Туга никад не престаје, само срећи увек дође крај" – то су стихови познате самбе „Срећа". Да ли је заиста дошло време када Бразилце више не увесељава ни самба, ни карневал, ни фудбал.

Без сумње, разбуктавање насиља у Рио де Жанеиру није само израз времена, већ и последица тешког економског стања земље у којој инфлација премашује цифру од 200 посто, а дуг 100 милијарди долара, у којој расте незапосленост и има све више гладних. Социјалне разлике расту и велико је питање да ли ће се само казнама стати на пут криминалу.

Долазе опасна лета на лепој Копакабани.

Хранислав Николић

АСТРОНАУТ ЗА СВА ВРЕМЕНА

Највећи јунак свемира: Флаш Гордон Дена Берија

ИАКО ЈЕ НАВРШИО 50 ГОДИНА ЖИВОТА, ФЛАШ ГОРДОН ЈЕ ЈОШ УВЕК МЛАД И ТРАГА ЗА НОВИМ АВАНТУРАМА, ЗА ШТА ВЕЛИКА ЗАСЛУГА ПРИПАДА ЦРТАЧУ ДЕНУ БЕРИЈУ

Флаша Гордона је 1934. године, створио прослављени Алекс Рејмонд. Стрип је излазио у такозваним „недељним" епизодама – једна табла сваке недеље. На захтев матичне агенције „Кинг фичерс синдикејт", цртач Остин Бригз је 27. априла 1940. почео да ради дневне епизоде – по један каиш сваког дана осим недеље. Бригз је 2. јуна 1944. престао да ради на стрипу, и дневни „Флаш" је, једноставно, нестао са сцене. Седам година касније један цртач је сам понудио да ради дневне епизоде. Био је то Денијел „Ден" Бери. Деветнаестог новембра 1951. године изашао је први каиш епизоде о одласку експедиције на Јупитер из изванредно лепо рађене серије од пет епизода – објављених и у нашем листу („Побуна у свемирском затвору", комплетна епизода у броју 955, „У леденом граду", 1393; "Међу људима-лептировима", 1394; „Путовање у страшну шуму", 1663: „Марлинова шкриња времена", у броју 1664).

Ден Бери је у стрип унео низ новина: реалистичан цртеж, разноврсно филмско кадрирање, извлачење ликова у први план, приказивање сцена из свих углова, монтирање слика на начин који обезбеђује уверљив утисак кретања. Беријев „Флаш" је вешто спојио најбоље особине бајке, мита, фантазије и свемирске опере. Флаш Гордон се преобразио у правог „астронаута за сва времена", који, углавном по налогу Светског свемирског контролног центра, скита кроз простор, често и кроз време, или кроз паралелне васионе, насељава месеце, одбија метеорите састављене од антиматерије, поставља нове вештачке сателите, бори се против туђинских робота..

У серију нових епизода Ден Бери је унео и нове ликове, много реалистичније од Рејмондових. Поред Флашове сапутнице Дејл Арден и доктора Заркова, међу главним јунацима појавили су се докторова кћерка Зара, син некадашњег тиранина са истим именом Минг, свемирски лењивци и мангупи Кози и Скарви, „свемирски дечаци" са академије за астронауте Реј Карсон, Мајк Робертс звани „Микроб", Бертрам Броган прозван „Бум-Бум" и Виљем Кејси звани „Безбрижни Вили", носилац необичних психоменталних моћи...

Између бокса и стрипа

Денијел Бери је рођен 11. јула 1923. године у Лонг Бранчу у Њу Џерсију. Када му је било осам година, његови родитељи Сели и Семјуел Бери су, са своје осморо деце, прешли у Њујорк. Ден је највећи део времена проводио на Менхетну и у Бруклину. Док је, касније, похађао средњу текстилну школу, бавио се много цртањем, писао је и радио илустрације за школске новине. Ускоро је почео да посећује и Америчку уметничку школу.

Пошто је дипломирао, 1939. године, Ден је једно време био без посла. Да би нешто зарадио и помогао сестрама и браћи, почео је да боксује преко викенда. Крајем године пошао је на исток САД и запослио се као телесни чувар у одмаралишту Албани. Сусрет са цртачем Џорџом Менделом дао је Дену идеју да почне са цртањем стрипова. Његов таленат је већ тада запажен, захваљујући стриповима „Ваздушни момак", „Плава муња", „Доктор Севиџ".

Августа 1943. Денијел Бери је пошао у војску, где је углавном радио као сниматељ у борбама око Јапана. Чак и тада је цртао хумористички стрип „Бомбрек" за магазин Двадесете ваздухопловне јединице. Када се демобилисао, 1946. године, дефинитивно се вратио стрипу као слободни уметник. Захваљујући оригиналним стриповима „Злочин се не исплати" и „Велики град" и цртаним серијама „Командос Јанк", „Капетан Миднајт", „Дардевил", „Бастерова банда" и другима, Ден Бери је убрзо постао познат широм Америке и у Европи. Овим стриповима придружиле су се 1947. дневне епизоде „Тарзана". Затим је дошла 1951. година, када је Ден поново покренуо дневне епизоде „Флаша Гордона". Шеснаест година потом преузео је и недељне епизоде, пошто је њихов дотадашњи цртач Мак Рејбој умро.

Екипа и „саветодавац"

У то време Ден је похађао курсеве језика и тако научио течно да говори француски, италијански и немачки. То је по свој прилици био додатни мотив да 1957. пређе у Европу. Ипак, од „Флаша" се није удаљио: и даље га је непрекидно цртао и поштом слао у САД. За то време изучавао је велике сликаре и сам сликао: основао је и уметничку колонију у Тиролу. Коначно, 1963. године Ден се вратио у Њујорк и у свом великом студију наставио рад на стрипу.

Најлепше дневне епизоде „Флаша Гордона" су оне из периода 1951–1960. године, које је цртао, а најчешће и писао Ден Бери; у изради сценарија, иначе, помагали су му Лари Шоу и Харви Куртсман. Бери је у „Кинг фичерсу" постао типичан агенцијски цртач првог ранга: око њега се, наиме, окупио читав тим асистената, који му помаже, а понекад га и замењује, док он ради неке друге послове. Већ од 1960. године, у кадрирању, туширању, доцртавању, а често и у самом основном цртању, Берију помаже по неколико цртача, међу којима су неки касније и сами постали познати: Ал Виљемсон, Френк Фразета, Пол Норис, Денов брат Сај, те Леонард Стар, Волас Вуд, Џек „Кинг" Кирби, Џек Дејвис, Рој Кренкел, Џо Гила, Мајк Сековски, Рас Хит, Фред Кида, Рик Естрада и Боб Фуџитани (заједнички псеудоним Фуџе и Боба Велса). Бери се и данас „петља" у цртање дневног и недељног „Флаша" – потписује се заједно са Фуџитанијем – али је његово учешће по свој прилици више „саветодавно".

Ко у то не верује нека погледа неке новије епизоде „Фантома" које потписује (и црта) Ден Бери. Тамо ће лако препознати старог, али не и садашњег мајстора „Флаша Гордона". Већину правих Беријевих епизода „Политикин забавник" је већ објавио, први пут на нашем језику. Оне које су преостале такође ће наћи место у нашем листу који је објавио више епизода неустрашивог „астронаута за сва времена" него сви остали листови у нашој земљи заједно.

Најлепше дневне епизоде: Денијел „Ден" Бери

Е. Јакуповић

ФЛАШ ГОРДОН

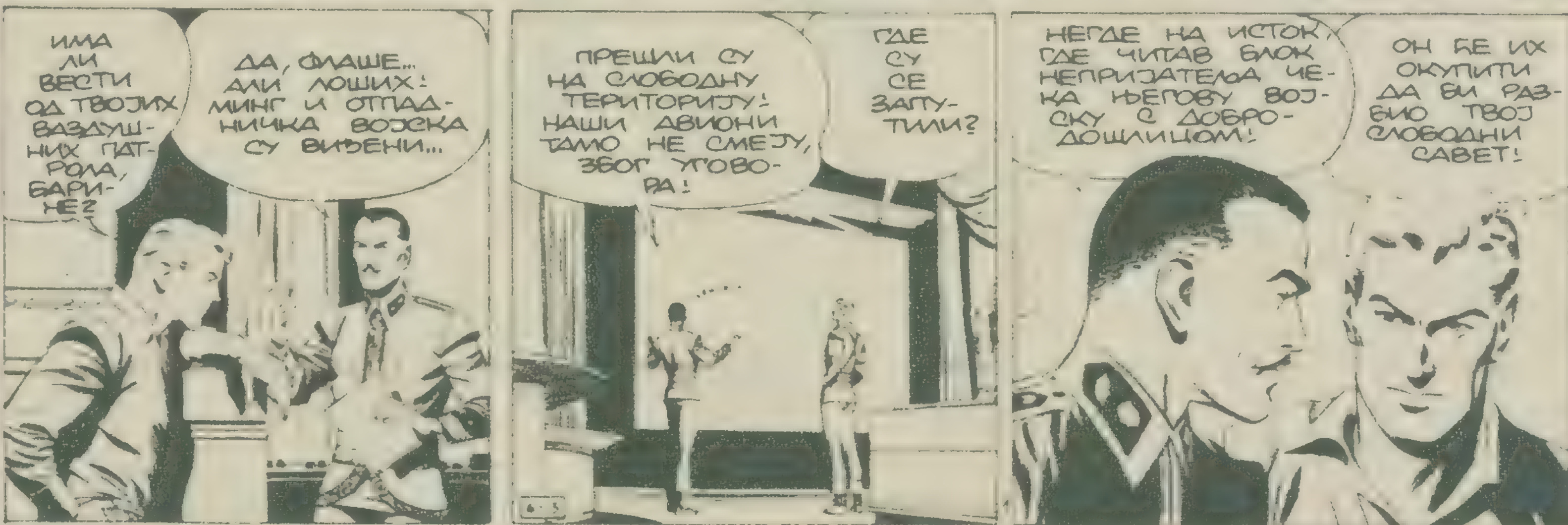
1. ДЕО

ОСТРВО

Црта и пише:
ДЕН БЕРИ
/DAN BARRY/

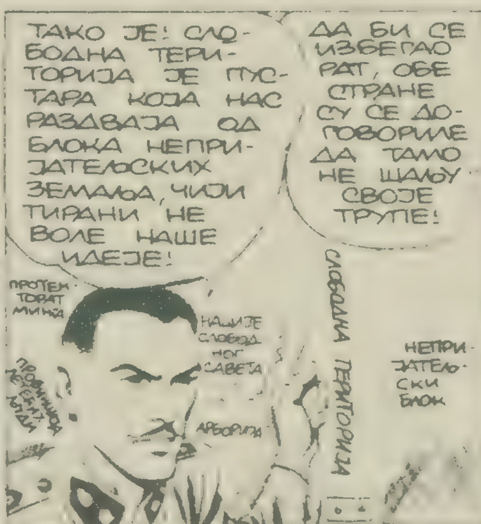

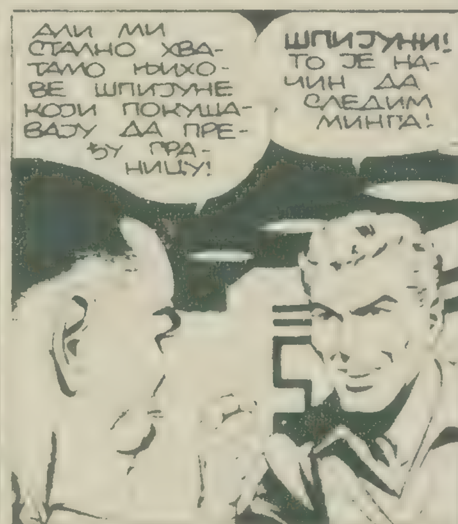

СА ДВА ЛИЦА

ДА, ФЛАШЕ! МИНГ ЈЕ СА СВОЈОМ АРМИЈОМ ПРЕШАО НА СЛОБОДНУ ТЕРИТОРИЈУ, А МИ НЕ МОЖЕМО ЗА ЊИМ!
ЧАК И КАДА ЗНАШ ДА ЋЕ СЕ ПОВЕЗАТИ СА ТВОЈИМ НЕПРИЈАТЕЉИМА И ВРАТИТИ СЕ ОЈАЧАН?

ТАКО ЈЕ! СЛОБОДНА ТЕРИТОРИЈА ЈЕ ПУСТАРА КОЈА НАС РАЗДВАЈА ОД БЛОКА НЕПРИЈАТЕЉСКИХ ЗЕМАЉА, ЧИЈИ ТИРАНИ НЕ ВОЛЕ НАШЕ ИДЕЈЕ!
ДА БИ СЕ ИЗБЕГАО РАТ, ОБЕ СТРАНЕ СУ СЕ ДОГОВОРИЛЕ ДА ТАМО НЕ ШАЉУ СВОЈЕ ТРУПЕ!
ПРОТЕКТОРАТ МИНГА
АРБОРИЈА
СЛОБОДНА ТЕРИТОРИЈА
НЕПРИЈАТЕЉСКИ БЛОК

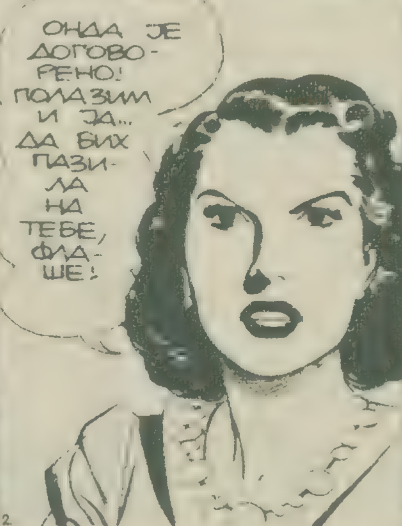

АЛИ МИ СТАЛНО ХВАТАМО ЊИХОВЕ ШПИЈУНЕ КОЈИ ПОКУШАВАЈУ ДА ПРЕЂУ ГРАНИЦУ!
ШПИЈУНИ! ТО ЈЕ НАЧИН ДА СЛЕДИМ МИНГА!

О КАКВОЈ ТО ШПИЈУНСКОЈ МИСИЈИ ГОВОРИТЕ?
ОХ, САМО СЕ ШЕГАЧИМО, ДЕЈЛ! НИШТА ОЗБИЉНО!

ГЛЕДАЈ МЕ ПРАВО У ОЧИ, ГОРДОНЕ! А САДА, КАЖИ МИ СВЕ О ТОЈ МИСИЈИ!
БАРИН ЈЕ САМО РЕКАО ДА МИНГОВА АРМИЈА БЕЖИ... ПА САМ ПРЕДЛОЖИО ДА...

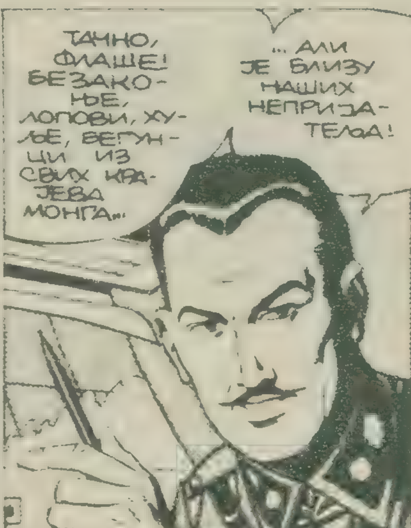

...ПОШТО БАРИН НЕ МОЖЕ ДА ПОШАЉЕ ТРУПЕ, **ТИ** ПОЂЕШ НА НЕПРИЈАТЕЉСКУ ТЕРИТОРИЈУ И ПРАТИШ ТРАГОВЕ МИНГА?
ПА, ГОРДОНЕ, **И ЈА** ЋУ ПОЋИ С ТОБОМ!
БАШ СИ ПРЕТЕРАЛА!

ДЕЈЛ, ДУШО, ЧАК И КАДА БИХ ЈА ПОШАО НА НЕПРИЈАТЕЉСКУ ТЕРИТОРИЈУ КАО ШПИЈУН, ТИ НЕ БИ МОГЛА СА МНОМ!
ЗНАШ ДА ЋЕШ ПОЋИ! ЗАРА МОЖЕ ДА ПРЕУЗМЕ БРИГУ О ДЕЧАЦИМА!
ОХ, ВОЛЕЛА БИХ ТО!

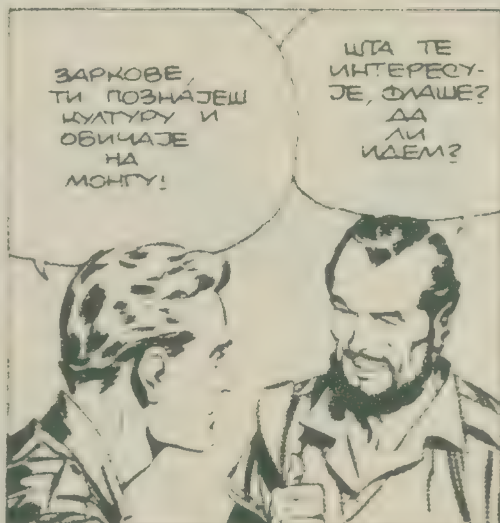

ОНДА ЈЕ ДОГОВОРЕНО! ПОЛАЗИМ И ЈА... ДА БИХ ПАЗИЛА НА ТЕБЕ, ФЛАШЕ!

ПА?
ТЕШКО НАШИМ НЕПРИЈАТЕЉИМА!

ПОСТОЈИ ЈЕДНО МЕСТО ГДЕ БИ МОГАО ДА НАЂЕШ НЕКИ ПУТОКАЗ О МИНГОВОМ КРЕТАЊУ... ОСТРВО МЕРКА... МЕЂУНАРОДНА ЛУКА...
ТО ЈЕ ПРОБЛЕМАТИЧНО МЕСТО, БАРИНЕ!

ТАЧНО, ФЛАШЕ! БЕЗАКОЊЕ, ЛОПОВИ, ХУЉЕ, БЕГУНЦИ ИЗ СВИХ КРАЈЕВА МОНГА...
... АЛИ ЈЕ БЛИЗУ НАШИХ НЕПРИЈАТЕЉА!

ТО ЋЕ БИТИ ДУГО ПУТОВАЊЕ МОРЕМ... А ТАМО ЋЕШ БИТИ ПРЕПУШТЕН САМ СЕБИ!
ЈОШ УВЕК ЖЕЛИШ ДА ПОЂЕШ, ДЕЈЛ?
ДА!

ЗАРКОВЕ, ТИ ПОЗНАЈЕШ КУЛТУРУ И ОБИЧАЈЕ НА МОНГУ!
ШТА ТЕ ИНТЕРЕСУЈЕ, ФЛАШЕ? ДА ЛИ ИДЕМ?

ДО МЕРКЕ МОЖЕШ ДА ПЛОВИШ КАО РИБАР! ОДБАЦИЋЕМО ВАС ДО ГРАДИЋА ЛОВАЦА НА БИСЕРЕ НА НАШОЈ ОБАЛИ!
ЛЕПО, БАРИНЕ! СПРЕМНИ СМО!

СРЕЋНО И ДОБАР ЛОВ!
ЗБОГОМ! ВРАТИЋЕМО СЕ!
ЗБОГОМ, ФЛАШЕ! ВОЛЕО БИХ ДА САМ С ТОБОМ!

У СЕЛУ ЛОВАЦА НА БИСЕРЕ, БЛИЗУ АРБОРИЈЕ...
ОВА ЛАЂА ЈЕ ОПРЕМЉЕНА ЗА ДУГИ ПУТ ДО МЕРКЕ, ФЛАШЕ! У ТИМ КОСТИМИМА РИБАРА МОЋИ ЋЕТЕ ДА УЂЕТЕ У ЛУКУ!
ХОЋЕМО ЛИ УЗ ПУТ ДА ЛОВИМО?

УЛОВ ЋЕ ВАМ БИТИ ПОТРЕБАН, ДА ИЗГЛЕДА КАО ДА СТИЖЕТЕ СА ДУГОГ ПУТОВАЊА, ФЛАШЕ!

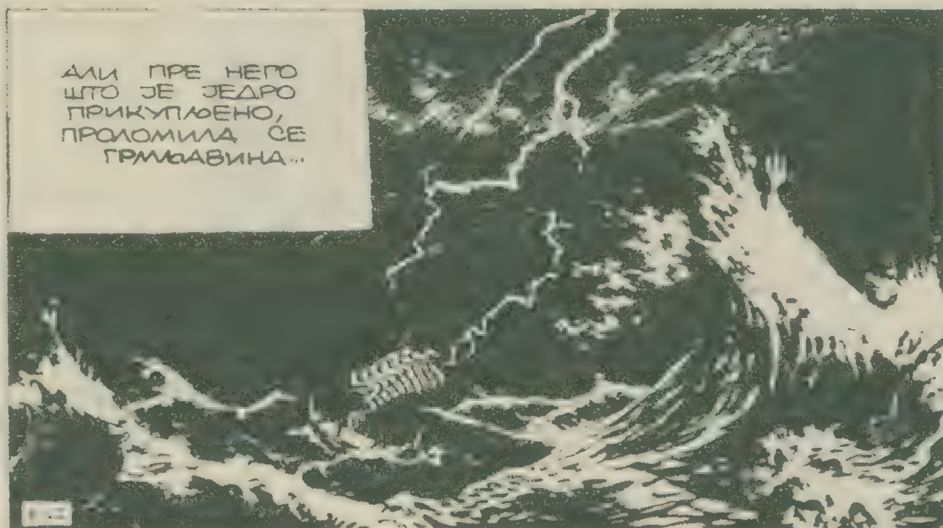

МИСИЈА У МЕРКИ БИЋЕ ЈОШ ОПАСНИЈА! ЧУВАЈТЕ СЕ ДОБРО!
ХВАЛА ЗА ДОБРЕ ЖЕЉЕ, КАПЕТАНЕ!

У МАЛОМ РИБАРСКОМ БРОДУ, ФЛАШ И ЗАРКОВ ЗАПЛОВИЛИ СУ ПРЕКО ПРОСТРАНОГ МОРА...

НА ПУТУ ЋЕМО ПРОЋИ ПОКРАЈ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ ОБАЛА! ОВЕ ВОДЕ СУ ПУНЕ ПИРАТА И ПЉАЧКАША!
НАШ КУРС ЗАОБИЛАЗИ ГЛАВНЕ ПЛОВНЕ ЛИНИЈЕ! ИЗБЕЋИ ЋЕМО НЕПРИЈАТЕЉСКЕ БРОДОВЕ...

... АЛИ ЗАТО ЋЕМО СЕ СУСРЕСТИ С ВЕЛИКИМ ПРИРОДНИМ ОПАСНОСТИМА! МОРАЋЕМО ДА БУДЕМО ВЕШТИ!

ИЗГЛЕДА ДА СА ЗАПАДА СТИЖЕ ОЛУЈА! ОБОРИ ЈЕДРО, ЗАРКОВЕ!
НАДАМ СЕ ДА ЋЕМО СЕ ИЗВУЋИ!

АЛИ ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ ЈЕДРО ПРИКУПЉЕНО, ПРОЛОМИЛА СЕ ГРМЉАВИНА...

БРЗО, ЗАРКОВЕ! СПУСТИ ТО ЈЕДРО ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ПРЕТВОРИ У КРПИЦЕ!
ВЕТАР ЈЕ ЈАК! ПОЛУГА НЕЋЕ ДА СЕ СПУСТИ!

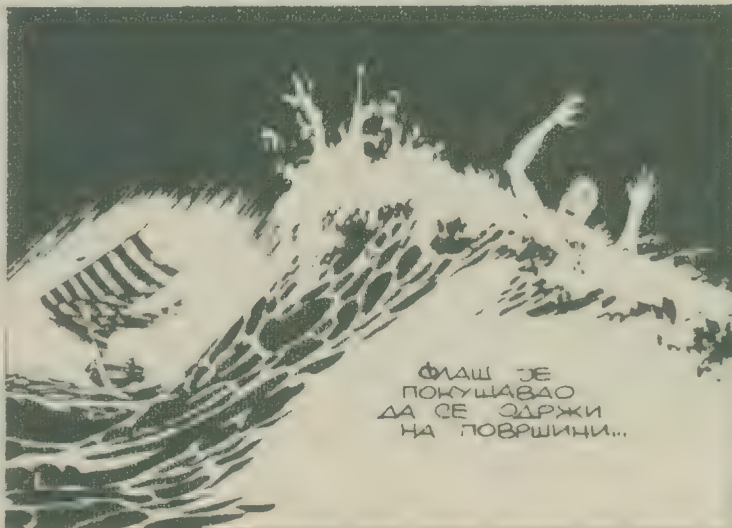

ФЛАШЕ! ШТА ТО РАДИШ?
ХОЋУ ДА ИХ СПУСТИМ!

ДОК СЕ ФЛАШ БОРИО ДА СПУСТИ ЈЕДРО...
ФЛАШЕ! ПУСТИ ТО! НЕЋЕШ УСПЕТИ!

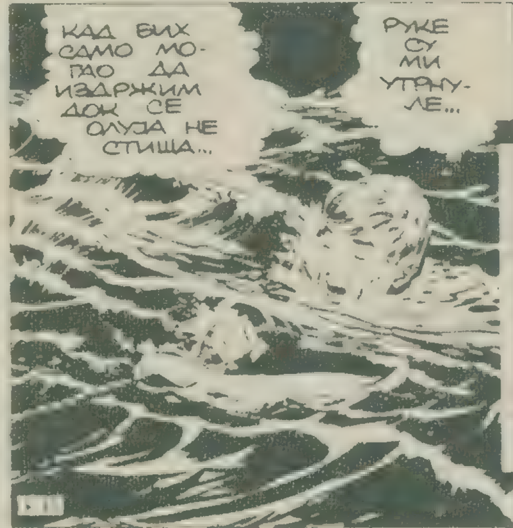

ДОЛЕ, ДЕЈЛ... ДРЖИ СЕ ЧВРСТО, ИЛИ ЋУ ВАС ИЗГУБИТИ ОБОЈЕ!
ФЛАШЕ!

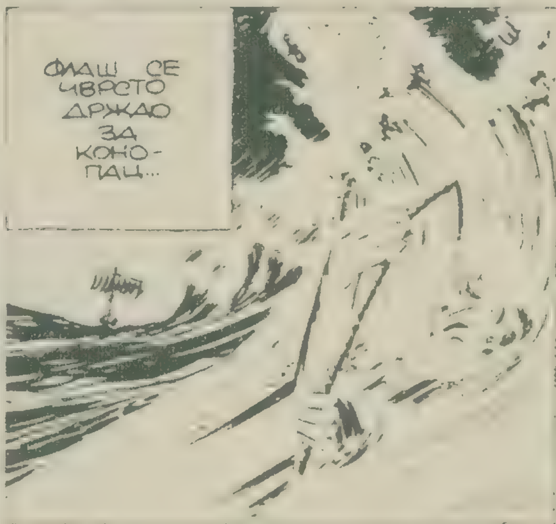

ФЛАШЕ! ФЛАШЕ!
УЂИ У КАБИНУ, ДЕЈЛ! ИЛИ ЋЕ МОРЕ И ТЕБЕ ОДНЕТИ!

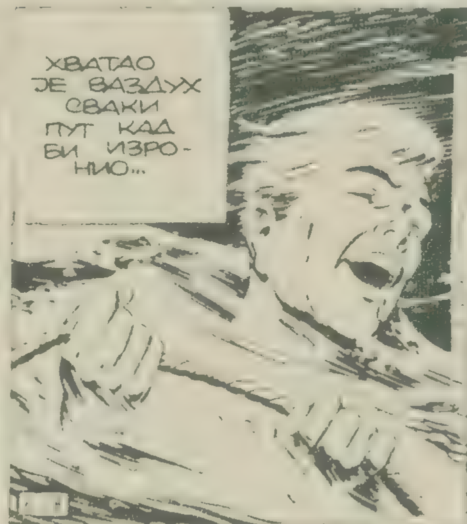

СРЕЋА ЈЕ ДА СЕ ВЕЗАО! МОРАМ ДА ГА ИЗВУЧЕМ НА ПАЛУБУ!

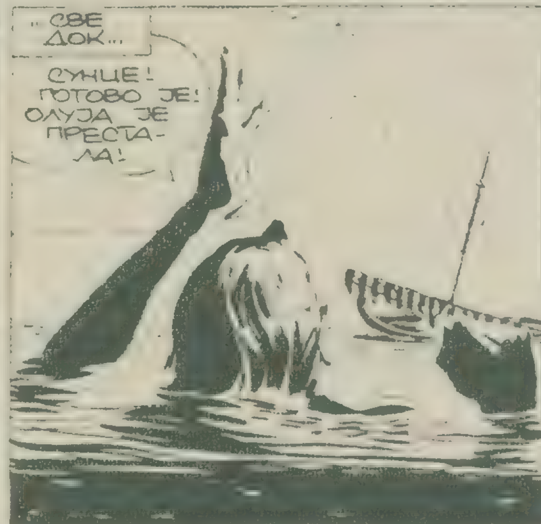

ФЛАШ ЈЕ ПОКУШАВАО ДА СЕ ОДРЖИ НА ПОВРШИНИ...

...ДОК СЕ ЗАРКОВ НА ПАЛУБИ БОРИО ДА ГА ИЗВУЧЕ...
НЕ ВРЕДИ! НЕ МОГУ ДА САВЛАДАМ ТАЛАСЕ!

КАД БИХ САМО МОГАО ДА ИЗДРЖИМ ДОК СЕ ОЛУЈА НЕ СТИША...
РУКЕ СУ МИ УТРНУЛЕ...

ФЛАШ СЕ ЧВРСТО ДРЖАО ЗА КОНОПАЦ...

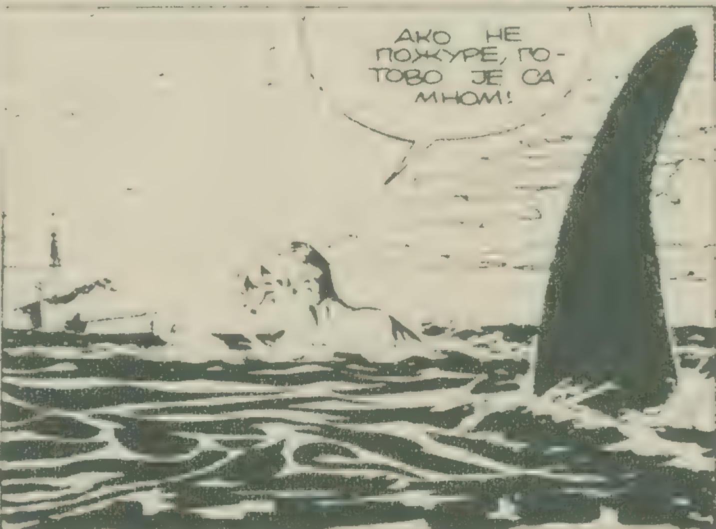

ХВАТАО ЈЕ ВАЗДУХ СВАКИ ПУТ КАД БИ ИЗРОНИО...

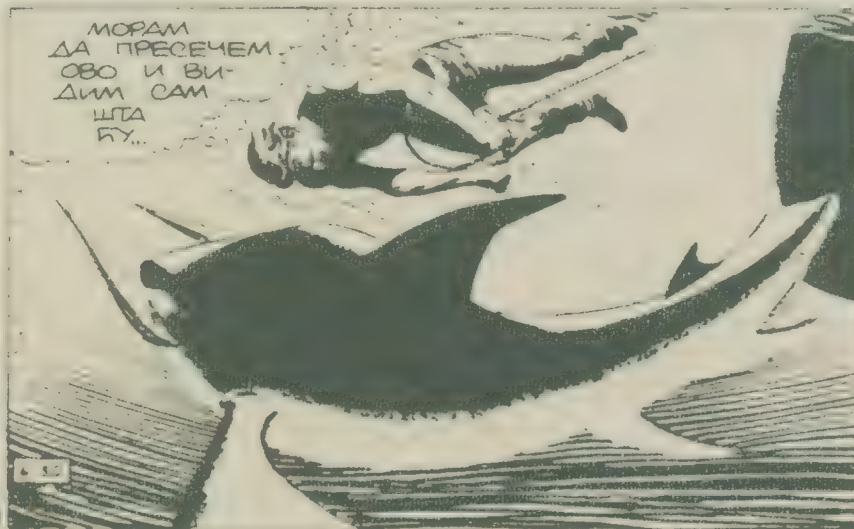

...СВЕ ДОК...
СУНЦЕ! ГОТОВО ЈЕ! ОЛУЈА ЈЕ ПРЕСТАЛА!

ДЕЈЛ! ДЕЈЛ! ГОТОВО ЈЕ! ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?
ДА, ДА, ЗАРКОВЕ! КАКО ЈЕ ФЛАШ?

ЕНО ГА... ЈОШ УВЕК ДРЖИ КОНОПАЦ! ПОМОЗИ МИ ДА ГА ИЗВУЧЕМ!
МАШЕ НАМ И НЕШТО ВИЧЕ!

ЗАРКОВЕ! ДЕЈЛ! ПОЖУРИТЕ! АЈКУЛА!

АКО НЕ ПОЖУРЕ, ГОТОВО ЈЕ СА МНОМ!

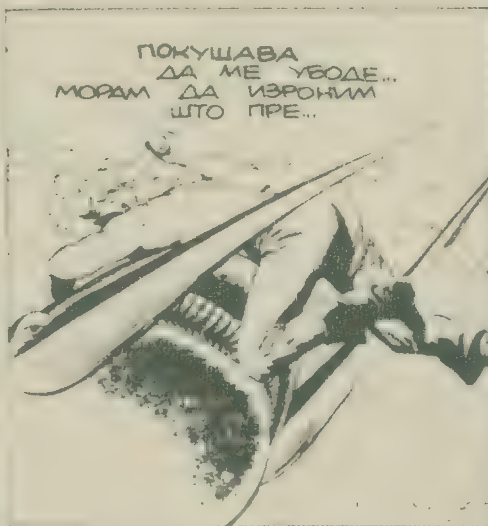

МОРАМ ДА ПРЕСЕЧЕМ ОВО И ВИДИМ САМ ШТА ЋУ...

АЈКУЛА ВИЉУШКАРА! ЧУО САМ О ОВИМ ЉУДОЖДЕРИМА СА ДВЕ ОШТРИЦЕ...
АКО ЈЕ ГЛАДНА, ГОТОВ САМ...
...НЕ СМЕМ НА ПОВРШИНУ...

УХ-ОХ! ИДЕ ПРАВО НА МЕНЕ!
...А МОЈА ПЛУЋА ЋЕ ДА СЕ РАСПРСНУ...

ОВА ДВА СЕЧИВА СЕ ПРИБЛИЖАВАЈУ... НЕ МОГУ ДА СЕ ЈОШ СПУСТИМ...

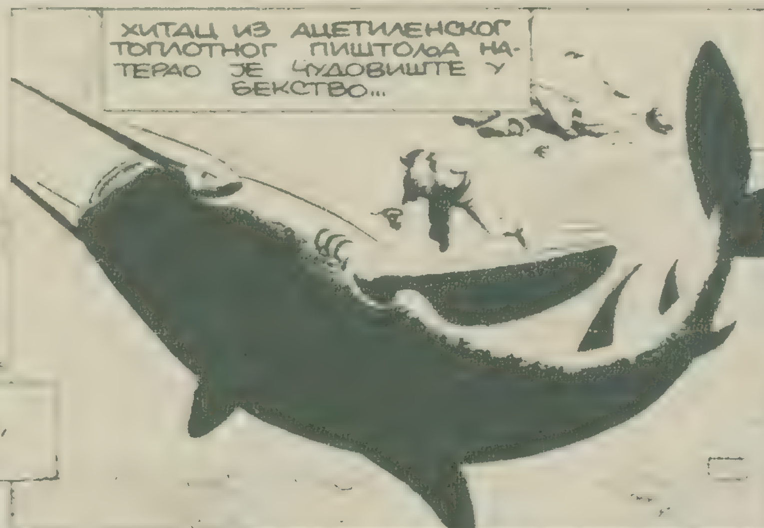

ПОКУШАВА ДА МЕ УБОДЕ... МОРАМ ДА ИЗРОНИМ ШТО ПРЕ...

НЕ МОГУ ДА ПРОБИЈЕМ ОВУ ДЕБЕЛУ КОЖУ! ОХ! МОЈА ПЛУЋА...

ФЛАШ СЕ ОПУСТИО, А АЈКУЛА ГА ЈЕ ОДБАЦИЛА...
...СПРЕМНА ДА НАПАДНЕ БЕСПОМОЋНУ ЖРТВУ...

ДОК ЈЕ АЈКУЛА ЈУРИЛА КА ОПУШТЕНОМ ТЕЛУ...
ФЛАШ ЈЕ У НЕСВЕСТИ, МОРА БРЗО НА ПОВРШИНУ...
...ЗАРКОВ, КОЈИ ЈЕ СКОЧИО СА ЛАЂЕ, ПРЕСЕКАО ЈОЈ ЈЕ ПУТ...

ХИТАЦ ИЗ АЦЕТИЛЕНСКОГ ТОПЛОТНОГ ПИШТОЉА НАТЕРАО ЈЕ ЧУДОВИШТЕ У БЕКСТВО...

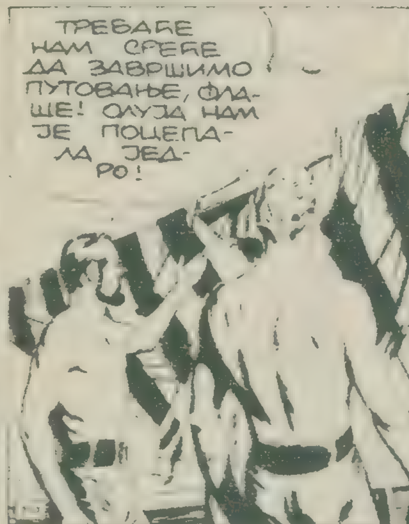

ХИТАЦ ЈЕ ОТЕРАО ТОГ ЉУДОЖДЕРА! А САДА БРЗО ГОРЕ!

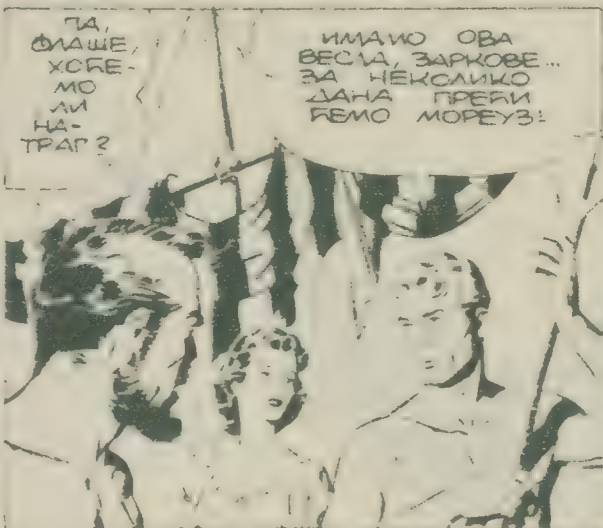

ЗАРКОВЕ, УСПЕО СИ!

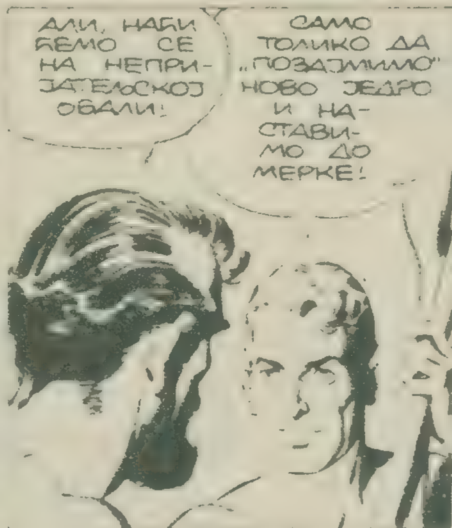

НАГУТАО СЕ ВОДЕ, ДЕЈЛ. АЛИ ЈОШ ДИШЕ!
ОХ, БРЗО СА ВЕШТАЧКИМ ДИСАЊЕМ!

КАО ДА ЈЕ ПРОГУТАО БУРЕ ВОДЕ, ДЕЈЛ!
ДИШЕ, ЗАРКОВЕ! ДОБРО ЈЕ!

ДРАГИ! ДРАГИ! КАКО СИ?
ДЕЈЛ, ДУШО! ТИ СИ МОЈА ХАМАЈЛИЈА! ДОК СИ ТУ, НИШТА МИ НЕЋЕ БИТИ!

ТРЕБАЋЕ НАМ СРЕЋЕ ДА ЗАВРШИМО ПУТОВАЊЕ, ФЛАШЕ! ОЛУЈА НАМ ЈЕ ПОЦЕПАЛА ЈЕДРО!

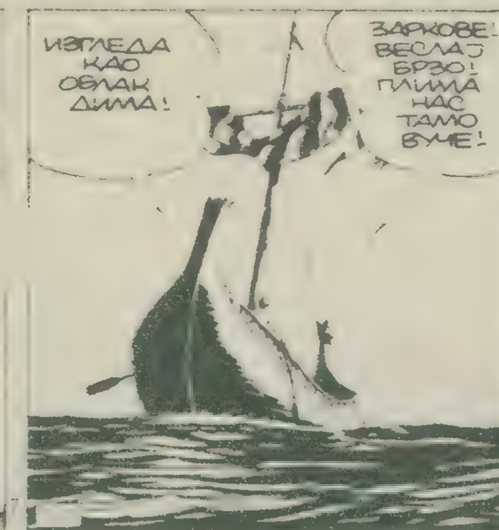

ПА, ФЛАШЕ, ХОЋЕМО ЛИ НАТРАГ?
ИМАМО ОВА ВЕСЛА, ЗАРКОВЕ... ЗА НЕКОЛИКО ДАНА ПРЕЋИ ЋЕМО МОРЕУЗ!

АЛИ, НАЋИ ЋЕМО СЕ НА НЕПРИЈАТЕЉСКОЈ ОБАЛИ!
САМО ТОЛИКО ДА „ПОЗАЈМИМО" НОВО ЈЕДРО И НАСТАВИМО ДО МЕРКЕ!

ПА, ХАЈДЕМО НА ПОСАО!

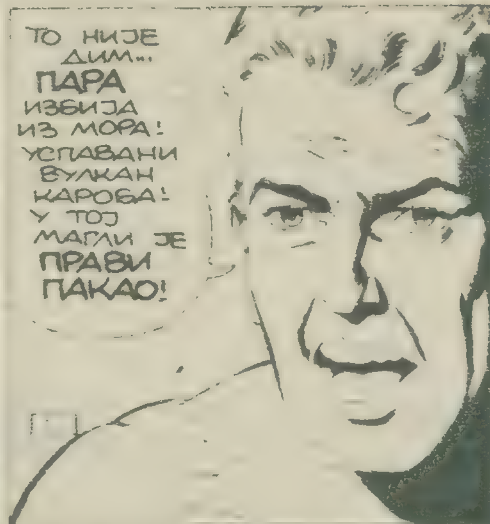

КАКО ИДЕ, ЗАРКОВЕ?
ИЗДРЖАЋУ! ДОБРО ЈЕ ШТО НАС ЈЕ ПЛИМА ПОСЛУЖИЛА!

ПУСТИ МЕ ДА ТЕ ОДМЕНИМ! ЦЕО ДАН СИ ЗА ВЕСЛИМА!
НЕ, ДЕЈЛ, ХВАЛА! ЈОШ МОГУ ДА ИЗДРЖИМ! ШТА ЈЕ ОНО, ФЛАШЕ?

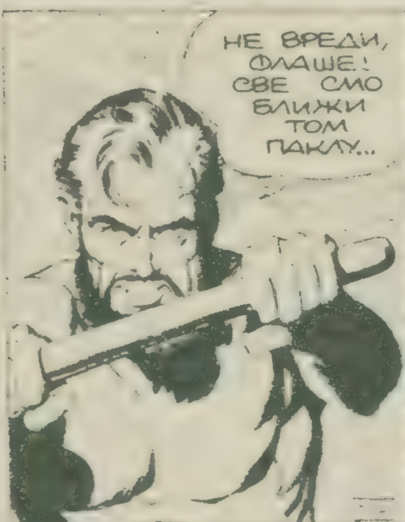

ИЗГЛЕДА КАО ОБЛАК ДИМА!
ЗАРКОВЕ! ВЕСЛАЈ БРЗО! ПЛИМА НАС ТАМО ВУЧЕ!

БРЖЕ, ЗАРКОВЕ! ЈАЧЕ!
НЕ ВРЕДИ, ФЛАШЕ! НЕ МОЖЕМО ДА САВЛАДАМО СТРУЈУ!

СНАЖНА ЈЕ ГОТОВО КАО ВРТЛОГ.. И НОСИ НАС ПРАВО КА ОБЛАКУ ДИМА!

ТО НИЈЕ ДИМ... ПАРА ИЗБИЈА ИЗ МОРА! УСПАВАНИ ВУЛКАН КАРОБА! У ТОЈ МАГЛИ ЈЕ ПРАВИ ПАКАО!

ФЛАШЕ! ИДЕМО ПРАВО У ОБЛАК ПАРЕ!
НАСТАВИ ДА ВЕСЛАШ, ЗАРКОВЕ! МОРАМО СЕ БОРИТИ!

НЕ ВРЕДИ, ФЛАШЕ! СВЕ СМО БЛИЖИ ТОМ ПАКЛУ...

...БЛИЖИ ВУЛКАНУ!
АКО СЕ ПРИБЛИЖИМО КРАТЕРУ, СКУВАЋЕМО СЕ!

ФЛАШЕ! ФЛАШЕ! ВИДИМ КОПНО!
КОПНО?

АКО ГА ДОСЕГНЕМ ОВИМ СИДРОМ...

...МОГЛИ БИСМО СЕ ИЗВУЋИ ИЗ ОВОГ ПАКЛА!

СИДРО СЕ ЗАКАЧИЛО! ПОЧНИМО ДА СЕ ПРИВЛАЧИМО!

ИДЕМО ПРОТИВ СТРУЈЕ! САМО НАПРЕД!
ВЕРОВАТНО СМО СЕ ЗАКАЧИЛИ ЗА СТЕНУ У МОРУ! ЗНАЋЕМО КАД ИЗАЂЕМО ИЗ ПАРЕ!

ИЗЛАЗИМО НА ЧИСТИНУ!
ФЛАШЕ! ВИДИ!

ФЛАШЕ! ВИДИ ГДЕ ЈЕ НАШЕ СИДРО! НИСМО СЕ МИ ИЗВУКЛИ...

...НЕГО СМО ПОВУЧЕНИ... ПРЕД НАМА ЈЕ ПЕТОГЛАВО ЧУДОВИШТЕ!

ПРЕСЕЦИ КОНОПАЦ!
АЛИ, ТО ЋЕ НАС ВРАТИТИ КА КЉУЧАЛОМ ВУЛКАНУ!

ОВАКО ИМАМО ШАНСУ! ДЕЈЛ! ЗАРКОВЕ! УЗМИТЕ ПИШТОЉЕ!

ЈЕДНА ГЛАВА ЈЕ МРТВА, АЛИ ДРУГИМА НИЈЕ НИШТА! МОРАМО ДА СКИНЕМО СВИХ ПЕТ!
ФЛАШЕ!

ПАЗИТЕ! ЧУДОВИШТЕ НАС ДИЖЕ ИЗ ВОДЕ!
ПУЦАЈТЕ! ГАЂАЈТЕ У МОЗАК!

УСПЕО САМ! ПОГОДИО САМ ГА!
ОХ, ПУСТИЛО НАС ЈЕ НА СТЕНУ!

ЧЕТИРИ СУ ГОТОВЕ! ЈОШ САМО ЈЕДНА!
ФЛАШЕ, ЧУДОВИШТЕ СЕ ПОВЛАЧИ!

УСПЕЛИ СМО ДА ОДБИЈЕМО ТО ПЕТОГЛАВО ЧУДОВИШТЕ!
ОДОХ ДА ПОПРАВИМ ЛАЂУ, ФЛАШЕ! ОНА НАМ ЈЕ НЕОПХОДНА!

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ, УПОТПУЊЕНА НОВИМ ГРЕДАМА, ЛАЂА ЈЕ ПОНОВО ЗАПЛОВИЛА...

АЛИ УВЕЧЕ...
ОПЕТ ОЛУЈА! ВЕЖИТЕ СЕ!

ДЕЈЛ! ПАЗИ!

БРОД СЕ РАСПАДА! ВОДА МОЖЕ ДА НАС ОДНЕСЕ! ВЕЗАЋУ ВАС ЗА ПАЛИ ЈАРБОЛ...
ОДРЖАЋЕ ВАС НА ПОВРШИНИ!
А, ТИ?

ФЛАШЕ!

КАСНИЈЕ, КАДА СЕ ОЛУЈА СМИРИЛА, ФЛАШ СЕ НАШАО САМ...
ДЕЈЛ! ЗАРКОВ! ГДЕ СТЕ?

ВОДА ЈЕ ТАКО ХЛАДНА... А ЈА САМ УМОРАН...

КОНАЧНО... ВЕЋ САМ БИО ИЗГУБИО ДАХ...
ПОТПУНО ИСЦРПЉЕН, ФЛАШ СЕ ОНЕСВЕСТИО...

КАСНИЈЕ...
Ш-ШТА...? БИО САМ ЗАСПАО! БРРР! СМРЗАО САМ СЕ!

ЛАЂА... ДЕЈЛ... ЗАРКОВ... СВЕ ЈЕ НЕСТАЛО... ТРЕБА ДА ИХ ПОТРАЖИМ!

НАЛАЗИМ СЕ НА НЕКОМ ОСТРВУ... А БИО САМ УВЕРЕН ДА ПЛИВАМ ПРЕМА КОНТИНЕНТУ...

ЕВО, НАПРАВИО САМ КРУГ... ЈЕДНО ЈЕ СИГУРНО: ДЕЈЛ И ЗАРКОВ НИСУ ОВДЕ!

НАДАМ СЕ ДА СУ СЕ НАСУКАЛИ НА НЕКУ ПЛАЖУ... И ДА СУ ЖИВИ!

ХЕЈ! ИЗГЛЕДА КАО ДА СЕ КОНТИНЕНТ УДАЉИО...
ОХ! ОСТРВО ПЛОВИ!

САДА ЈЕ КОНТИНЕНТ ПРЕДАЛЕКО ДА БИХ ПРЕПЛИВАО... НИСАМ ЈОШ ПОВРАТИО СНАГУ...

ЧУДНО... ОСТРВО ЈЕ НЕНАСТАЊЕНО... А ИМАМ УТИСАК ДА МЕ НЕКО ПОСМАТРА...

ЈЕДАН УЉЕЗ ЈЕ НА ОСТРВУ! ШТА ЋЕМО, КОЗИ?

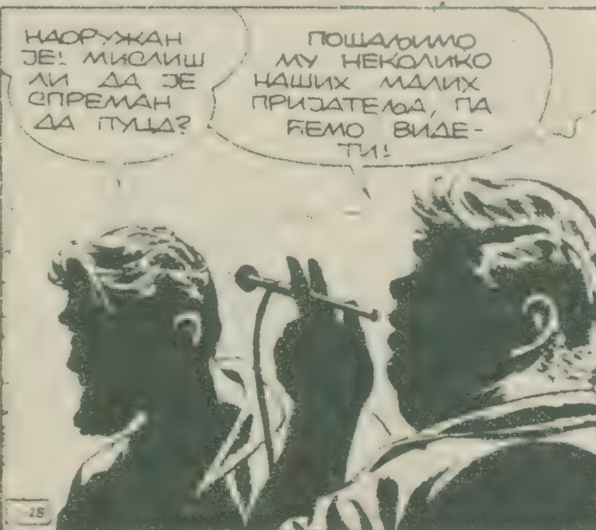

ЧУДНО... КАО ДА МЕ НЕКО ПОСМАТРА... А ОКО МЕНЕ СУ САМО ГАЛЕБОВИ...

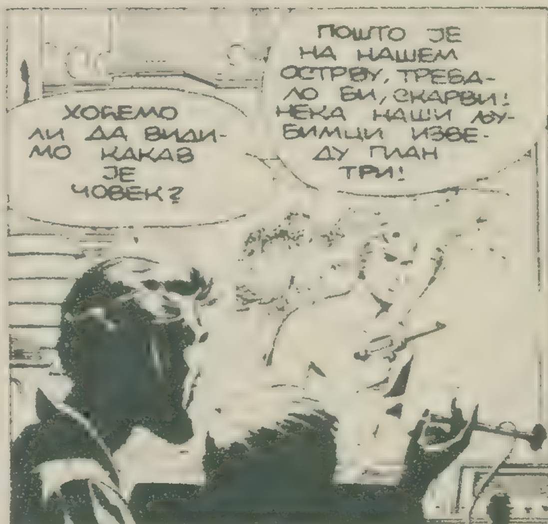

АЛИ, ГАЛЕБОВИ СУ УМЕСТО ОЧИЈУ ИМАЛИ ОБЈЕКТИВЕ МАЛИХ КАМЕРА...

...КОЈЕ СУ ПРАТИЛЕ БРОДОЛОМНИКА...
ДОСАДАН ТИП, КОЗИ?
ОХ, ДА, СКАРВИ! ТО ПОСТАВЉА ЈЕДАН ПРОБЛЕМ!

АКО ХОЋЕМО, МОЖЕМО ДА СЕ ВРАТИМО ДО КОПНА...
ДА, АЛИ ОН ВЕЋ ЗНА ДА ЈЕ ОСТРВО ЛАЖНО!

ЗНАЧИ, НЕ МОЖЕМО ГА ПУСТИТИ ДА ОДЕ, КОЗИ?
БИЛО БИ ТО НЕРАЗУМНО, СКАРВИ!

НАОРУЖАН ЈЕ! МИСЛИШ ЛИ ДА ЈЕ СПРЕМАН ДА ПУЦА?
ПОШАЉИМО МУ НЕКОЛИКО НАШИХ МАЛИХ ПРИЈАТЕЉА, ПА ЋЕМО ВИДЕТИ!

ХОЋЕМО ЛИ ДА ВИДИМО КАКАВ ЈЕ ЧОВЕК?
ПОШТО ЈЕ НА НАШЕМ ОСТРВУ, ТРЕБАЛО БИ, СКАРВИ! НЕКА НАШИ ЉУБИМЦИ ИЗВЕДУ ПЛАН ТРИ!

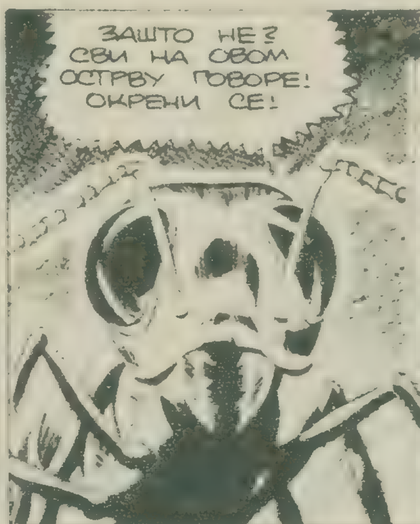
НА ДРУГОМ ДЕЛУ ОСТРВА...
СКАРВИ ЗОВЕ ТАРЗА! ПРИМЕНИ ПЛАН ТРИ! ЧУЈЕШ ЛИ МЕ?
ЧУЈЕМ, ГОСПОДИНЕ СКАРВИ!

ТАРЗО МАРВУ! ПЛАН ТРИ ЗА ПОСЕТИОЦА!
ЧУЈЕМ, ТАРЗО!

ТАРЗО МАРВУ! ПЛАН ТРИ ЗА ПОСЕТИОЦА!
ЧУЈЕМ, ТАРЗО! ПОСЕТИЛАЦ ЈЕ ПЕТ КОРАКА ОД МЕНЕ... ЧЕТИРИ... ТРИ...

...ДВА... ЈЕДАН... ХЕЈ! ПАЗИ МАЛО!
ШТА? КО...?

ЈА... ЕТО КО! ЗАШТО МАЛО НЕ ПРИПАЗИШ?
МРАВ КОЈИ ГОВОРИ!?

НЕ ВЕРУЈЕМ У ОВО...
ПА ШТА ЈЕ ТУ ТАКО ЧУДНО? И ТИ ГОВОРИШ, ЗАР НЕ? ИЛИ СИ ТИ НЕШТО НАРОЧИТО?

ЗАШТО НЕ? СВИ НА ОВОМ ОСТРВУ ГОВОРЕ! ОКРЕНИ СЕ!

ГРА-У! ЈА САМ СВИРЕП!
ШТА? ЈОШ ЈЕДАН! КАКВА ЈЕ ОВО МЕНАЖЕРИЈА?

ПА, ХОЋЕШ ЛИ ПУЦАТИ?
ТИ... ЖЕЛИЛИШ ДА ПУЦАМ?

НИЈЕ МИ ВАЖНО!
ТО ЈЕ СМЕШНО! КО СТОЈИ ИЗА ОВОГА?

НА ДРУГОМ ДЕЛУ ОСТРВА...
ПРИЛИЧНО ЈЕ УПОРАН ТИП!
ИЗГЛЕДА, СКАРВИ! ДОВЕДИ ГА, ПА ЋЕМО ВИДЕТИ ШТА ЋЕМО!

ГОСПОДИН КОЗИ ЖЕЛИ ДА ДОВЕДЕМО ПОСЕТИОЦА! СПРЕМАН, МАРВЕ?
СПРЕМАН, ТАРЗО!

ШТА? КО ЈЕ ТАЈ КОЗИ? УХ!
КОНТАКТ!

У РЕДУ, ГАЛКО! МИРАН ЈЕ! ПОНЕСИ ГА!
ГОРЕ, ПА ПРАВО!

ПОСЛЕ ЧУДНОГ СУСРЕТА СА ДВЕ „ЗВЕРКЕ" КОЈЕ ГОВОРЕ, ФЛАШ ЈЕ ОШАМУЋЕН ЕЛЕКТРИЦИТЕТОМ...
...И ПРЕНЕТ У КЉУНУ МЕХАНИЧКЕ ПТИЦЕ...

...КОЈА ГА ЈЕ ПУСТИЛА У ОТВОРЕН КРАТЕР...

ГДЕ САМ? ПАДАМ У ДУБОК И МРАЧНИ БУНАР...

ФЛАШ НИЈЕ ЗНАО ГДЕ СЕ НАЛАЗИ...
ШТА? УСПОРАВАМ! ГОТОВО ЛЕБДИМ...

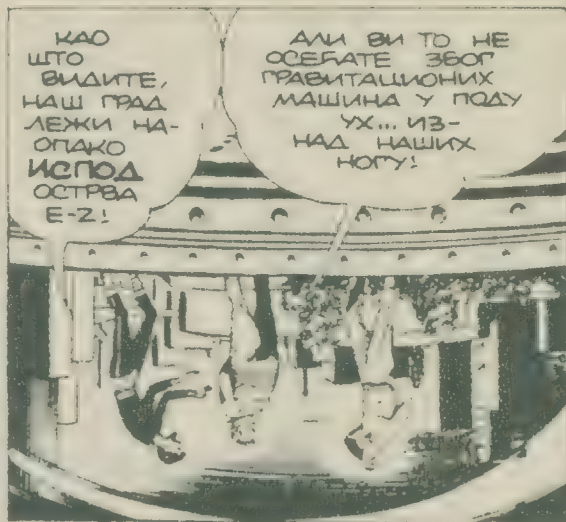

НЕКА СИЛА МЕ ВУЧЕ СВЕ ДУБЉЕ...

...ДОЛЕ...
ЛЕПО! ЛЕПО! ДОБРО ДОШЛИ НА ОСТРВО Е-Z, СТРАНЧЕ!

АКО СУ ВАМ МИСЛИ ЗБРКАНЕ, ПРИЈАТЕЉУ, УСКОРО ЋЕ СЕ СРЕДИТИ!
ГДЕ САМ? КО СТЕ ВИ?

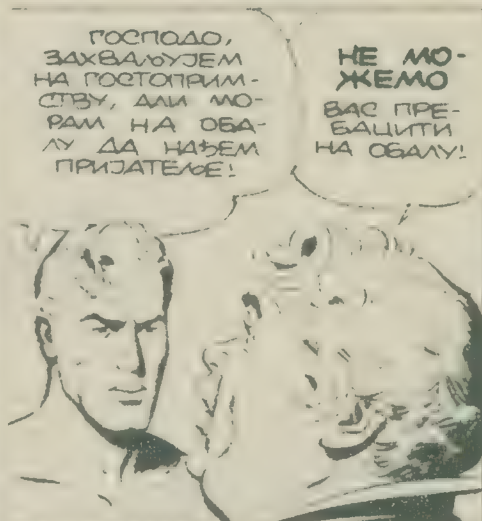

МИ СМО ПОД МОРЕМ... НА НАСЕЉЕНОЈ СТРАНИ ОСТРВА Е-Z!
ПАЛИ СТЕ У БУНАР СА ПОВРШИНЕ... И ЕВО ВАС ГОРЕ!
МИСЛИШ, ДОЛЕ!

ПА, МИ СМО У НАОПАКОМ СВЕТУ! ГОРЊИ СВЕТ НАМ ЈЕ ИСПОД НОГУ! А ИЗНАД ПЛАСТИЧНОГ КРОВА ЈЕ ДНО МОРА!
ГРАВИТАЦИОНИ ПОЈАС ПРОЛАЗИ КРОЗ ЦЕНТАР ОСТРВА! ЗАТО НЕ МОЖЕМО ДА ПАДНЕМО НА КРОВ!

КАО ШТО ВИДИТЕ, НАШ ГРАД ЛЕЖИ НАОПАКО **ИСПОД** ОСТРВА Е-Z!
АЛИ ВИ ТО НЕ ОСЕЋАТЕ ЗБОГ ГРАВИТАЦИОНИХ МАШИНА У ПОДУ УХ... ИЗНАД НАШИХ НОГУ!

ВОЛЕО БИХ ДА САЗНАМ ШТА РАДИТЕ НА ПЛОВЕЋЕМ ОСТРВУ... АЛИ, МОРАО БИХ БРЗО НА КОПНО! МОЖЕТЕ ЛИ ТО ДА МИ СРЕДИТЕ?
ОХ, АЛИ... **МОРАТЕ** ОСТАТИ! ОПУСТИТЕ СЕ... КАО КОД СВОЈЕ КУЋЕ!

ЧУЈТЕ... ИМАО САМ БРОДОЛОМ! МОРАМ НА ОБАЛУ ДА ПОТРАЖИМ ПРИЈАТЕЉЕ, ПА ДА ЗАПЛОВИМО ДАЉЕ!
АХ! ЗАБОРАВИТЕ ИХ! ИМАТЕ **ЧИТАВ ЖИВОТ** ЗА НОВЕ ПРИЈАТЕЉЕ!

ГОСПОДО, ЗАХВАЉУЈЕМ НА ГОСТОПРИМСТВУ, АЛИ МОРАМ НА ОБАЛУ ДА НАЂЕМ ПРИЈАТЕЉЕ!
НЕ МОЖЕМО ВАС ПРЕБАЦИТИ НА ОБАЛУ!

ЗОВЕМ СЕ ФЛАШ ГОРДОН... И ВОЛЕО САМ ДА ПРЕПЛИВАМ! САМО МЕ ВРАТИТЕ НА ПОВРШИНУ!
ГОРДОН! АХ, ЈА САМ КОЗИ, ОСНИВАЧ ОСТРВА Е-Z! А ОВО ЈЕ МОЈ ОРТАК, СКАРВИ!
МИЛО МИ ЈЕ, ГОСПОДИНЕ!

МОРА ДА СТЕ УМОРНИ, КОЗИ...
УМОРАН? ПА ДА! ЈА САМ ИСЦРПЉЕН! **СТОЈИМО** ВЕЋ ДВАДЕСЕТ МИНУТА! МОРАМ ДА ДРЕМНЕМ!
РЕЦИТЕ МИ САМО КАКО ДА СТИГНЕМ НА ПОВРШИНУ!

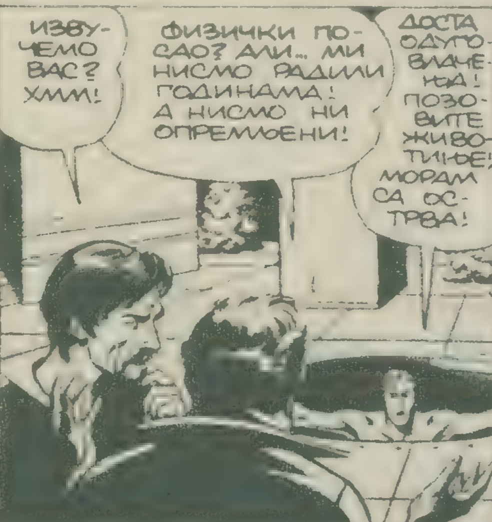

ЗАСПАЛИ СУ!
А НИСУ МИ РЕКЛИ КАКО ДА НАПУСТИМ ОВУ ПРЕОКРЕНУТУ ПОДМОРСКУ ЛУДНИЦУ...

ПРОБАЋУ ДА СЕ УЗВЕРЕМ УЗ БУНАР КРОЗ КОЈИ САМ ПАО...

ШТА? НЕ МОГУ ДА СЕ ПОМЕРИМ! ВЕШТАЧКА ГРАВИТАЦИЈА МЕ ДРЖИ КАО ЛЕПАК!

ОХ, ГОРДОНЕ! ВИ СТЕ ПРИОНУЛИ УЗ БУНАР!
НЕ МОЖЕТЕ ДА СЕ КРОЗ ВЕШТАЧКУ ГРАВИТАЦИЈУ У ПОДУ УЗВЕРЕТЕ ДО ПОВРШИНЕ!
ВИДИМ И САМ! КАКО БИ БИЛО ДА МЕ ИЗВУЧЕТЕ?

ОХ! ТО ЈЕ ПРОБЛЕМ, ГОСПОДИНЕ!
АКО ИСКЉУЧИМО ГРАВИТАЦИЈУ, ЧИТАВО ОСТРВО ЋЕ СЕ ПРЕОКРЕНУТИ!
А ДА МЕ **ИЗВУЧЕТЕ** НАПОЉЕ?

ИЗВУЧЕМО ВАС? ХМ!
ФИЗИЧКИ ПОСАО? АЛИ... МИ НИСМО РАДИЛИ ГОДИНАМА! А НИСМО НИ ОПРЕМЉЕНИ!
ДОСТА ОДУГОВЛАЧЕЊА! ПОЗОВИТЕ ЖИВОТИЊЕ! МОРАМ СА ОСТРВА!

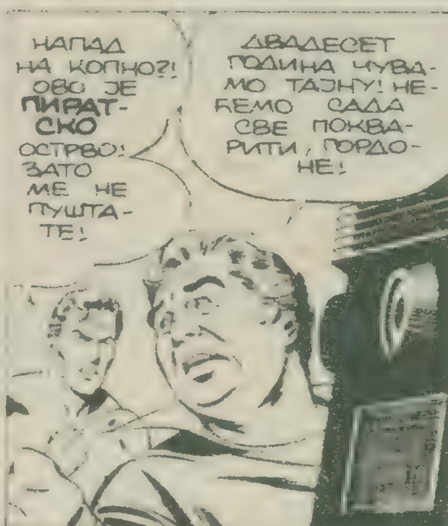

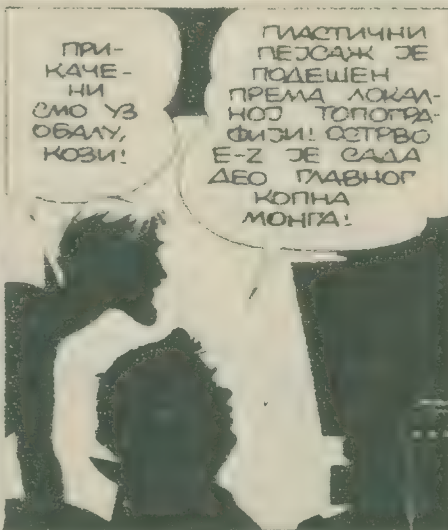

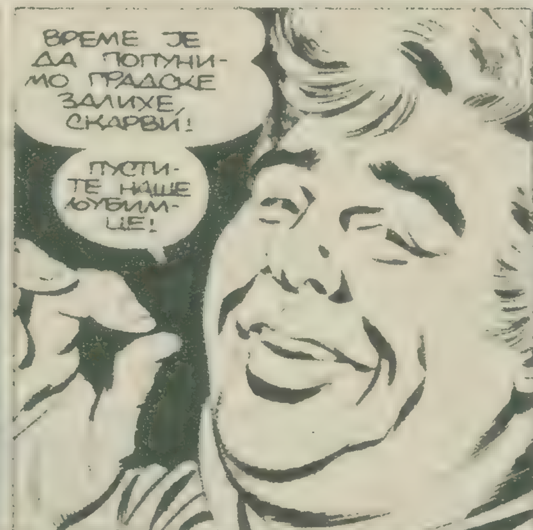

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ: OSTRVO SA DVA LICA

ЧИСТОЋА ЈЕ ПОЛА ЗДРАВЉА

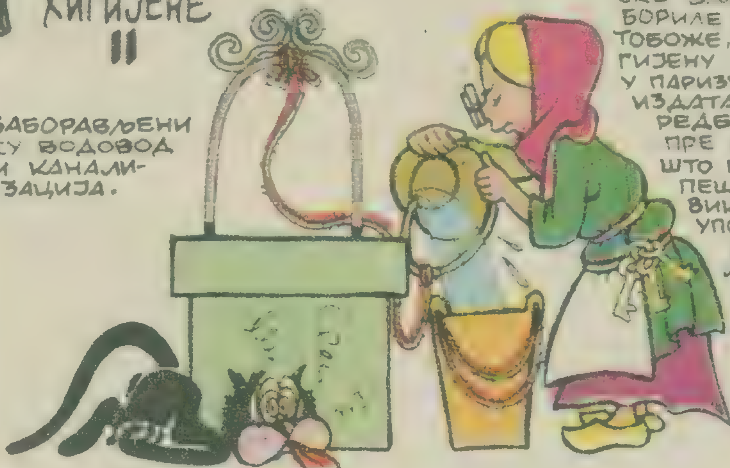
ИСТОРИЈА КУПАТИЛА И ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ II

СРЕДЊОВЕКОВНА ЕВРОПА ЗАБОРАВИЛА ЈЕ НА ХИГИЈЕНУ СТАРОГ ВЕКА. ЉУДИ И ГРАДОВИ БИЛИ СУ ПРЉАВИ.

ЗАБОРАВЉЕНИ СУ ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА.

ВОДА, НАЈЧЕШЋЕ ПРЉАВА, ВАДИЛА СЕ ИЗ ЗАПУШТЕНИХ БУНАРА. ПРЉАВУ ВОДУ И СМЕЋЕ ГРАЂАНИ СУ ЈЕДНОСТАВНО ПРОСИПАЛИ КРОЗ ПРОЗОР. ГРАДСКЕ ВЛАСТИ БОРИЛЕ СУ СЕ, ТОБОЖЕ, ЗА ХИГИЈЕНУ ПА ЈЕ У ПАРИЗУ 1372. ИЗДАТА НАРЕДБА ДА ПРЕ НЕГО ШТО ПРОСПЕШ ЂУБРЕ ВИКНЕШ И УПОЗОРИШ ПРОЛАЗНИКЕ.

АЛИ УЛИЦЕ СУ И ДАЉЕ БИЛЕ ПРЉАВЕ. ФРАНЦУСКИ КРАЉ ФИЛИП АВГУСТ ПАО ЈЕ НАВОДНО, У НЕСВЕСТ ОД СМРАДА СА УЛИЦЕ.

ИПАК, НЕКАКВА ЛИЧНА ХИГИЈЕНА ЈЕ ПОСТОЈАЛА. ПО УГЛЕДУ НА ХАМАМЕ, КРСТАШИ СУ ПОНОВО УВЕЛИ КУПАТИЛА.

ЈАВНА КУПАТИЛА ПОЧЕЛА СУ ДА СЕ ГРАДЕ ПО ЦЕЛОЈ ЕВРОПИ. ИМАЛА СУ ПРИМИТИВНУ ОПРЕМУ: КАЗАН СА ВРУЋОМ ВОДОМ ИЛИ МАЛИ ЗАЈЕДНИЧКИ БАЗЕН У КОМЕ ЈЕ МОГЛО САМО ДА СЕ СЕДИ.

КУПАТИЛА НИСУ РАДИЛА СВАКОГ ДАНА. ГАЗДА ЈЕ ТРУБОМ ОБЈАВЉИВАО КАД ИМА ТОПЛЕ ВОДЕ. ЦРКВА ЈЕ БИЛА ПРОТИВ КУПАТИЛА – СМАТРАЛА ЈЕ ДА ЈЕ ГРЕХ И СРАМОТА КУПАТИ СЕ ГО.

ЗБОГ ПРИТИСКА ЦРКВЕ, А И ЗБОГ ТОГА ШТО СУ ПОСТАЛА ЛЕГЛО БОЛЕСТИ, КУПАТИЛА СУ ПОЛАКО ЗАТВАРАНА. У XVI ВЕКУ У ЕВРОПИ ИХ ВИШЕ НИЈЕ БИЛО. ВЛАСТЕЛА СЕ КУПАЛА ДВА ПУТА ГОДИШЊЕ. ОСТАЛИ? КО ЗНА.

НЕКЕ КРУНИСАНЕ ГЛАВЕ БРИСАЛЕ СУ СЕ СВАКОГ ЈУТРА ВЛАЖНИМ ПЕШКИРОМ И ТРЉАЛЕ ПАРФЕМИМА.

ТЕК 1842. У ЛИВЕРПУЛУ ЈЕ ОТВОРЕНО ПРВО ЈАВНО КУПАТИЛО НОВОГ ВРЕМЕНА. ПОНОВО СЕ ГРАДЕ ВОДОВОДИ И КУПАТИЛА У КУЋАМА. ХЕРЦОГ ОД ОРЛЕАНА ПРИМАО ЈЕ, НАВОДНО, ГОСТЕ У МОДЕРНОМ КУПАТИЛУ.

САПУН ЈЕ МАСОВНО ПОЧЕО ДА СЕ КОРИСТИ ТЕК У XIX ВЕКУ, МАДА ЈЕ ГАЛЕН ПИСАО ДА СУ НЕКУ ВРСТУ САПУНА КОРИСТИЛИ ЈОШ ГАЛИ.

У ВРЕМЕ КАРЛА ВЕЛИКОГ ПОСТОЈАЛЕ СУ РАДИОНИЦЕ ЗА ПРАВЉЕЊЕ САПУНА, АЛИ СУ КАСНИЈЕ ЗАТВОРЕНЕ.

НА САПУН СЕ ЈЕДНО ВРЕМЕ ПОТПУНО ЗАБОРАВИЛО, АЛИ ЉУДИ СУ БРЗО СХВАТИЛИ ДА ЈЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ХИГИЈЕНЕ НЕЗАМЕНЉИВ.

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

БАБИЦИ У ЧАСТ

ПРЕД АМЕРИЧКИМ ВОЈНИЦИМА, У НАПУШТЕНОМ РУДНИКУ, ЛЕЖАЛЕ СУ БАЛЕ НОВЧАНИЦА, УМЕТНИЧКЕ СЛИКЕ, НАКИТ, ЗЛАТНЕ ПОЛУГЕ...

Био је 7. април 1945. Тог дана једна оклопна јединица америчког генерала Патона ушла је у градић Маркерс у источној Немачкој. Немачке трупе су се повукле, а с њима и представници војних власти.

У градићу је владао мир. Ипак, Американци су забранили становништву кретање после осам часова. Неколико џипова са војницима који су добро говорили немачки кружило је ноћу улицама.

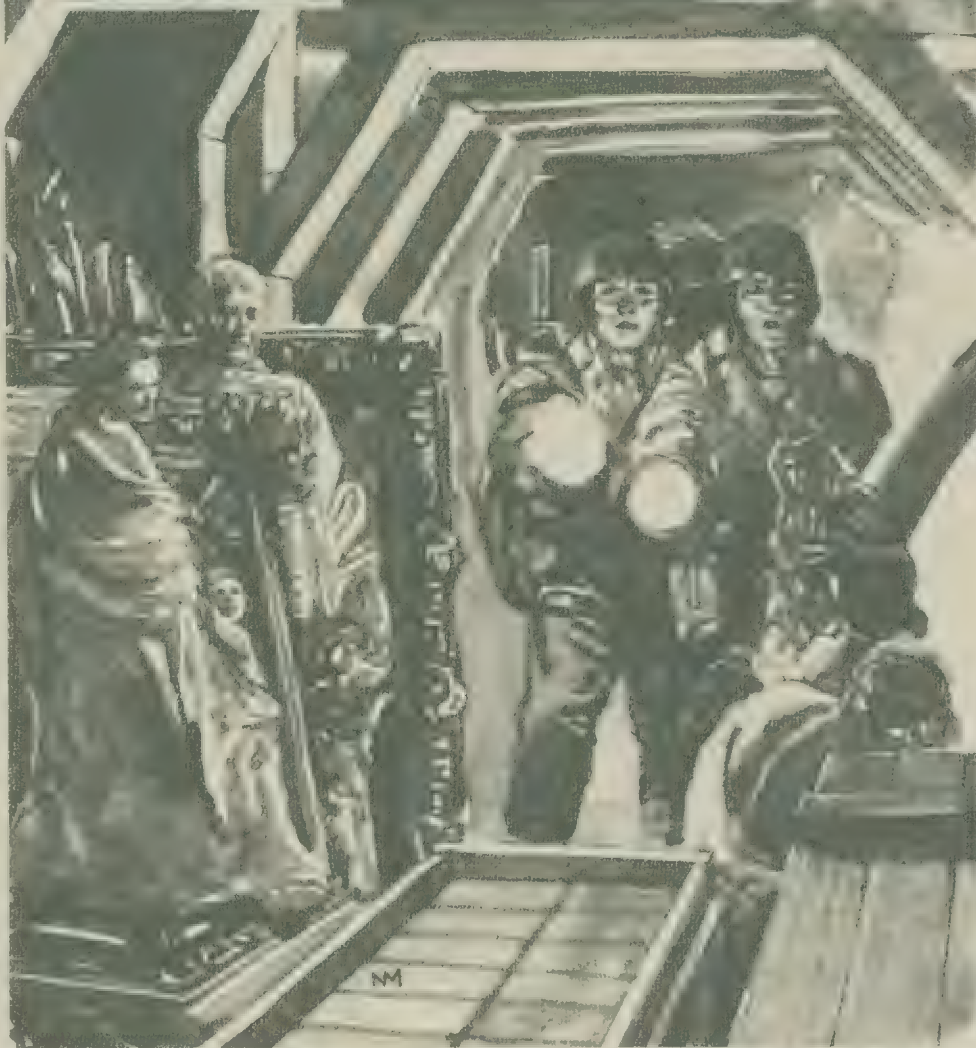
Први прекршилац је ухваћен после неколико дана. Била је то жена старијих година. Фарови возила су је осветлили, али је она наставила да трчи плочником. Стала је тек кад се џип испречио испред ње.

– Куда? – оштро су упитали војници

– По бабицу! – одговорила је усплахирена жена – Моја сусетка се порађа, молим вас, хитно је!..

Војници су размишљали. Можда жена говори истину. Уосталом, то ће одмах утврдити. Позвали су Немицу у џип

Жена није лагала, бабица је била код куће. Војници су је повезли до породиље, а потом џипом вратили у стан

Илустровао Ненад Мирковић

Гунђање у пролазу

Док се џип кретао према бабичиној кући, она је све време ћутала. Тек када је возило пролазило поред старог напуштеног рудника соли нешто је прогунђала.

– Нешто сте рекли! – погледао ју је војник

– Злато је проклето! – процедила је бабица. – Проклето је и ово у руднику! Али, то са вама нема везе!

Војник је помислио да је бабица шенула, али је дежурном официру поднео извештај о ономе што је чуо. Официр је обавестио штаб јединице

Сутрадан је пронађено неколико радника бившег рудника који су познавали распоред улаза у окна и ходнике. Два официра и десетак војника повели су их у рудник. На дубини од осамдесет метара наишли су на зид од цигала. По изгледу опеке и тврдоће малтера било је јасно да је зид недавно подигнут. Разнет је с мало динамита. Колико је било изненађење Американаца када су угледали нови зид – од челика!

Требало је више од пола часа да се челик пробије и начини отвор. У ходник се први увукао официр из штаба.

– Тако ми свега, ово је Али-бабина пећина! – запрепашћено је узвикнуо.

На тлу су биле наслагане читаве бале увезаних новчаница. Милиони немачких марака! То није био ни део вредности онога што ће група после открити у другом и трећем ходнику. У њима су нашли на стотине уметничких слика и хиљаде предмета уметничке вредности, и златне шипке и полуге вредне 250 милиона долара!

О свему је одмах обавештена команда западних савезничких трупа. Одлучено је да се о томе не говори док финансијски стручњаци све тачно утврде.

Имало се шта утврђивати. Још јула 1944. на конференцији у Бретон Вудсу представници савезничких земаља закључили су да ће немачко руководство настојати да на све стране растури и сакрије плен своје пљачке. Закључак се показао исправним. Међутим, благо нађено неколико месеци касније у руднику соли у Меркерсу наметнуло је проблем шта радити с њим.

Решење је нађено децембра 1945. на Париској конференцији за репарације: све злато, у новцу или полугама, које су Немци опљачкали од марта 1938. мора да се сакупи на једном месту и врати савезничким земљама сразмерно количини која им је отета. Одређена је и тројна комисија да руководи трагањем за скривеним златом и враћањем земљама-власницама. Сачињавали су је представници Велике Британије, САД и Француске.

Од кога су све Немци опљачкали златне резерве?

Први су предосетили зло у Белгији и Луксембургу. Мислећи да Немачка неће напасти Француску, те две земље су склониле своје златне резерве у трезор Француске банке. Када су се трупе Трећег рајха јуна 1940. приближиле Паризу, Француска је луксембуршко, белгијско и, у међувремену примљено на чување пољско злато, пребацила у Дакар, док је своје склонила у САД и на Мартиник.

Хитлер је упорно вршио притисак на француску издајничку владу у Вишију да се у Немачку пренесе злато депоновано у Африци. Она је једно време пружала отпор, а онда попустила. Захваљујући случају, пољско злато није ушло у овај „пакет" и Француска га је после рата вратила Пољацима. Белгијанцима и Луксембуржанима је исплатила одштету.

Златни ваздушни мост

Тројна комисија је пажљиво разматрала све захтеве који су јој пристизали из опљачканих земаља. За само три године после рата они су достигли износ од око 150 милијарди каснијих француских франака!

Злато је налажено на разним местима и све више се гомилало. Чувала га је војска савезничких окупационих снага, али је то изискивало ангажовање великог броја војника и изузетне мере опреза. Тројна комисија је донела одлуку: злато пребацити авионима у Лондон и привремено депоновати у трезору Енглеске банке.

Пребацивање је започето 15. јуна 1948. а завршено 3. августа исте године. Посао је обавила једна америчка цивилна ваздухопловна компанија. Овај ваздушни мост био је све време под присмотром хиљаду војника и полицајаца. Све је рађено у највећој тајности. Ипак неколико лопова успело је да се увуче у хангар на лондонском аеродрому где је авион крцат златом чекао на јутарњи истовар. Лопови нису имали појма шта се налази у авиону – они су дошли да скидају делове с њега!

Злато које су Немци опљачкали, тројна комисија је вратила земљама-власницима. Већим количинама никад се није ушло у траг. Чим је обавила посао због којег је основана, комисија је распуштена. На опроштајном ручку један од чланова је рекао:

– Требало би наздравити и бабици из Тирингије! Да ње није било више од половине опљачканог злата не би било враћено!

М. Тодоровић

СЛАВОНСКИ ОДИСЕЈ И ПЕНЕЛОПА

Сава се узмутила, не само од пролећних киша. Аустро-Угарска је повела рат, а војника никад доста. Све што је могло обукло је црно-жуту војничку униформу. И Славонци, разуме се, у то време војници црно-жуте Монархије. Историја, боље рећи легенда, није забележила тачно место, ни пуна имена у овом догађају. Кажу само да је у Периној кући, богатој задрузи с тридесетак чланова, стигао четврти позив за војску. На реду је био четврти мушкарац из куће – Фрања, најмлађи од браће.

Позив је дочекала кукњава укућана. Ко ће сад да ради на имању? Фрањо се поздравио са женом Јањом, кћерком и сином. Уплакане чланове задруге једино је бунила Фрањина мајка, старица у годинама. Без сузе у оку, привила је најмлађег сина на груди и, тихо, да нико не чује, рекла му:

– Сине, врати се. Немој да те мајка чека узалуд... Остали како Бог да, ал' ти дођи. Чекају те...

У селу, какав је већ обичај, два дана се славио Фрањин одлазак у војску. Суседи су му припретили да се у село не враћа без неког чина или, бар, одликовања. Фрањо је само климао главом. И на железничкој станици у Винковцима обећао је да ће се вратити с бојишта. Засигурно. Сад само да стигне до Будимпеште и јави се у јединицу. После ће већ некако. Славонац је он, ратник

Вести

У Фрањиној кући дани су се вукли. Фрањино име све се ређе помињало. Поштари нису у село доносили нимало веселе вести. Листа имена у црном оквиру, из дана у дан, била је све дужа.

Онда је стигла вест да је Фрањо са јединицом кренуо некуд у „недођију". Писма са фронта су се проредила. Дуже од године дана укућани од Фрање нису примили ни слова. А онда је на врата закуцао царски чиновник. Његово царско величанство изјављује саучешће породици храброг Фрање... Била је велика битка, Фрања није међу палима, али га није било ни у десеткованој јединици. Нестао.

Туга се уселила у кућу на обали Саве. Временом, сузе су усахле. Фрањо је припао далекој прошлости. Јања, његова жена, тешко се мирила с нестанком свог човека. Децу је тешила да ће се тата вратити. Једино мирно лице у овој сеоској задрузи била је Фрањина мајка. Вратиће се мој Фрањо, говорила је, обећао ми је то, никад ме није преварио. Њене речи многи у кући су приписивали бунцању од жалости.

Пролазиле су године. У селу су многи заборавили Фрању. Удовица Јања била је још млада, селом су се проносили гласови да ће поново да се уда. Око је, причали су, на њу бацио удовац Марко Марцикин, без деце. Држао се обичаја па је Јањи предлагао да доведе женско дете, девојчица нека остави, да се Фрањи не угаси огњиште

Јања се Фрањи више није надала, а Марко јој се допадао. Шта ће рећи Фрањиној мајци, која је већ пала у постељу?

Непознати

Фрањина мајка је најзад благосиљала њену одлуку. Мајка ће, рекла је, још поживети да сачека свог Фрању, а она, Јања, нек иде, нико јој не брани. Остаће у кући, такав је обичај у селу, мушко дете. О њему ће се бринути у задрузи

Свадба је уговорена за јесен, после радова у пољу.

Пуцало се и певало тог дана, окретали се ражњеви. Сватови су бучно наздрављали младенцима. У једном тренутку један постарији човек у похабаном руху ушао је у кућу, баш кад су сватови завршавали гозбу и спремали се Марковој кући. Неколицина њих насмејала се непознатом, неугледном дошљаку и у торбу о рамену натрпали му меса и колача. Узалуд се просјак опирао

У углу собе, у кревету, Фрањина мајка као да је оживела. Дотад готово непокретна, подигла се на руке и крикнула:

– Сине Фрањо, благо мајци што те је дочекала!...

Потрес је, каже даље ова славонска легенда, био исувише јак за старицу. Фрањина мајка је умрла. У кући пометња. Једни су закукали за старицом, други се, не верујући, загледали у просјака, трећи, Маркови сватови, наврат-нанос потражили врата.

Мирни су остали само Фрањо и Марко Марцикин. Марко је пришао Фрањи, загрлио га и замолио за опроштај. Прича даље каже да су остали добри пријатељи, чак је Марко имао обичај да увече наврати и слуша о Фрањином путешествују, заробљеништву, годинама проведеним у руднику

Далеко је Итака, море је запљускује. Тамо се Одисеј, вративши се после дугих лутања, одапињући лук и стрелу огледао и обрачунао с просцима своје Пенелопе. Овде Сава понекад надође и све однесе. Осим приче.

На светлост поново изнео
П. Милатовић

Илустровао Брана Јовановић

ДАЈТЕ МИ УЗБУД

Сесил Б. Де Мил:
СПЕКТАКЛ, ТО САМ ЈА

1 Почетком овог века, Холивуд, предграђе Лос Анђелеса, постаје центар филмске индустрије. Свако ко је нешто значио у седмој уметности или ко је бар хтео да значи долазио је овамо да се опроба или потврди. Долазили су и они који су с филмом хтели да почну каријеру. Међу њима је био и Сесил Б. Де Мил из државе Масачусетс (рођен 1881). Бивши позоришни глумац 1913. године дебитује филмом „Сквo Мен" као режисер.

2 То је било доба немог филма. Сесил Б. Де Мил схватио је да пажњу гледалаца може да држи само узбудљива прича. Зато се и одлучио да прави историјске филмове. На траку прво преноси живот и страдање француске јунакиње Јованке Орлеанке. Препун раскошних костима и масовних ратних сцена, овај филм је претеча будућих Де Милових спектакла: **Тријумф, Самсон и Далила, Краљ краљева, Клеопатра, У знаку крста, Пацифик-експрес, Авантуре Буфала Била...**

3 Прерушени блокови били су потврда Де Милу да је на добром путу. Било је то тек почетак. Сесил нуди награду од хиљаду долара ономе ко му понуди најбољу идеју за филм. Одлука пада — снимаће „Десет заповести". Изгнанство Јевреја, њихово тегобно потуцање снимљено је у холивудском студију. У филму који је стајао милион и по долара имали су улоге 2500 глумаца и 300 животиња

Једна од најраскошнијих и најузбудљивијих сцена је она кад Мојсије, вративши се са Синаја, затиче сународнике како се моле Златном телету. Де Мил је осим ове повести и касније узимао приче из Библије. А ипак, његовој машти требало је и других тема. Дивљи запад је пун узбудљивих садржаја. Међу његове најузбудљивије вестерне убраја се онај о чувеном одметнику Билију Хикоку.

ЉИВУ ПРИЧУ!

4 Веома је познат и Де Милов филм. С Дивљег запада, „Унион Пацифик". Ту се овај даровити режисер враћа херојским данима САД-а, времену кад се железница с муком пробија америчким континентом. Касније у филмској причи „Укроти дивљи ветар" приказује подвиг морнара који с брода, потонулог уз обале Флориде, спасавају товар. Необично је уверљива сцена (снимљена под водом) у којој се два рониоца боре с џиновским октоподом. Сваки његов филм гледају стотине милиона гледалаца. Сесил Б. Де Мил постаје режисер светског гласа. Он не хаје много за то што га нису прихватили сви критичари. Много више му је стало до гледалишта које му је одано: верује му и гледа његова дела.

5 Де Милу су веровали и продуценти. Нису правили питање ни од огромних сума које је он тражио за своје филмове. Рачунајући с тим, Сесил је умео и да претера. Кад је 1956. године правио другу, нову, звучну верзију филма „Десет заповести", камере нису биле у студију (као први пут), већ у Египту. Постојеће пирамиде, начете зубом времена, нису му биле довољно добре. За потребе свог филма направио је пирамиде онако како их је он замислио.

6 „Највећа представа на свету", филм о животу циркузаната, садржавао је сјај, раскош, узбудљивост и помпезност циркуса. Сесил није био само даровит режисер, већ и успешан послован човек. Његова авионска компанија „Меркјури" била је међу првима на свету. Успешно је водио позориште „Лукс радио"; чак се и кандидовао за Сенат (1938).

Сесил Б. Де Мил умро је у 78. години, у свом дому, у свом Холивуду. Није изговорио последње речи. Чини нам се да би оне могле да буду: „Спектакл – то сам ја!" Сесил Б. Де Мил је, заиста, био краљ спектакла.

ДОМ КУЛТУРЕ

[illegible] „Waking Up Is The House On Fire“ [illegible]

НЕМОЈ ГОВОРИТИ О ТОМЕ (DON'T TALK ABOUT IT)

Музика, текст и извођење:
Culture Club

I was staring at the people
Lost and terrified
Turned and saw your smiling
My heart was terrorised
Lost among the millions
Another suicide
When I think that love was there
Don't wanna talk about it
Don't wanna talk about it
The pain we share
While they just talk about it
While they just talk about it
A hand reached out to touch me
A letter hit the pile
I felt my life revolving
Like fingers in a dial
Just then I stopped believing
But only for a while
When I think that love was there
Don't wanna talk about it
Don't give it up
Don't count on their loving
Don't give it up, don't try
Don't wanna talk about it
Don't wanna talk about it

МУЗИЧКИ ПОЈМОВНИК

В

ВАЛЦЕР

окретна игра у паровима, у карактеристичном тročетвртинском такту, са наглашеном првом јединицом такта. Потиче од немачке игре лендлер, најпопуларнији је био у прошлом веку захваљујући Штраусу када је постао симбол легендарног музичког духа Беча.

ВИОЛИНА

најмањи и најпопуларнији гудачки инструмент, настао у 16. веку. Основни делови: труп, резонантна кутија, врат са чивијама. Свира се гудалом.

ВИРТУОЗ

извођач музичког дела који је достигао највиши ниво извођачке технике, мајстор у извођењу на неком инструменту или певању.

ВИСИНА ТОНА

једна од тонских особина по којој се један тон разликује од другог. Одговара броју трептаја звучног тела у секунди; што је тај број већи, тон је „виши“, и уколико је број трептаја мањи тон је „нижи“.

МОЖДА ЖЕЛИТЕ ДА ИМ ПИШЕТЕ

Orchestral Manouvers
in Dark (OMD)
White Noise
8 Parkway
London NW8
England

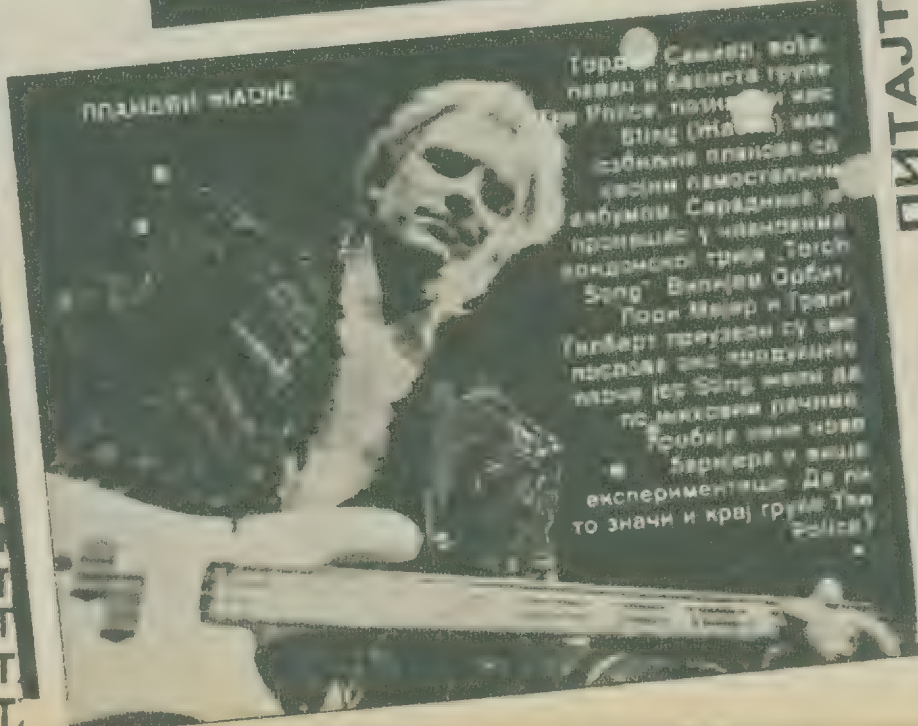
Nik Kershaw
c/o Roz Fleetwood
45 Kerridge Court
Balls Pond Road
London N1
England

КАМЕЊЕ ПОНОВО У ПОКРЕТУ

Рон Вуд, гитариста групе Rolling Stones потврдио је да ће овај чувени рок састав почетком године почети снимање новог албума после чега ће уследити и турнеја по Америци.

ПИТАЈТЕ

Наша нова рубрика посвећена је вашим питањима и недоумицама из области рок музике. Најпре одговарамо анонимној читатељки обожаватељки Дејвида Силвијена и групе Јапан, која се потписала као Jelous Girl. Она је тражила наслове свих песама са Дејвидовог соло албума „Brilliant Trees“. То су: А страна – „Pulling Punches“ 2. „The Ink In The Well“ 3. „Nostalgia“ 4. „Red Guitar“ Б страна – 1. „Weathered Wall“ 2. „Backwaters“ 3. „Brilliant Trees“

КУМА МАЧКА

CATTUS ЈЕ, НА ЛАТИНСКОМ – МАЧКА. НЕ ЗНА СЕ, МЕЂУТИМ, КАКО ЈЕ ОВА РЕЧ ДОСПЕЛА У ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК, НИ КАКО СУ МАЧКЕ СТИГЛЕ У ЕВРОПУ. МНОГЕ ДЕВОЈЧИЦЕ МАРИЈЕ, МАЦЕ, ЦИЦЕ... ДОБИЛЕ СУ ИМЕ – ПО МАЧКИ! А РЕЧ МАЧКА СТВОРИЛЕ СУ САМЕ МАЧКЕ

Јесте ли се икад упитали зашто кажемо „Пас и мачка су кућне животиње", „Живе као пас и мачка", „Пси лају, а мачке маучу" и томе слично? Другим речима, зашто говоримо као да су сви пси – мушки пси, а све мачке – женске мачке? Зашто не би било, рецимо, „пас и мачак" или „мачак и керуша".

Можда је разлог у томе што пас обавља углавном „мушке" послове – чува кућу, стадо, иде у лов – док се маца умиљава, лицка и излежава као нека фина дама. Можда неку улогу имају и њихови гласови – громки лавеж пса насупрот танком мачјем маукању. Ипак, треба знати да није у свим језицима као у нашем. У руском је пас „собака", женског рода. У пољском и у већини романских језика уместо о мачки говори се о „мачку", а женски род се употребљава само кад је изричито реч о женки, на пример, у изразу „мачка с мачићима".

Ако се упитамо како гласе ти називи за мачку, приметићемо да су необично слични у разним језицима. У енглеском је, на пример, **cat**, у данском и холандском **kat**, у немачком **Katze**, француски се каже **chat**, шпански и португалски **gato**, италијански **gatto**, новогрчки **гатос**; у словенским језицима (где обично глас **а** у позајмљеним речима прелази у **о**) имамо пољско **kot**, руско **кошка** (мушки род **кот**), чешко **kočka** и тако даље. Оваква сличност облика у науци се обично тумачи као знак заједничког порекла.

Заиста, сви наведени изрази настали су од касноклатинске речи **cattus**, која се јавила у последњим вековима римског царства. То је, отприлике, и време кад су по римским улицама почеле да маучу мачке, јер у старом веку оне су биле ретке животиње. У Египту су их поштовали као божанства и после смрти чували њихове мумије у посебним храмовима. Не зна се на жалост одакле је реч **cattus** дошла у латински, јер се не зна сигурно ни одакле су дошле мачке и којим су се путевима прошириле по Европи.

Било како било, реч **cattus** су преузели и други народи, и данас облике настале од ње налазимо у свим европским језицима, осим...

Осим код нас, разуме се: реч **мачка** очигледно није могла настати од корена „кат" или „кот". Поред југословенских језика, приближно исти назив за мачку јавља се још и у словачком, бугарском, као и у мађарском и албанском, који су га преузели из словенских језика.

Претпоставља се да се облик **мачка** прво јавио у словачком, па се одатле пренео у српскохрватски – а могло је бити и обрнуто. У сваком случају, он представља млађи облик у поређењу с кореном „кот". У 16. веку су и у српскохрватском још постојале речи **кот** и **котка**, које су потом ишчезле. У бугарском се још и данас поред **мачок** и **мачка** каже **котак** и **котка**, а у словачком се **mačka** употребљава само у женском роду, док се мачор зове – **kocúr**.

Какво је порекло речи **мачка?** У прошлом веку, кад се први пут поставило то питање, научници су на њега дали помало необичан одговор. Најугледнији слависта тога доба, Франц Миклошич, а с њим и неколицина његових колега, сматрали су да је именица **мачка** настала од женског имена Марија. Зашто баш Марија? Је ли можда био обичај да се то име даје мачкама?

Није... али ствар је у нечем другом. Многе двоножне Марије у то време, нарочито у Војводини, носиле су надимак Маца. Међу младим девојкама „Маце" су тада биле бар толико честе као данас Љиље или Гоце. У исто време и многе Немице по имену Марија називане су одмила **Mieze** (изговор мице), што на немачком значи „мачкица". Све је то могло навести на помисао да се у имену Марија тражи порекло речи **мачка**.

Данас знамо да је Миклошичево расуђивање било засновано на случајној подударности. Надимке Маца, **Mieze** и њима сличне (баш као и данашње **Цица**) девојчице добијају зато што им у породици тако тепају, упоређујући их са умиљатом мачкицом. А Марија је у прошлом веку било најчешће женско име, нарочито у католичким земљама, па се тако догодило да се већина „Маца" правим именом звала Марија

Што се тиче речи **мачка**, она је ономатопејског (подражавајућег) порекла. Простије речено, изведена је из позива „мац, мац". Од њега су настале именице **маца** и **мачка**, најпре у дечјем говору. Вероватно је било једно време кад су одрасли још говорили **котка** а деца **мачка**, онако као што данас кажу „куца" и „зека" за животиње које се званично зову **пас** и **зец**. Потом се „дечја" реч пренела и у говор одраслих, потискујући **котку**.

Ономатопејски корени су и „цић", одакле је настао **цица** и **цицамаца**, и „цуц" или „куц", одакле имамо многобројне речи за пса: **куца, куче, кучка, кујa, цуцак** (кајкавски), **цуле, цуки** итд. Глас **ц** је чест у позивима за животиње јер је шуштав и одсечан, па га животиње јасно чују. Оно **ма** у „мац", опет, без сумње је имитација маукања. С те стране могло би се рећи да су српскохрватску реч за мачку створиле – саме мачке

Иван Клајн

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

КО-КО-ДА, КУ-КУ-РИ-КУ ИЗ СВИЛЕНИХ ГРЛА. ЖИВИНА ЗА ПОЧЕТНИКЕ

ЊИХОВА ВИСОЧАНСТВА ИЗ КОКОШИЊЦА

КОКОШКЕ И ПЕТЛОВИ С ПЕДИГРЕОМ! АКО ШЕТАЈУ ПО БЕТОНУ – ДОБИЈУ ЖУЉЕВЕ. ПЕРУ СЕ ШАМПОНОМ, „МАНИКИРАЈУ"

Албрехт Гајгер. Од 1912. до данашњих дана улаже све како би његова „брама" остала међу најчистијим расама. Последњу златну медаљу освојио је у Стразбуру 1980.

Да представимо, прво, њено и његово, величанство из кокошињца.

Има их око четири стотине врста и највише у Азији. У индијским шумама живе као дивље животиње. Вид им је оштар, слух и чуло укуса такође. Веома су глупе. Зато се, ваљда, и каже за некога да има пилећи мозак! Велике су прзнице и стално су у завади. Ако не због петлова, онда због пилића.

Чисту мајчинску љубав гаје према свима које излегу топлотом свога тела. Ако су то пачићи или гушчићи, и крену у воду, помахнитаће од узбуђења, али за њима неће поћи. Боје се.

Кад је лепо време и оне су боље воље. Ако је лоше, буквално су потиштене. Покисле. „Депресивне".

Петао је наоружан „мамузом", одважан је и обдарен ратничком жестином. Креста му је у борби заштита мозга. Кукурикањем жели само да каже где се налази и где је његова територија и харем. Не би пристао никад на звање будилник

Војислав Дрињовски. Уз Гајгера најстарији члан Југословенског „Савеза узгајивача". На највећим светским изложбама освојио је око 100 медаља.

За Грке и Римљане кокошка је била света птица

Непризнати кикирези

Кокошке носе јаја – савршено упаковане бактериолошки чисте и веома хранљиве мале оброке. Неке се гаје само због меса. Међутим, коке се гаје и због лепоте

Украсне живине има највише у Немачкој. Тамо постоје посебне организације и друштва за само једну расу. Заљубљеника ове врсте има и код нас, далеко више него што претпостављате. Нарочито у Војводини.

Свака позната „нормална" раса произведена је у патуљасту и циновску. А раса се ствара по двадесет и више година. Што је кококшка мања или већа, она је и чистокрвнија и испуњава одређени стандард. Ради евиденције стављају им се прстенови (за сваку годину друга боја), а на изложбе излазе само до седме године.

Украсна живина се набавља на изложбама. Готово десет пута је скупља од обичне. Предност имају што шаренија и што млађа „грла", како то кажу узгајивачи. Сићушни, шарени, прзничави кикирези, цвергглани, цврцини или ђуђани који се често виђају по нашим двориштима, такође су настали селекцијом, али као раса нису признати.

Најатрактивније врсте су

„кокинкина" и „чаба". Такође и „бела талијанка". Војислав Дрињовски из Новог Сада, на пример гаји само две врсте, али у четири различите боје. Свака врста има своје одвојено боравиште и ретко су „на испусту" – да би се избегло мешање и сукобљавање.

– Иако су питоме и једу ми из руке – каже Дрињовски – да их пустим саме, направиле би чудо. Петлови би се сигурно потукли. Никако се не трпе, осим ако нису из истог запата. А што су мањи, то су кочоперније

животјеиграиграјеживот

У КАНЏАМА

На крају годишњег одмора Еми Коуден је у аутомобилској приколици возила кући своје родитеље и осамнаестомесечног сина Џесона. Кад су пролазили крај упозорења: „Немојте отићи док не посетите Земљу медведа", двадесетшестогодишња Еми је довикнула преко рамена мајци и оцу:

– Да покажемо Џесону животиње?

Њен отац, педесеттрогодишњи Питер Андердал одмах се сложио с предлогом. Његова жена није била одушевљена јер је сматрала да што пре треба да се врате кући у Сент Пол, у Минесоти. Али, кад је погледала малог Џесона и видела његово лице пуно очекивања, пристала је.

Земља медведа, резерват дивљих животиња неколико километара далеко од Рапид Ситија, у Јужној Дакоти, један је од највећих доживљаја за туристе у САД. Окружен је чуварима, високом и јаком жицом,

Кад се наљуте скачу и по метар високо, тако да пред њима и џиновске „браме" морају да устукну... А браме су у стању да оборе човека!

Што је „грло" финије, то је и осетљивије. Умиру од свега и свачега – највише од назеба, куге, леукемије, дифтерије, колере... и од старости.

Покажите ноге!

Готово по правилу изводе се из инкубатора, јер саме често поједу јаја! Узгајивач „брама" Албрехт Гајгер, такође из Новог Сада, каже да је некада користио вештачку квочку коју је добијао на помало суров начин: узме ћурку, постави је на неколико порцуланских или куваних јаја, поклопи је, остави отвор за главу. Онда је храни куваним јајима и поји водом. После осам дана она може неколико пута узастопце да леже пилиће.

Украсна живина мора да се држи на пиљевини, никако на бетону – добија жуљеве! То нарочито важи за крупне гаћасте кокошке. Не смеју да буду ни у блату нити у води, јер кад мењају перје, од јуна до новембра у сићушним раницама могу да се развију бацили. Храна за ове кокошке је у правом смислу специјална. То је концентрат меса, крви, рибљег брашна, брашна од детелине, јечма, кукуруза, иситњене кости и још много чега. Али, не смеју претерано да се хране нити да им се убрзава раст. Једноставно, могу да угину од гојазности. А ако се код патуљастих убрза раст, могу да прерасту, што је супротно циљевима узгоја.

Изложбе се одржавају у новембру, децембру, јануару и фебруару. За ову прилику важе позната правила: коке се перу шампоном, очисте им се нокти, кљун, креста. Кожица на ногама премаже се уљем или машћу. Извуку се сва пера која се не уклапају. Неке су још од рођења фризиране јер им је перје кудраво. Најзад се спрејом за дезинфекцију попрскају испод крила (као ми дезодорансом)..

Онда их чека штап! Оцењивачки. Личи на хемијску оловку и извлачи се као антена. Довољно је да накинђурену лепотицу додирну њиме па да се уозбиљи – заузима такозвани парадни став. Почиње суђење. Гледају им у лице, груди, леђа, батаке.

А њихови власници листом маштају о стотки на оцењивачком листу. Њу ће тешко добити јер идеално „грло" не постоји. Без обзира што је Гајгер, на пример, за једну расну коку својевремено дао толико пара да је за њих могао да купи бар две јунице!

Диего Варагић

Снимио: Љубомир Патрногић

ЛАВИЦЕ

ДОК ЈЕ МАЈКА ПОКУШАВАЛА ДА ИЗВУЧЕ ДЕТЕ ИЗ ЛАВЉИХ ЧЕЉУСТИ, БАКА СЕ БАЦИЛА НА ЗВЕР И ПОЧЕЛА ДА ЈЕ УДАРА НОЖЕМ

таблама са упутствима и опоменама. Простире се на неколико хиљада јутара и један је од најлепших резервата дивљих животиња на северу у коме се могу видети лавови, биволи, вукови и друге звери.

Муњевит скок

Око подне, Еми Коуден је купила улазнице за Земљу медведа.

На самом улазу у резерват писало је: „Од овог места можда ћете видети животиње од којих неке нису навикле на присуство људи. Због тога вас молимо да пазите на следеће:

– Никада не излазите из аутомобила.

– Не спуштајте прозоре на вашем возилу.

– Не заустављајте аутомобил на дуже време. Ако снимите једну фотографију, будите тиме задовољни.

– Никада се не приближавајте лавовима."

Кад су прешли око километар и по, Еми је зауставила кола. Тад су бака и деда занемели од изненађења, а мали Џесон је био одушевљен.

Три метра од њих на стени се сунчала лепа велика лавица. Повремено би лењо зевнула, жмиркајући.

Еми је дохватила фото-апарат. Тренутак касније прекршила је друго правило: отворила је прозор на колима да би направила бољи снимак.

У том тренутку Џесон се нагну кроз прозор и испружи руку. Муњевитим скоком лавица се нашла крај детета. Еми није успела ни да подигне апарат, кад је звер већ прескочила растојање између ње и кола, усправила се на задње ноге и чељустима ухватила Џесона за главу.

Бака с ножем

Џесоново лице облила је крв. Еми је вриснула и покушавала голим рукама да отвори чељусти звери. За тренутак јој се учинило да стисак лављих вилица попушта и да ће ипак успети да ишчупа дете. Али, чељусти су се брзо отвориле и још брже склопиле остављајући јој руку оголелу до кости.

Не размишљајући ни часа деда је ухватио лавицу за реп. Вукао ју је свом снагом али звер се није ни померила. Само је подмукло зарежала и почела да уједа Џесона по глави и раменима.

Уплашена, али и присебна, бака је довикнула мужу:

– Дај ми нож!

Питер Андердал је схватио њену намеру; пустио је реп звери и својој жени додао нож.

Бака је знала да ће, успе ли ножем да погоди лавицу, можда спасти унука.

Тад је деда поново ухватио лавицу за реп, а бака се просто бацила на звер и почела да је удара ножем.

Кад је трећи пут дубоко зарила нож, лавица је пустила дете и пала. Још десетак пута бака је зарила нож у лавицу пре него што је и сама изгубила свест.

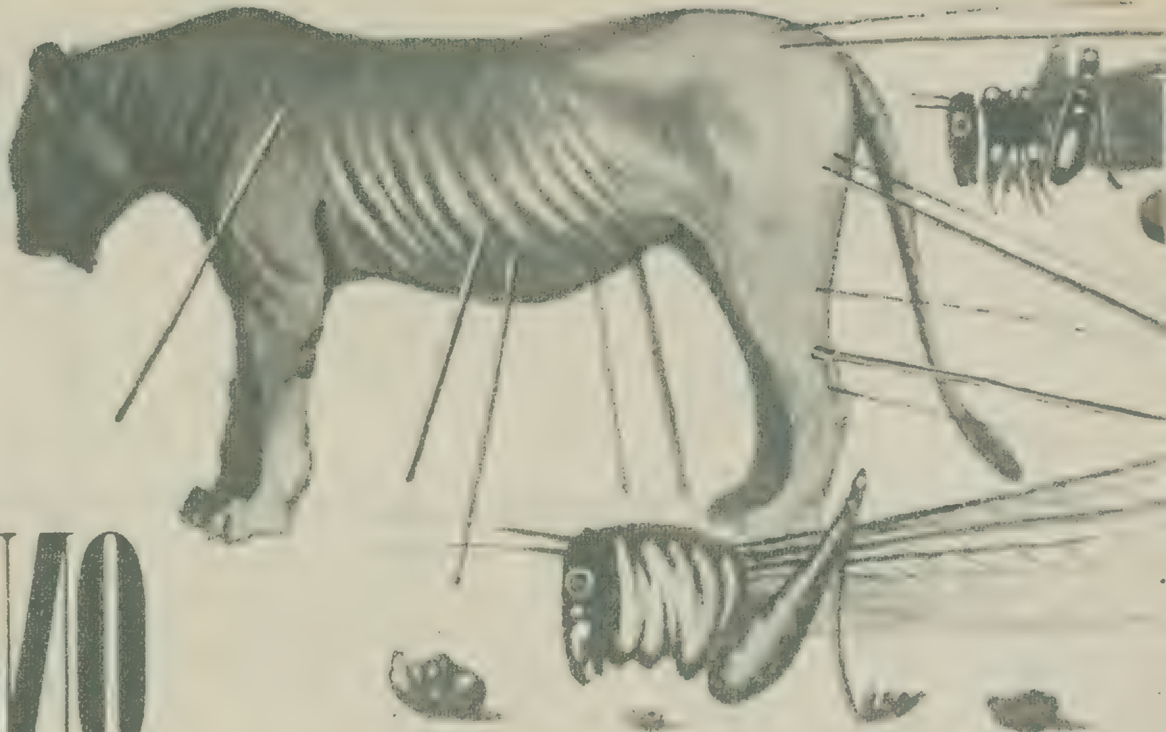
Џесон је био тешко повређен. Чувари су брзо стигли и одвели га у болницу у Рапид Сити где су му хирурзи ушили четрнаест рана. Дечак је спасен, али се дуго опорављао. Његова храбра бака касније је причала:

– Урадила сам оно што сам морала, и то је све. Мој муж мисли да се све одиграло за два минута, а мени се чини да је трајало читава два сата.

Илустровао Ненад Мирковић

КО ЈЕ УБИО ДВАДЕСЕТИ ВЕК?

БАРИ Н. МАЛЦБЕРГ

Истрагу вршим на улици. Ходање је заморно, бескрајно досадно, али не постоји бољи начин за прикупљање података. Нарочито у тешким и замршеним случајевима као што је овај.

Двадесети век лежи у хропцу у неком одељењу хитне помоћи, у безнадежном стању, већ четири петине мртав. Немилосрдно ударен у слепоочницу век грчевитим трзајима реагује на најсавременије методе реанимације и мало је наде да ће се повратити.

Ко је ову невину жртву довео у такво бедно стање? Случај је поверен мени. Моја овлашћења су безгранична, а биографија међу најбољима. Па ипак, оваква истрага није једноставна ни за људе какав сам ја. Није да нема осумњичених или повода, али ипак, неуобичајена окрутност напада...

Али, одбијам нагађања. Улазим у канцеларије рекламне агенције „Кембриц, Холи и Смут", показујем исправе свити секретарица и помоћника, одбијам да прихватим „не" као одговор, одбијам да прихватим „да" као одговор, одбијам сваки одговор све док се, најзад, нисам нашао очи у очи са самим Холијем, најстаријим од тројице партнера који су основали ову агенцију 1946. године у тесном собичку у приземљу.

Холи је веома дебео човек, уништен деценијама пословних ручкова и успеха.

- То нисам учинио ја - каже ми чим сам се представио. - Вест о нападу на двадесети век изазвала је огромно узбуђење и налази се на првим страницама свих листова, што је и природно. Нисам имао никаквих мотива. То је једини век који познајем. Рођен сам 1909. и нећу доживети његов крај. Зашто бих ја убио двадесети век?

- Ако он умре, доживећете његов крај - лукаво му скрећем пажњу.

- Па, већ сам вам рекао да за то нисам имао разлога - одговара. - Увек сам о двадесетом веку имао најлепше мишљење. Телевизија, интерконтинентални и интерпланетарни летови, дупли мартини са содом, кадилак, телефон... Шта бих ја могао да имам против једног века који ми је све то дао?

- Озбиљно сте му загадили срце - благородно му скрећем пажњу - деценијама сте га тровали лажима, преварама које су постале правила. Употребили сте највишу технологију да бисте људима продали добра која им нису потребна, за новац који нису имали, у име циљева које нису схватали. Пошто сте му раздерали душу, покушали сте да га погодите у срце. Мучени грижом савести и заслепљени лудилом моћи одвукли сте га у мрачну уличицу и ударили ножем.

Холију су се отворила уста, али је поглед остао непокретан.

- Жао ми је, поручниче, али то није истина. Можете да одобравате, или не, наше рекламне методе, али ни ја нити моји партнери нисмо убице. Ми смо пословни људи. Осим тога, век ће се можда извући. Последњи билтени кажу да је издржао прву кризу.

- Чак и ако преживи - одговарам му - церебрална оштећења су неизлечива. Неће моћи ни да хода, нити да говори, ни да се смеје, ни да плаче. Можда неће бити клинички мртав, али у сваком другом погледу хоће.

Нагло сам устао одгурнувши столицу.

- Мораћете да ме обавештавате о вашем кретању - кажем Холију. - Не смете да напуштате град без дозволе. Било би добро да ступите у везу с вашим адвокатом.

Брзо сам напустио канцеларију. Прва испитивања треба обавити што хитније и краће како би жртва остала збуњена претњом која јој виси над главом. Ово је један од првих принципа истраге. Ја сам најбољи у тој области, али још никада нисам имао случај овакве окрутности.

Спуштам се лифтом с педесетог спрата, излазим на сиве улице пуне света, улазим у аутомобил паркиран на забрањеном месту. Неки улични продавац переца препознаје ме и сагиње главу.

- Драго ми је што сте ви узели овај случај, поручниче - каже ми - ви сте најбољи. Ухватићете га, зар не? Сви смо много волели овај век иако је био неправичан према већини нас. Знали смо да, ипак, има добро срце. Осећали смо да је, потајно, на нашој страни.

Стари продавац земљаног лица брише сузе са образа.

- Хоће ли преживети, поручниче?

- Можда - слежем раменима - али никада неће бити онај исти.

Морате да ухватите свињу која је то учинила мом веку!

Дао сам гас и мој „плимут супер специјал" ушао је у реку саобраћаја. Бол овог човека ме је узбудио и био сам још одлучнији да решим овај случај. Инстинктивно сам возио према богаташким четвртима на северној периферији града. Стигао сам до улаза огромног имања опасаног високим зидом.

Показујем исправе наоружаном стражару. После силних компликација и претњи прате ме до Хауарда Вафла, председника управе компаније „Вандер Вафел".

- Отровали сте век - кажем му прелазећи одмах у напад. - Синтетички материјали, смртоносни додаци, хемијски препарати да би месо било мекше, загађене материје, канцерогене честице, инфицирано месо легално продавано народу. Пунили сте гадошћу вене века и морали сте, најзад, да уклоните доказ кривице, корпус деликти, односно сам век.

- Глупости - одвраћа Хауард Вафел, живахни старац са знаком компаније на реверу. - Мој посао је да храним, не да убијам.

Никада нисте говорили истину. Продавали сте отров под именом обогаћене хране као здравље по повољној цени.

- О томе треба да поразговарате с мојим рекламним агентима Кембрицем, Холијем и младим Смутом. Ја сам имао само идеје, а њима сам препуштао појединости о продаји. Ма какви, синко, то јест поручниче, убиства ми нису делатност. Овај век је за мене учинио много, дао ми је четири стотине милиона долара. Због чега бих га одвлачио у мрачну уличицу и ударао по глави. Или му пуцао у слепоочницу, како сам прочитао у новинама?

- Можда зато што сте стари и свесни да ће век живети дуже од вас. Љубомора? Бес?

Жао ми је, поручниче, ја јесам стар човек, али са мном нема шале. Нисам ништа учинио двадесетом веку и ви то добро знате.

- Отровали сте га...

- Јевтино сам нахранио милионе људи. А сада бих вам био захвалан кад бисте ме пустили на миру. Ваши методи су груби и дрски. Осим тога, не можете да уплашите старца коме је довољан и страх од ноћи.

Иако ми је тешко да признам, увек знам када сам побеђен. Када бих имао необичну снагу, енергију и сигурност Хауарда Вафла, или чак и једног Холија, вероватно се не бих бавио убиствима нити бих уопште био у државној служби. Овако, морам напред што боље умем.

Усред прометне улице јавили су ми радиом страшну вест: век је из-

Илустровао Михаило Ђоковић ТИКАЛО

дахнуо. Случај се дефинитивно завршава у убиство. За тренутак био сам савладан осећањима и морао сам да застанем уз ивичњак. За мене, као и за Холија, то је једини век који ћу познавати. Већ је био четири петине мртав и безнадежно отрован, али је за све нас још био ту, као нешто на шта смо могли да рачунамо, као ваздух који удишемо. А сада је заувек отишао. Како ћемо живети? Обећавам себи да ћу пронаћи убицу. Веку не могу да вратим живот, али могу да га осветим.

Возио сам право према огромним здањима Мреже за међународне комуникације, ММК како је сви зову, паркирао аутомобил на месту резервисаном за управу, изазивачки престигао три потпредседника и председника управе и пошао код потпредседника за програме који је, разуме се, најмоћнија особа компаније.

Улазим лако јер се вест о трагедији већ проширила и бдење се претворило у жалост.

Особље је у сузама. Шефови средње важности седе у својим канцеларијама отворених врата, гледају у празно, цепају хартију. Чланови управе вероватно негде славе насилну смрт овога века и праве величанствен и јединствен програм за церемонију сахране.

Потпредседник за програме, међутим, има друга посла. Гледа ме седећи за огромним писаћим столом.

– Немам појма због чега сте дошли код мене – каже. – Ја немам везе с том причом. Саучествујем, разуме се. Вероватно ће се повратити.

– Век је мртав – кажем му одлучно.

– То знају сви у граду, а знате и ви.

Он скаче из фотеље.

– Имао сам много посла, радио сам све досад. Нисам знао. Жао ми је.

– Жао вам је?

– Наравно.

Због чега вам је жао?

– Па, овај век је био значајна јавна личност... Њему дугујемо све... Поручниче, шта ви, у ствари, хоћете од мене?

– Хоћу да сазнам због чега сте га убили.

Потпредседник за програме отварао је уста као риба на сувом:

– Поручниче, то је... бесмислица...

– Заиста? Ви сте имали и мотив и начина. У овом граду нико више не мисли на преминули век. Све је већ као да се догодило у двадесет првом веку. И, када сте се отресли века, можете да избришете целу новију историју. Можете да лажете како вам је воља, да лажно представљате прошлост и њено наслеђе, да фалсификујете... Век је мртав и нико не може да вам суди.

– Глупости. Ја сам само две године на овом послу. Овакву ситуацију сам затекао...

– Али, ако је век мртав, нико неће знати колико дуго сте овде, зар не? Све може да се почне из почетка. Више неће постојати историја.

– Глупости! – Потпредседнику је подрхтавао глас. – То не доказује ништа.

– Доказује све. Признајте, олакшајте свој положај.

– Ви само блефирате. Хоћу адвоката. Нећу казати више ни реч без свог адвоката.

– Нећете имати ниједног пријатеља. Обичан свет биће против вас. Али, ипак има излаза. Злочин, као убиство века, не може да се изведе ако не постоји завера. Предлажем вам да кажете како сте били само један од чланова групе и да имате саучеснике. Ако наведете имена и опишете начин, суд ће то узети као олакшавајућу околност.

– Блефирате. Немате доказа!

– О томе ви не брините, ја сам најбољи на свету у овом послу. А што се тиче доказа, ту је Холи или Хауард Вафел. Оставиће вас на цедилу, они су моћни, богати, независни. Ви нисте.

Потпредседник за програме је изгубио главу. Скаче, виче:

– Идеја није била моја! То су замесили ти лажљивци! Моје је било само да се побринем о јавним гласилима, о ширењу, улепшавању. Ја с тим немам везе, они су дошли код мене. Нисам хтео! Онај лудак Вафел је то урадио. Хтео је све да побије!

Ставио сам му лисице на руке које нису пружале отпор.

То ћете да испричате у Главном штабу, са што више појединости.

– Нисам хтео, нисам хтео! – крештао је потпредседник. – Они су годинама ковали заверу и сада је био тренутак, пре него што век умре природном смрћу. Рекли су да ће то урадити, са мном или без мене. Обећавали су ми важну улогу, унапређења, свеж старт...

– Сад сви почињемо из почетка – рекао сам вукући га за лисице. – То је сасвим сигурно.

– Волео сам овај век...

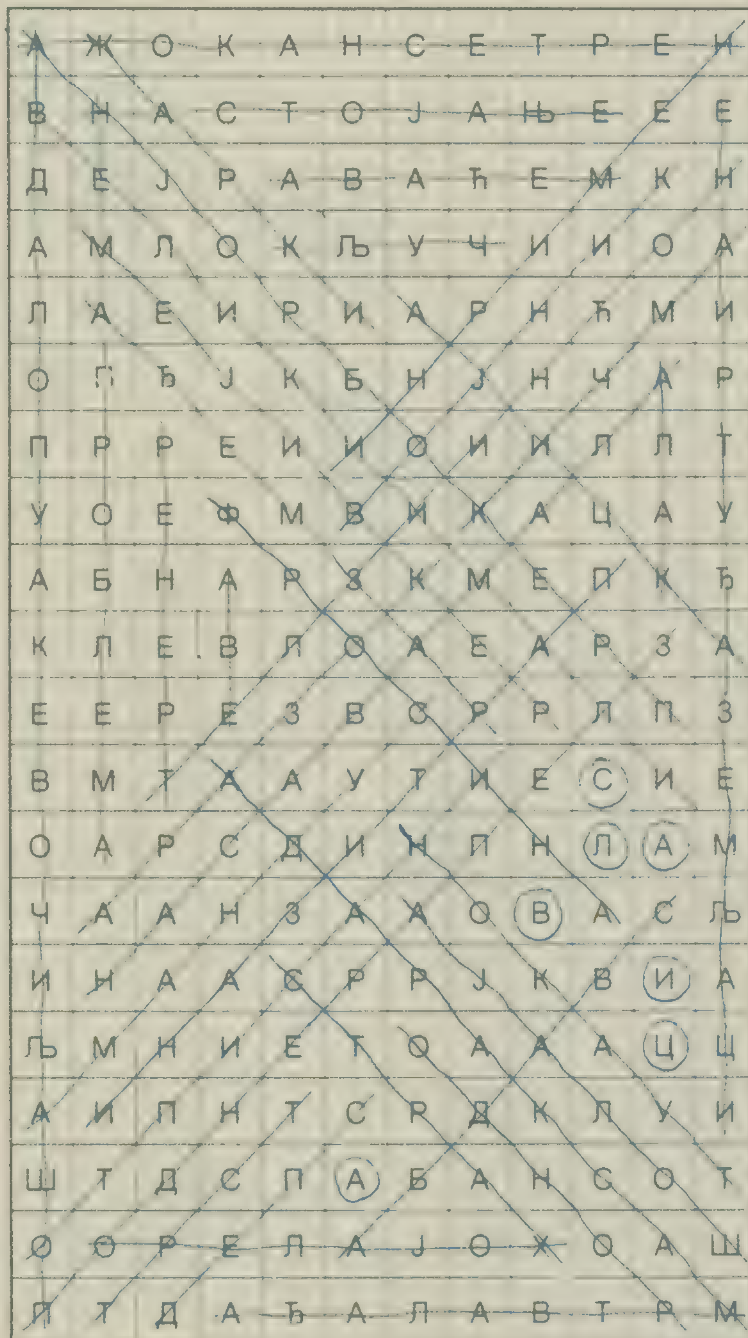
– Свако убија оно што воли – одговорио сам стихом Оскара Вајлда.

Звучи невероватно али, чим окончам овај случај, повући ћу се. Сувише сам стар, а век је сувише млад. Биће то, заиста, одвратан миленијум.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ОСМОСМЕРНИ МОЗАИК
(домаћи филмови)

У овој осмосмерки се налазе називи 42 домаћа играна филма који су распоређени у свим правцима (правац кретања даме у шаху). Када их прецртате остаће вам седам непрецртаних слова која читана водоравно дају коначно решење: назив нашег првог уметничког филма, снимљеног 1947, у производњи Авала филма из Београда и режији Вјекослава Афрића.

А	Ж	О	К	А	Н	С	Е	Т	Р	Е	И
В	Н	А	С	Т	О	Ј	А	Њ	Е	Е	Е
Д	Е	Ј	Р	А	В	А	Ћ	Е	М	К	Н
А	М	Л	О	К	Љ	У	Ч	И	И	О	А
Л	А	Е	И	Р	И	А	Р	Н	Ћ	М	И
О	Г	Ђ	Ј	К	Б	Н	Ј	Н	Ч	А	Р
П	Р	Р	Е	И	И	О	И	И	Л	Л	Т
У	О	Е	Ф	М	В	И	К	А	Ц	А	У
А	Б	Н	А	Р	З	К	М	Е	П	К	Ђ
К	Л	Е	В	Л	О	А	Е	А	Р	З	А
Е	Е	Р	Е	З	В	С	Р	Р	Л	П	З
В	М	Т	А	А	У	Т	И	Е	С	И	Е
О	А	Р	С	Д	И	Н	П	Н	Л	А	М
Ч	А	А	Н	З	А	А	О	В	А	С	Љ
И	Н	А	А	С	Р	Р	Ј	К	В	И	А
Љ	М	Н	И	Е	Т	О	А	А	А	Ц	Щ
А	И	П	Н	Т	С	Р	Д	К	Л	У	И
Ш	Т	Д	С	П	А	Б	А	Н	С	О	Т
О	О	Р	Е	Л	А	Ј	О	Ж	О	А	Ш
Л	Т	Д	А	Ђ	А	Л	А	В	Т	Р	М

ПОПИС ФИЛМОВА:

АКЦИЈА, АМАНДУС, ВЕЛИКИ И МАЛИ, ВОЈНИК, ДЕПС, ЕВА, ЖАРКИ, ЗАМЉАЦИ, ЗЛЕ ПАРЕ, КАЛА, КИЧМА, КЉУЧ, КОЗАРА, МАСКАРАДА, МЕЋАВА, МРТВА ЛАЂА, НАСТОЈАЊЕ, НЕМА ПРОБЛЕМА, НЕМИРНИ, НОКАУТ, НОЋНИ ИЗЛЕТ, ОТПИСАНИ, ПАРТИЗАНИ, ПОДНЕ, ПОШАЉИ ЧОВЕКА У ПОЛА ДВА, ПРЕКОБРОЈНА, РАЗМЕЂА, РЕКВИЈЕМ, РОНДО, САВАМАЛА, САН, СВАДБА, СТРАХ, ТЕСНА КОЖА, ТРЕН, ТРЕНЕР, ТРИ АНЕ, ТРСТ, ТУЂА ЗЕМЉА, ФРОСИНА, ХОЈА ЛЕРО, ШОЛАЈА.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Флеминг, леталан, Америка, Шарл, рј, г, Нивес, о, инат, рит, газ, „Др“, Соња, О, с, Нер, Никол, К, вариво, Дејл, рв, Ер, Ира, Н, с, ано, Бангкок, еротика, Рив, топ, ишијас.

Најбољи радови на конкурсу: ОДАБЕРИ СВОЈУ ПУСТОЛОВИНУ

НЕЋУ ВИШЕ ДА БУДЕМ САМ

■ У овом броју објављујемо рад Саше Керкеза који је добио прву награду за измишљену пустоловину. ■

Наш друг Игор био је тешко болестан. Лекари су рекли: болест типична за савремени свет. Нема јој лека. Она је последица живота у урбаној средини. Вирус усамљености хара целом планетом. Епидемија ће се тек проширити, а Игор је оболео први. Можда смо и ми већ болесни, само то још не видимо или нећемо да признамо.

Шта се то догодило са нашим Игором? Слабо је јео, постао је безвољан, убледео, није више желео да се игра, плакао је и бунцао у сну. Најчешће је говорио „Нећу више да будем сам!" и „Зашто ме не волите?" Игоров живот висио је о концу.

Надица и ја, Игорови добри другови, шетали смо свакодневно оближњим брегом и размишљали како да помогнемо Игору. Једног дана пришао нам је мршав старац дуге седе браде и лепих дубоких очију. Био нам је познат, али никако нисмо могли да се сетимо одакле га знамо. Ништа нас није питао. Знао је све о Игору.

– Може да му помогне једино чај од биљке која расте на врху најлепше и највише планине у земљи – рекао нам је и нестао као да га никад није ни било. Шта да радимо? Говори ли старац истину? Игору је било тешко, више нисмо смели да губимо време, па смо одлучили да послушамо старца.

Илустровао Брана Јовановић

Спаковали смо своје ствари и исте вечери кренули у потрагу. Обишли смо све планине за које смо мислили да су оне праве, оне на којима расте чудесна лековита биљка. Узалуд. Кад смо већ почели да губимо наду, сетио сам се да ми је деда једном рекао: – Најлепше је оно што је тешко, до чега се тешко долази.

Запутили смо се према Хималајима. Одлучили смо: најпре ћемо бродом, а после ћемо се већ снаћи. Укрцали смо се на огроман брод, шћућурили се држећи своје коферчиће. Пролазили су дани, недеље... а онда се догодило нешто страшно. Бродолом! Преживели су сви осим нас, били смо мртви за све осим за делфине у дубинама океана који су кружили око нас. Ко зна како, то знају само они, тек – делфини су нас оживели. Можете ли да верујете? Били смо живи! Не сећам се више колико смо остали у њиховом царству. Показали су нам своје градове међу стенама и коралним острвима. Какви градови! У њима је могло да се живи пуног срца, у њима се није боловало од вируса усамљености. Делфини живе у слози, у чудном дослуху са природом. О њиховој доброти, љубави и разумевању не можемо говорити људским речима. И не можемо да вам кажемо (тако смо им обећали) у ком смо океану доживели бродолом.

Али, дошло је време да их напустимо. На растанку су нам одали тајну: највиша планина на земљи нису Хималаји, већ једна друга коју људи држе у тајности од срамоте што се још нијeдан човек није попео на њу. Захвалили смо делфину и пожурили да је нађемо. Наћи ћемо је, били смо сигурни. Делфини знају све.

И заиста, нашли смо и планину и биљку. Лако смо је препознали. Расла је на врху планине, сама, нигде ни травке око ње. Мада нам је срце плакало од туге за Игором, нисмо могли да је уберемо. На нашој планети, осим Игора, живи још око четири милијарде људи, а само је једна таква биљка.

Опет се појавио старац дуге седе браде и дубоких топлих очију.

– Не морате да је уберете. Игору је довољна љубав коју сте показали према њему и усамљеној биљци.

Кад смо се вратили кући, Игору је било боље. Данас је здрав, играмо се и дружимо. Растужује нас једино то што препознајемо све више заражених вирусом усамљености.

Саша Керкез
Омладинских бригада 42/45
11070 Нови Београд

БИМ И БУМ

3
СПАВА К'О КЛАДА!

КАПЕТАНЕ, ПРОБУДИТЕ СЕ, БРЗО!
ШТА?

ОВО МОРА ДА УПАЛИ!
ШШШШ... ПАЗИ НА МОЈ ЗНАК!
БАШ САМ ГЛАДАН!
И ЈА!

УПОМОЋ! ЛОПОВИ!
?!!

СТАВИО САМ УНУТРА ВОКИ-ТОКИ И ОТКРИО ОВЕ ЛУПЕЖЕ!
ОДЛИЧАН ПОСАО!

ЗДИПИЋЕМО ГА КАД НАС НЕ ПРИМЕТИ!
И ИЗВЕСТИ ИСТИ ШТОС!

ХЕЈ, СТАНИТЕ! ВРАТИТЕ МИ МОЈ ВОКИ-ТОКИ!
НЕ ГАЛАМИ, БАМЕ!

ГРРР! ФРРР!
САД ЋЕ БИТИ ОНО ШТО САМ ЧУО!

ШТА ЈЕ САД?
ТУ ЈЕ!
МРР! ФРРР! ГРРР!

ТО ЈЕ МОЈ ВОКИ-ТОКИ! ЧИСТА ПРЕВАРАН-ЦИЈА!
ЗНАЧИ, ТАЈ РИС ЈЕ САМО КОБАЈАГИ!
ГРРР!

ШТА СЕ БОЈИТЕ? ПА ТО ЈЕ САМО КОБАЈАГИ РИС!
УПОМОЋ!
A. De Cesare

БЕОГРАД *** МАКЕДОНСКА 29 11001

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

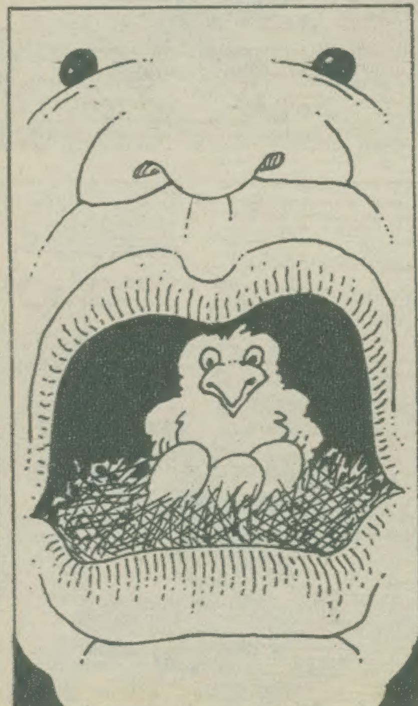
КАКО ИМАТИ ДОБАР ГЛАС?

Имам 13 година. Идем у седми разред и желела бих да постанем певачица. Да ли је тачно да певачица (или певач) кад се дигне рано ујутро попије једно или два „жива" јаја да би имала бољи глас? Ја сам то покушавала, али су ми се јаја смучила. Волела бих да на ово питање одговори моја љубимица Марина Перазић, чланица дуета „Денис и Денис".

ЗДЕНКА ПЕШИЋ
19342 Грлиште

Двадесетшестогодишњи инжењер грађевине Марина Перазић дошла је у нашу редакцију да одговори на ово писмо. Осмехнула се и специјално за Звонку, и све остале које интересује одговор на њено питање, изјавила:

– Кад ујутро устанем, прво попијем топло млеко са медом. То чиним да бих имала бољи и лепши глас. Али, на квалитет гласа утиче и начин живота. Не пијем ни кап алкохола, а дневно попушим највише две-три цигарете. Мислим да је за добар глас најважније мирно и дуго спавање. Препоручујем рано легање, иако ми певачи због обавеза најчешће на спавање идемо веома касно. Истина, кад сам једном била промукла, и ја сам на јајету пробушила две рупице и попила га свеже, али ми то није помогло. Знам да моје мушке колеге више од нас и пију и пуше, што се одражава и на њихово певање. Дакле, драга Зденка, живи уредно и паметно, па ће се твој глас далеко чути.

СИНИ МУЊО, УДРИ ГРОМЕ!

Моји другови Стева, Чеда и Влада расправљали су се око тога шта је муња, шта гром, а шта грмљавина. Молим те да нам разјасниш те појмове.

УРОШ МИЉКОВИЋ
Лозовик

Муња је нагло пражњење атмосферског електрицитета скупљеног у олујним облацима. То је онај светлећи, вијугави пламен који видимо у летњим олујама. Сматра се да су муња и гром исто: настају при великој електричној напетости, од преко милион волти, при пражњењу између тла и облака или само међу облацима. Јачина електричне струје у грому износи од 9 до 20 хиљада ампера, а траје око једног секунда. Муња је праћена грмљавином, снажним праском произведеним наглим електричним пражњењем.

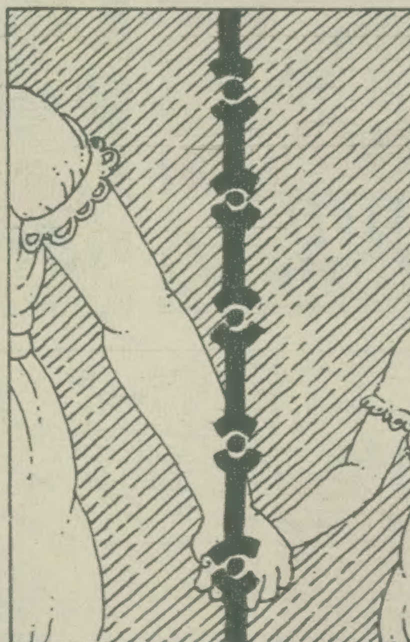
ГРАД – ДАРОВАНА ЈАБУКА

Чула сам за град Алма Ата. Кажи ми нешто о том граду.

ЉУБОМИРКА ЗУБАЦ
11412 Јагњило

Алма Ата је град у СССР, средиште Казашке ССР (Казахстан). Са око милион становника, то је важан трговачки, индустријски и саобраћајни центар на туркестанско-сибирској железници. Поред фабрика машина, текстила, хране и цигарета, у Алма Ати се налази и Академија наука Казашке ССР и Универзитет. Град је основан 1854. године као руско утврђење. Име је добио од турске речи алма, што значи јабука, и арапске речи ата – дарована, поклоњена.

МАМА, БУДИ УЗ МЕНЕ

Мама и ја живимо саме. Пошто завршавам осми разред, треба даље да се школујем, а мама за то нема могућности па би желела да ради у иностранству. Забринута сам због тога. Од њеног одласка зависи моје даље школовање, а ја сам одличан ђак. Желим да мама буде уз мене и да нам буде лепо.

УЧЕНИЦА ИЗ ЗРЕЊАНИНА

Мама је још ту, с тобом. Седи поред ње, замоли је за разговор и реци јој све што мислиш и осећаш. Сигурно има и других решења да би ти нормално ишла у школу, а да мајка остане ту. Даљина је болна и тешка. Време које протече у удаљености од блиских и драгих више никада не може да донесе оно што је с њим пропуштено. Песник Изет Сарајлић је написао стихове: „Децо, кад вам пола живота оде, молите своје мајке да вас поново роде... Желели бисмо да ову нашу преписку прочита и мама.

БЕЗВОДНА ЊЕГОШ-ПЛАНИНА

Да ли код нас постоји планина Његош?

ДРАЖЕН СИМИЋ
51316 Локве

Његош-планина налази се око 25 километара северозападно од Никшића, у СР Црној Гори, пружа се у динарском правцу, највиши врх 1721 метар, нема ни јачих извора воде нити икаквог површинског тока. Северни део планине је го, а на јужној страни су листопадне и четинарске шуме.

Независно од географије, права Његош планина је „Горски вијенац".

ЈАСТРЕБ ЉУБАВИ МОЈЕ

Ових дана у моју кућу је улетео млади јастреб. Успели смо да га ухватимо. Сада је јастреб затворен, а ми не знамо шта даље с њим.

МИЛОРАД КРАЈНОВИЋ
Улица ЈНА 12
52000 Пула

Ма шта урадили, јастреб је у вашој, а не у својој кући: готово све

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Весна Равлић, Драге Видошевића 28, 55000 Славонски Брод – има 14 година, воли музику и спорт.

●

Весна Рашковић, Олге Ђуровић 92, 31000 Титово Ужице – има 12 година, воли музику, сакупља папирне лутке и марке.

●

Сташа Тешевкић, Д. Лазаров-Раша 7, 22000 Сремска Митровица – има 15 година, сакупља постере, воли диско музику и спорт, навија за „Хајдук".

●

Весна Милановић, пут за колонију 116, 11234 Рипањ – има 14 година, воли спорт и музику.

●

Тања Славић, Слободана Пенезића 9/6, 26000 Панчево – има 12 година, сакупља салвете, значке и разгледнице, воли забавну музику.

●

Соња Кесеровић, Рајка Босница 36, 78000 Бањалука – има 14 година, воли забавну музику и дописивање.

●

Марјан Пулевски, Брадфордска 2/1–1, 91000 Скопје – има 13 година, сакупља значке и марке, навија за „Црвену звезду".

●

Иванчица Бенковић, Владе Грозданића 18б, 51000 Ријека – има 17 година, воли музику, бави се фотографијом, сакупља значке.

●

Бојан Николић, Вељка Влаховића 14, 22240 Шид – има 14 година, сакупља значке, воли спорт, навија за „Црвену звезду".

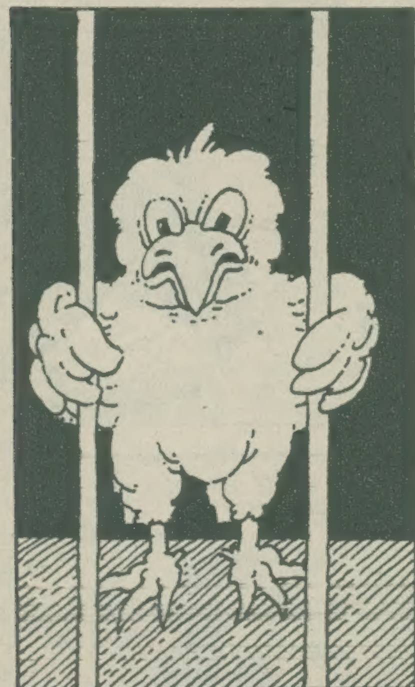
●

Мирна Куртз, И. Л. Рибара 105, 54400 Ђаково – има 11 година, сакупља салвете и значке, воли спорт и музику.

●

Валентина Стојковић, Кајмакчаланска 135, 17500 Врање – има 14 година, сакупља постере и лутке, воли забавну музику, навија за „Партизан".

што човек покуша да уради да би му „помогао" – не помаже. Слободан живот животињски, птичји, слободан је и леп, ако га човек не поремети. Ви волите младог јастреба, он вас не воли. То је природно. Заволеће вас оног часа кад отворите прозор и пустите да одлети. Не буде ли овако, можда ће и у вама одјекивати стихови Блажа Шћепановића, уклесани на каменој скулптури птице у ташмајданском парку у Београду: „Једна се птица у својој песми скаменила, и сад се обале дозивају саме".

НА БРДОВИТОМ БАЛКАНУ

⊠ *Како је Балканско полуострво добило име?*

ГОРАН ПЛАНИНИЋ
18229 Мозгово

Као и много других речи и назива који су се одомаћили у нашем језику и Балкан је такозвани турцизам. Ова реч означава „високе планине које се вежу једна на другу, планински венац". Дакле, Балкан је своје име добио због брдовитог рељефа.

МАГДА И СЈАЈ СМАРАГДА

⊠ *Много волим драго камење, а највише смарагде. Молим те да ми кажеш нешто више о њима.*

МАГДА ИВАНОВСКА
92304 Каменица

Ако некога упитате да ли воли $Be_3Al_2Si_6O_{18}$, сигурно ће вас погледати зачуђено. Међутим, иза ових ознака крије се смарагд, скупоцени драги камен који се због лепоте и изузетног зеленог сјаја бруси за разне врсте накита. Највећа налазишта смарагда, саставног дела гранита, су у Колумбији, Бразилу,

западној Аустралији и на Уралу, а у старом веку највише га је било у Египту.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Руководилац ООУР Издања за младе „Политикин забавник"
Раде Шошкић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб

Заменик главног и одговорног уредника
Владимир Стефановић

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Морачевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови Савета из редакције: Влада Булатовић Виб, Владимир Стефановић, Вера Смиљанић, Диего Варагић, Мирјана Маринковић, Душан Глушац и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мика Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Петрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара
ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$ 29.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 76.–
ШВЕДСКА	Шкр. 225.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 231.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 61.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

Насловна страна:
НИКОЛА КОСТАНДИНОВИЋ

WALT DISNEY
МИКИ

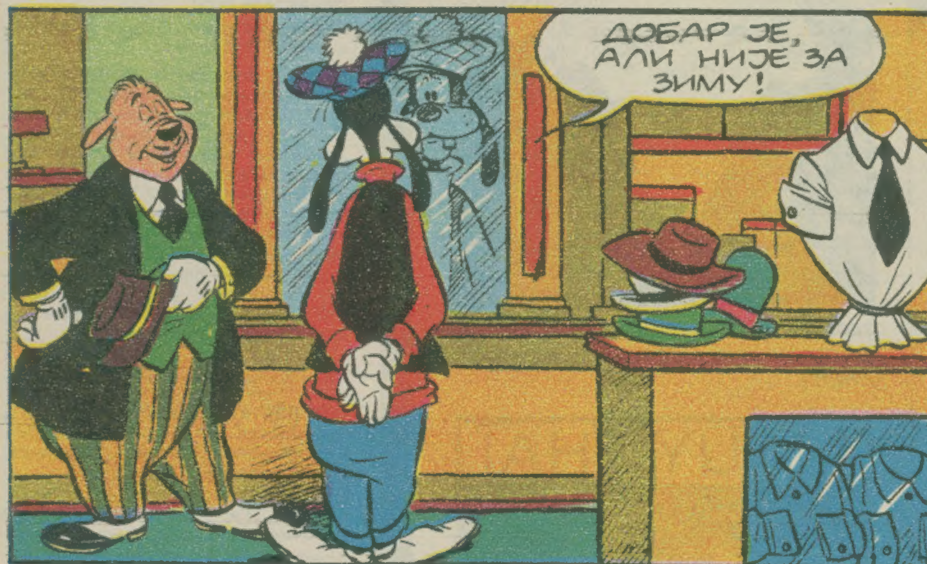

ВИДИ! ШИЉА КУПУЈЕ НОВИ ШЕШИР!
И ТРЕБА! СТАРИ МУ ЈЕ ЗАИСТА ОФУЦАН!

НЕ ВАЉА!

ЛОШЕ!

БЕЗ ВЕЗЕ!

ТАМАН ПОСЛА!

ДОБАР ЈЕ, АЛИ НИЈЕ ЗА ЗИМУ!

НИКАКО!
2-27
Copr. 1955, Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ДИВНО! ПРАВА СТВАР!
АЛИ, ГОСПОДИНЕ...
WALT DISNEY

ХВАЛА ТИ, ШИЉО... КАКО СИ СЕ САМО СЕТИО ДА ЈЕ ЗЕЛЕНКУ ДАНАС РО-ЂЕНДАН!